

Hungária Komondor Klub
Elismert Tenyésztő Szervezet

TENYÉSZTÉSI PROGRAM

2016. december

HUNGÁRIA KOMONDOR KLUB
2364 Ócsa, Kiss János u. 44.

www.komondorklub.hu

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés, célkitűzés.....	5
2. A komondor kutyafajta eredete és bemutatása	6
3. Fajtaleírás	9
4. Tenyészcél	16
5. Értékmérő tulajdonságok	17
6. A komondor tenyésztéséhez alkalmazandó tenyésztési eljárások és módszerek	21
Tenyészvonal.....	22
Család.....	23
Párosítási terv.....	23
Szelekció rendje.....	24
Az apaállat használat szabályai.....	25
7. A komondor fajtára jellemző és a tenyésztésnél ajánlott tartási mód.....	25
In-situ tartás feltételei, indokolt esetben az e-situ tartás feltételei.....	25
A komondor tartása, táplálása, gondozása.....	26
A komondor kölykök megfelelő fizikális és mentális fejlődéséhez, valamint az emberhez való kívánatos kapcsolatuk kialakulásához szükséges környezet biztosítására vonatkozó előírások.....	28
8. A tenyésztésbevitel szabályai	32
A tenyésztési jog	32
A tenyésztő.....	32
A tenyésztési jog átadása	32
A tenyészuka tulajdonjogának megváltozása	32
A befedezett tenyészuka tulajdonjogának megváltozása	32
A mesterséges megtermékenyítéshez kapcsolódó szaporítóanyagok tulajdonjogának megváltozása	33
A tenyésztési jog bérlete	33
Általános tudnivalók.....	33
Külföldi tulajdonú kutya tenyészbérlete	33
A tenyészbérlet tilalom esetén	33
A tenyésztési jog megvonása	33
9. A kennelnév és annak védelme	34
Általános tudnivalók	34
A kennel név kiváltása	34
Kennel vagy részpopuláció megszüntetése esetén követendő szabályok.....	34

10. A tenyésztés feltételei	35
Általános tudnivalók	35
A tenyésztés alapvető feltételei	35
11. A tenyészthetőség meghatározása	36
Tenyésztési Szabályzat.....	36
Teljesítményvizsgálati Szabályzat (Tenyésszemle Szabályzat)	38
Viselkedési Teszt	39
A DNS mintavétel szabályai.....	41
Tenyészminősítések	41
Nukleusz állomány kijelölésének elvei.....	42
In vitro génmegőrzés feltételei, szabályai.....	43
A komondor fajta génkészletének felderítése, hasznosítása.....	44
12. Kiállítási Szabályzat.....	44
Általános rendelkezések	44
Kiállításokon való részvétel feltételei	45
Nevezési feltételek.....	45
Kiállítás	47
Átsorolás	48
Kiállítási osztályok	48
Egyéb feltételek	49
A Klubkiállításon és speciális CAC kiállításon elérhető minősítések és címek	49
Egyéb versenyek.....	51
A Nemzetközi Komondor Fesztivál rendezésére vonatkozó külön szabályok és elérhető címek...	52
13. A fedeztetés.....	53
14. Törzskönyvezési Szabályzat	56
A Származási Igazolás	56
A Törzskönyv.....	56
A Származási Igazolás kiadása	57
A törzskönyvezés folyamata és feltételei	57
15. A tulajdonosváltás	60
A tenyészállat forgalmazása, kivitele és behozatala során követendő szabályok.....	60
16. Szabálysértések és szankciók	61
17. A HKK Tenyésztési tevékenységét koordináló szervezete.....	62
A Tenyésztési Tanács Szerkezeti- és Működési Szabályozása	62
A Tenyésztési Tanács megalakulása	62

A Tenyésztési Tanács működése, feladatai	62
Tenyésztésvezető.....	64
Tenyésztési Tanács mandátumának megszűnése	64
18. A Tanácsadói Hálózat	65
A Tenyésztési Tanácsadó feladatai	66
A Tanácsadói Hálózat vezetőjének feladatai	66
19. Nyilvántartás, azonosítás és igazolások rendje	67
20. Tenyésztőszervezeti minősítések	68
A HKK Champion cím elnyerésének feltételei	68
A Klub Sztár cím elnyerésének feltételei	68
Az Év Győztes cím elnyerésének feltételei	69
21. Záró rendelkezések.....	73
22. Mellékletek.....	74

1. Bevezetés, célkitűzés

A Hungária Komondor Klub (a továbbiakban: Klub), attól a közérdekű, közhasznú és társadalmi felelősségvállaláson alapuló céltól vezérelve, hogy - mint magyar nemzeti kincs valamint a természeti és kulturális örökség része - a komondor kutyafajta minden külső és belső csak a komondorra jellemző ősi tulajdonságának megőrzésével, rögzítse és nemesítse annak populációját, készítette el Tenyésztési Programját. A Klub - mint a Magyar Állam által Elismert Tenyésztő Szervezet valamint a MEOE Szövetség (elismert kinológiai szövetség) és az FCI szerződéses partnere - e Tenyésztési Programban foglaltak alkalmazásával kívánja a fajta tenyésztését, és az azzal kapcsolatos tevékenységeket szervezni, irányítani és szabályozni.

Ezen szabályok összhangban vannak a 98/2013.(X.24) VM. rendelet, a fajtatiszta ebek tenyésztési szabályaival és a Klub Alapszabályában megjelölt célkitűzésekkel, melyek kötelezően érvényesek a Klub szervezetén belül és kívül, Magyarország területén tevékenykedő valamennyi komondortenyésztőre.

2. A komondor kutyafajta eredete és bemutatása

(dr. Ócsag Imre nyomán, 1987)

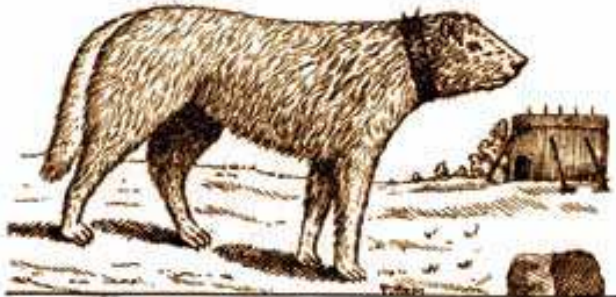
A komondor szó, mint magyar pásztorkutyafajtát jelölő leírt nyelvemlék, először, 1544-ben Kákonyi Péter Astiagis király történetében fordul elő.

„Pásztor nézi vele, gyermeket szoptatja
Egy fias *komondor* és körül forogja”

Az 1600-as évek nyelvemlékei alapján nemcsak a komondor neve, de foglalkozása is körülrajzolódik. 1673-ban írja Comenius Ámos: „*Komondoroc oerzic* a csordát.”

Más a szöges örvös komondorról beszél. *Pethe Ferenc* Természethistória és mesterségtudomány c. könyvében pedig a kutyák között egyenesen „Vezérnek” teszi meg, amely nevet megjelenésével érdemli ki.

Igen nehéz eldönteni a szó eredetét, de az tény, hogy a komondor a magyar nyelvemlékek alapján is a

Komondor őrzőkutya. (Pethe után.)

legrégibb időktől a csorda, a pásztor mellett őrző-védő szolgálatot teljesített. Akad olyan nyelvkuatás, amelyik e nevet török-besenyő jövevényszóként kezeli. Találhatunk nyelvészt, aki török szónak, mást, aki latin, olasz, francia eredetűnek véli.

A nyáj mellett őrző-védő szolgálatot teljesítő, nagy testű, gubancos szőrű pásztorebűnkét az idők folyamán leírták még gubancos magyar juhászcutyának, selyemszőrű farkasebnek, pusztai komondornak, lomposszőrű komondornak, bagolyszemű komondornak s legtöbbször csak komondornak. Bár e szó eredetét többféleképpen magyarázzák, minden kinológus egyetért abban, hogy a komondor a népvándorlaskor elődeinkkel együtt került a Kárpát-medencébe. Az ősmagyarok gulyáinak, méneseinek őrzésében az oroszlánrész a komondornak jutott, mert megjelenése félelmet keltő, bátorsága példaszzerű, küzdőképessége rendíthetetlen. E tulajdonságokban felveszi a versenyt bármelyik kultúrfajtaival.

A komondor ősi formájától 1815-ben *Pethe Ferenc* Természethistória és mesterségtudomány c. művében maradt reánk rajz. Ez nemcsak a komondor alkatáról, testtájairól, de vérmérsékletéről, szervezeti szilárdságáról is jó felvilágosítást nyújt. Olyan komondort ábrázol, amely ma is tenyésztendő cél lehet. Az összes magyar kutyafajták közül ez az, amelyik a legrégebbi időkben is kitenyésztett formát mutatott, és amelyik az idők folyamán a legkevesebb változáson ment át, jellege, formája évezreddel ezelőtt ugyanazt a formát mutatta, mint ma.

Mi hozta létre a komondort, milyen körülmények között és milyen céllal? – kérdezhetjük. Kialakítója a pásztorok célszerű tenyésztőtevékenységén kívül az ázsiai és európai füves puszták klimatikus és földrajzi adottságai voltak. A védelem munkáját vakon teljesítő pásztorebűnké túrníe kellett a

kontinentális klímaszélsőségeit: a forró nyári napok sokszor 30°C fölötti melegét ugyanúgy, mint a zord telek -30-40°C-os szeles dermesztő hidegét. A klíma zordsága ellen védelmet az enyhet adó szárnyék, de legtöbbször csak saját szőrköntöse nyújtott. A jó hőszigetelő bunda nyáron hűvöset, télen meleget tartott. Biztos, hogy a komondor hasznát vette hosszú, tömött szőrének a farkasharapás ellen is. E többoldalú, de egy irányban ható kíváncsi eredőjeképpen alakult ki a komondor abban a formában, amilyenek ma ismerjük.

Ezt az ősi kutyafajtát csaknem változatlan formában tenyésztjük azóta, amióta a nyájak mellett kialakult.

A rekonstruált nomád pásztorkodásról tudjuk, hogy a közösség vagyona, értéke a nyáj, az állat volt. Ezt kellett mindenképpen és mindenkivel szemben megvédeni. Ellenség pedig bőven akadt, mert a vadállatok húsán kívül táplálékot főleg a tenyésztett állatok jelentett csak; ezt minden és mindenki meg akarta szerezni. A nyájak védelmét mind nappal, mind éjjel úgy kellett ellátni, hogy azokban kár ne essék. A komondor a nyáj körül helyezkedett el, s vártáján keresztül eleven lény nem közelíthette meg a nyájat. Minden mozgó idegenre támadt. Nyugalmi helyzetéből egy pillanat alatt ugrott az idegenre. Hatalmas fogazatának harapása halálos volt, vagy legalábbis csont törött.

A komondor, mint hűséges társ évezreden át segített a magyar pásztoroknak. Érthető, hogy a pásztor megbecsülte, s fajtatisztán tenyésztette.

Némely régi emlék arra enged következtetni, hogy a pásztor tavasszal és főleg kölykezés után a nagy koloncokat lenyírta a komondorról. Ez a tette sok tévedésre és helytelen következtetésre adott alkalmat. A lenyírt komondort a felületes és félő szemlélő könnyen összetéveszthette a kuvasszal. A két fajtát összekeverték emlékekben, szóban, írásban. Volt, aki a kettő keresztezéséről beszélt. Az viszont még napjainkban is megfejthetetlen kérdés, hogy miképpen tagolódott a két fajta, más-más munkaterületük volt-e, vagy éppen csak a földrajzi határok választották el őket. Sok titok lappang még a múlt körül, de az tény, hogy a pásztorok fajtatisztán tenyésztették mind a komondort, mind a kuvaszt.

A jelenlegi és a századforduló komondorai között a legnagyobb változást a testnagyság jelentette. Ez pedig a tartásra vezethető vissza. Ezen kívül a komondor a múltban és a jelenben is igen nagy egyöntetűséget mutatott. Tenyésztését a forma vagy a teljesítmény alapján nem lehet korszakokra osztani. Mégis bizonyos modern törekvések magyarázatát szeretnénk adni a következőkben.

A pásztorkodó életmód a komondortól teljesítményt, teljes védelmet követelt. A formával csak annyiban törődött, amennyiben az előmozdította a teljesítményt.

Az 1910-1930-as éveket vehetjük határmezsgyének. Ezt megelőzően az ősi tenyésztőreklés vezette a tenyésztést. Ezután azonban már egyéb kultúrhatások is érvényesültek. A későbbiekben bőven lesz szó róla, hogy az említett időben a komondor fő haszonvétele, alkalmaztatási területe változott meg. S ezután a kinológiai tudomány, a szépérezék kezdte formálni a komondort.

A múlt lompos szőrzete egyre „nehezebben elviselhető lett”, már tudniillik az ember számára. A tenyésztésben előtérbe kerültek a könnyebben tisztántartható egyedek. Előnyhöz jutnak azok, amelyek

szebb szőrköntöst mutatnak. A lompos szőrzetet így lassan kezdi felváltani az aprónemezes, sőt zsinóros is.

A fehér szín annyiban érdekelte csak a pásztort, hogy éjszaka is jól kivehető legyen. Az új törekvés határozottan a fehér szín elérése.

A bőrpigment, a pigmentáltság mélysége csak annyiban keltette fel a pásztor érdeklődését, hogy a sötét pigmentű bőrfelület ellenállóbb. Ma pedig a sötét pigment a fajtajelleg egy része, és szigorú megítélés alá esik.

A pásztorok megőrizték részünkre a komondort mindaddig, amíg ősi foglalkozásuk fel nem számolódott. A XIX. században a kuvasszal együtt a komondor is fölösleges lett a nyáj mellett. A kulturált állattenyésztés felszámolta a nyáj ellenségeit is. A komondorállomány nagymértékben megfogyatkozott.

Pápai Páriz (1767), majd *Pethe* (1815) külön-külön leírja a két őrző-védő pásztorkutyánkat. Az 1840-beli *F. Treitschke*-féle leírást fogadhatjuk el elsőnek, amely a fajta jellemzőit rögzítette. Ezt követte *Lónyai* 1901-es, *Buzzi* 1907-es, *Monostori* 1909-es, majd *Raitsits* 1921-es leírása.

Lompos. Az Alföldön készült felvétel alapján készült rajz. Buzzi nyomán.

A komondor ideális típusa Buzzi leírása alapján

Magyar pásztorkutyafajtáink kedvelői közül a komondortenyésztők szervezkedtek leghamarabb sportegyesületbe, és 1924-ben megalakították a „Komondor Egyletet”. Azóta több mintaleírás készült a komondorról. A legtartósabban volt érvényben az 1935-ös *Anghi*-féle mintaleírás. 1935 elejére törzskönyvezve volt „A Magyar Kutyák Törzskönyvébe ” 1700 kuvasz, 992 puli, 293 pumi, 972 komondor. Az arány azt mutatja, hogy ekkor még a kuvasz után a törzskönyvezett puli és a komondor egyformán elterjedt volt. A jelenleg érvényben lévő standard elődje 1960-ban készült, amelyet az FCI No.53/b szám alatt ismert el. Ehhez részletes mintaleírást 1966-ban készítettek (Ócsag, 1987).

A napjainkban érvényes standard és annak részletes magyarázata, a Hungária Komondor Klub Tenyésztési Tanácsa által 2005. május 15-én, Szilvásváradon készült és került az FCI elé terjesztve elfogadásra.

3. Fajtaleírás

53 sz. FCI. KOMONDOR STANDARD (normál betűs)

*A Hungária Komondor Klub,
-mint a Komondor fajta, standard szerinti fajtagazdója-
által kiadott, hivatalos magyarázat
(dőltbetűs)
2005. május 15. Szilvásvárad*

Készítette: Udvardiné Lukács Ilona (a Klub elnöke, Tenyésztési Tanács tagja),
Erdélyi Károly (Tenyésztési Tanács elnöke),
Korózs Gábor (Tenyésztési Tanács tagja),
Oláh László (Tenyésztési Tanács tagja),
Puskás Ferenc (Tenyésztési Tanács tagja).

SZÁRMAZÁS: Magyarország

FELHASZNÁLÁS: Pásztorkutya

FCI-BESOROLÁS:

I. fajtacsoport: Őrző és terelőkutya (a svájci havasi kutya kivételével)
1. szekció Juhászkutya. Munkavizsga nélkül.

RÖVID TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS:

Ázsiai eredetű, ősi magyar pásztorkutyafajta. Ősi változata minden valószínűség szerint a vándorló, pásztorkodó ősmagyarokkal került a Kárpát-medencébe.

ÁLTALÁNOS MEGJELENÉS:

Nagytestű és erős felépítésű. Egyedülálló külleme, méltóságteljes viselkedése a szemlélőben tiszteletet és csodálatot, esetleg némi félelmet ébreszt. Természeténél fogva nem kedveskedő. Robosztus testét mindenütt nemezesedésre hajlamos, gubancos, dús, hosszú szőrzet fedi. Törzse és végtagjai oldalról nézve a négyzettől csak kismértékben eltérő, fekvő téglalapformát mutatnak. Feje a hát síkjára fölé emelkedő, dús szőrzetű. A farka lelógó, vége csaknem a vízszinteshez hajló. Szőrzete csontfehér színű.

Komoly, visszahúzódó viselkedése és nagy teste méltóságot ébreszt. A komondor arányos és homogén, a heterogén összbenyomás súlyos hiba. Súlyos hiba továbbá az izomszegény laza szervezet, könnyű vékony csontozat, előtérbe helyezendő az erős, masszív, szilárd, erőteljes robosztus felépítés. Ez nem tévesztendő össze a marmagasság szélsőségeivel (egy 70 cm-es lehet erőteljesebb, mint egy 80 cm-es).

FONTOS TESTMÉRETEK:

A törzshossz kis mértékben meghaladja a marmagasságot.

A mellkasmélység kb. a marmagasság fele.

A fang kissé rövidebb, mint a fejhossz fele.

A komondor fő arányai,(ahol a marmagasság a 100 %):

Testtáj megnevezése	Optimális	Gyakorlatban elfogadható
Törzshossz: (marmagasság=100%)	104%	100-108%
Mellkasmélység: (marmagasság=100%)	45%	50-56%
Mellkasszélesség: (marmagasság=100%)	28%	30%
Övméret: (marmagasság=100%)	116%	
Fejhossz: (marmagasság=100%)	41%	
Orrhossz: (fejhossz= 100%)	42%	
Fülhossz: (fejhossz= 100%)	60%	

VISELKEDÉS ÉS JELLEM:

A gazdasági haszonállatok, a vagyontárgyak, a ház őrzése-védése közben rendíthetetlen bátorságot mutat. Hang nélkül, vakmerően támad. Az általa védett területet a sajátjának tekinti, arra idegen élőlényt nem enged be. Bizalmatlan alaptermészetű. Nappal szívesen fekszik úgy, hogy területét ellenőrizni tudja. Éjjel éberrel figyelve őrködik.

Környezetéből kimozdítva megváltozik viselkedése, visszahúzódóvá válik. Ősi természetéből adódóan az idegenekkel bizalmatlan. Alapvetően nyugodt természetű, kiegyensúlyozott fajta, ember, család és gyermek centrikus. A rábízott értékeket, gazdáját, annak vagyontárgyait, területét, a család tagjait élete árán is megvédi. Bár megváltozott a komondor funkciója illetve nagy többségében tartási helye, ezzel együtt viselkedésében pozitívan alkalmazkodik a XXI. századhoz. Lakóházak védelmére, városi udvarok őrzésé kiválóan alkalmas.

FEJ:

Feje széles, a testtel arányos. A dús, ernyőszerű szőrzet sem teszi aránytalanná.

A komondor legtetszetősebb testrésze. Súlyos hiba a durva, vagy kicsi fej, az elhegyesedő, megnyúlt arcocorri rész és súlyos hiba az

ernyőszerű fejszőrzet hiánya. A fej csontozata határozott áttapintás után véleményezhető.

AGYKOPONYA:

Koponya: Domború. Szemboltívek jól fejlettek.

Stop: Jól érzékelhető, de nem túl meredek.

ARCKOPONYA:

az agykoponyánál valamivel rövidebb.

Orrtükör: Derékszögben metszett és fekete.

Az orr az arcórri szélességhez viszonyítva elég széles, az orrnyílás tág. A palaszürke orrtükör és a fekete a kívánatos. Ma már igen ritkán fordul elő a barna szín. A sérült, ledörzsölt bőrt természetesen nem tekintjük hibának a tenyésztéskor, kiállításon esztétikailag igen. A pigment bírálatokor nem szabad megragadni az orrpigmentnél, más bőrfelületeket is figyelembe kell venni. A váltóorr tenyésztésnél nem kizáró ok, ha más komoly pigmenthiányossággal nem párosul. Kiállításon győztes cím odaítélésénél komoly esztétikai hiányosságnak számít.

Fang: Nem hegyesedik el. Az orrnyereg egyenes.

Az arányok vizsgálatánál figyelni kell arra, hogy a komondor feje nem úgynevezett mackós fej, bár ez a fejtípus tetszetős, de kifejezetten hiba a fajtánál.

Ajkek: Mélyen pigmentáltak. Feszesen simulnak a fogsorhoz; a százugok cafrangosak.

Amennyiben az ajkak nem feszesek, lógnak, súlyos hibának számítanak.

Állkapocs/fogak: Nagyon gazdagon izmolt, erős és nagy állkapocs, szabályos, a fogképletnek megfelelő teljes fogazat, ollós harapás.

A felső állcsont és alsó állkapocs erőteljes, egyforma nagyságú. A foghiány nem megengedett. Előfordul az állományban a harapófogó-szerű záródás, más néven tétre-harapás, ami súlyos hiba. Ez alól kivételt képez, ha idős állatról van szó, s az egyébként szabályos záródás kopás következtében nem ollós harapást mutat. Őseink kutyáitól örököelve a fajta hordozza az alsófogsorbéli rendezetlenséget. E rendezetlenség mértéke addig a szintig engedélyezett (úgy tenyésztésben, mint kiállításon), míg az alsó fogsorból az I1-esek, és csakis az I1-esek tétre harapnak. Ez az állapot körülbelül 3 éves kor után megváltozhat abba az irányba, hogy a két I1-es kis mértékben a felső fogsor elé ér. Még elfogadható, ha nem haladja meg a 2-3 mm-t.

Pofa: Széles és középhosszú.

Szemek: Egyenes vágásúak, sötétbarna színűek. A mélyen pigmentált szemhéjszélek, feszesen simulnak a szemgolyóra.

A kívánatos a sötétbarna, ám gyakori a közép barna, a kívántnál világosabb szemszín. A világos és sárga szemek nem megengedettek. A szemhéjszélek feketék, vagy palaszürke színűek. Hiba a laza szemhéjszél, nagyon komoly a tenyésztésből kizárandó hiba a kifelé forduló szemhéjszél ectropium és a befelé forduló szemhéjszél az entropium, mely a tapasztalatok alapján stabilan öröklődik. A szemhéjszélek sem kifelé sem befelé nem fordulhatnak, azoknak feszesen kell simulniuk a szemgolyóra. Az ectropium a fajtára nem jellemző, az entropium sajnos előfordul. Ezt a rendellenességet műtéttel lehet javítani, amely a kutya érdekében súlyos esetekben elengedhetetlen. Az ilyen egyedek tenyésztésbe vonása (annak ellenére, hogy műtét után nehezen észrevehető,) mindenképpen az állomány rovására történik.

Fülek: A domború fejtetőhöz közép magasan tűzöttek, egyenesen és határozottan lefelé irányulóak, V vagy U alakúak. Sem figyelő, sem támadó helyzetben nem emeli felfelé.

A fülek a fej oldalához simulnak. A szőrrel gazdagon borított fejen úgy kell, hogy tűnjön, mintha egyáltalán nem is volna füle a komondornak. Soha nem emeli meg, nem mozgatja, sem, figyeléskor, sem nyugalmi állapotban. A fülek hosszúságát akkor tartjuk megfelelőnek, ha a szemek alatt a stopvonalon összeérnek.

TEST:

Nyak: Igen jól izmolt. A vízszintessel 35 fokos szöveget alkot. Nyugalmi helyzetben és közömbös viselkedés esetén csaknem a hátvonal folytatásában tartja. Inkább rövid, mint középhosszú. Sem lebernyeg, sem szőrnyakörv nem található rajta.

A testhez viszonyítva a nyak középhosszú. Erőteltjes és nagyon izmolt. A törzstől mérsékelt ívben hajlik előre. A fej mögött szőrnyakörv, a nyak alsórészén lebernyeg nem lehet.

Felső vonal: A felső vonalat alkotó testrészek szélesek és gazdagon izmoltak.

Mar: Elég hosszú, elől magasabb.

A törzs felső vonalának kezdetén kifejezett hosszú és széles mar található, emiatt a hát rövid. A süppedt mar, laza vállak, súlyos hiba.

Hát: Rövid.

Egyenes, széles, izmos, átmenet nélkül kapcsolódik az ágyékhoz. A nyerges hát, a pontyhát súlyos hiba.

Ágyék: Középhosszú.

Gazdagon izmolt és széles. Ez elengedhetetlen feltétele a küzdőképességnek és a könnyed energikus mozgásnak, ami fajta meghatározó tulajdonság a nagy területek őrzéséhez szükséges mozgáshoz.

Far: Széles, középhosszú, enyhén csapott.

A far izomzata tömeges. Szukáknál a szülőút szélessége miatt igen fontos a széles far, kanoknál pedig, a tömegesebb szervezet miatt megkövetelendő. A kissé túlnőtt far fiatal egyedeknél megengedett, felnőtt komondoroknál hiba.

Mellkas: Közepesen mély, széles, hosszú. Erősen izmolt.

Jól dongázott. A szügy mély és széles, szintén erősen izmolt. Az üres szívtájék, szűk mellkas súlyos hiba. Történelmi fajta leírások többször említik, a komondort szemből vizsgálva teste egy hordó képét formálja

13

Has: Kissé felhúzott.

A testhez viszonyítva elég terjedelmes. Nem ereszkedik a mellkas vonala alá.

FAROK:

Alacsonyan tűzött, határozottan lógó, vége a vízszinteshez közelítő enyhe görbületet mutat. Izgalmi állapotban legfeljebb a hátvonal magasságáig emeli. Kívánatos a csánkig érő farok.

Kívánatos a csánkig érő farok, ami akár 1-2 cm-el túlérhethet. A csánk fölött 2-3 cm-nél rövidebb farok kizáró hiba. A komondor faroktartás bírálatánál a farok emelése addig a szintig engedélyezett, míg teljes terjedelmével hátvonala fölé nem emeli. E hátvonal feletti faroktartás akár kunkorodva vagy zászlósan áll nem kívánatos, esztétikailag elrontja a kutya összképét. Nem kívánatos azaz állapot sem, ha a komondor lába közé húzza a farkát. A faroktartás elbírálásánál szintén nem kívánatos az élettelennek tűnő, mozdulatlan faroktartás.

VÉGTAGOK:

ELÜLSŐ RÉSZ:

A végtagok értékelését a gubancos szőrzet nagymértékben akadályozza. Az elülső végtagok oszlopszerűek, párhuzamosak, előlről és oldalról nézve függőlegesek. A szügy széles, ami széles, vastag és szabadon mozgó végtagokat eredményez. A végtagok szorosan fűződnek a testhez. A csontozat erős és tömeges. Az ízületek terjedelmesek.

A laza váll, a törzstől elálló könyök, és a süppedt mar a szerkezeti lazaságot tükrözi, ez lehet genetikai eredetű, ám nagymértékben hozzájárulhat a mozgáshiány is. Ezek a hibák az elülső végtagok bírálatakor igen szembetűnők. A kis mellkasú egyedeknél a szív, a tüdő és a nagy erek működése nem megfelelő. A szűk lábállás a komondornál súlyos hiba. A keskeny alátámasztás a komondornál, mint robusztus fajtánál csökkenti a stabilitást. Súlyos hiba a vékony csontozat, francia állás, X-, O láb, kifelé, befelé forduló, puha, laza mancsok.

Vállak: A lapocka kissé meredek.

Az elülső végtagok a vállízülettől indulva merőlegesen haladnak lefelé. Az izomszegény laza vállak súlyos hiba.

Mancsok: Nagyok, zártak, szorosan egymás mellett elhelyezkedő lábujjakkal. A talppárnák palaszürkék, teltek és rugalmasak. A karmok szürkék.

A puha és a túl meredek csüd túl terjedelmes mancsokat eredményez, ezért azok lazák lesznek. Az elülső mancsok gömbölyűek. Kívánatos a minél sötétebb tónusú talppárna.

HÁTULSÓ RÉSZ:

A hátulsó végtagok állása viszonylag meredek szögellésekkel támasztja alá a törzset. A középhosszú far folytatásában széles és erősen izmolt végtagok kívánatosak.

14

Súlyos hiba a vékony csontozat, tehén vagy gacsos állás, hordó állás, kardállás. A puha laza, kifelé vagy befelé forduló mancsok, mind állásban mind mozgásban egyaránt nem kívánatosak.

Comb: Erőteljesen izmolt, terjedelmes.

Mancsok: A hátulsó mancsok hosszabbak az elülsőknél. A fattyúkarmok eltávolítandók.

MOZGÁS:

Könnyed és kimért. Lépése nyújtott, tért ölelő.

A hatalmas test ellenére a komondor mozgása harmonikus, könnyed. A mozgásban megjelenő hibákat súlyosnak kell tekinteni.

BŐR:

Sok festékanyagot tartalmaz, palaszürke színű. Előnyös, ha a fogíny és a szájpaddás is sötétén pigmentált. A csökkent pigmentű és rózsaszín bőrű egyedek nem kívánatosak.

A szabad bőrfelületek pigmentálságát együtt kell vizsgálni. Gyakran előfordul az orron kopott orrpigment, nem hiba, mint ahogy a váltóorr sem, ha az ajakszélek, szemhéjszélek megfelelően pigmentáltak. A szabad bőrfelületek általános pigmenthiánya, a rózsaszín szemhéjszélek súlyos hiba.

SZŐRZET:

SZŐR:

Az egész testet hosszú szőr fedi. Szőrzete durvább felszörből és finomabb pehelyszálakból áll. A felszőr és a pehelyszál aránya szabja meg a bunda jellegét. A gubancos, nemezesedésre hajlamos szőrzet alapkövetelmény. Akad azonban egyenletesen sűrű, hullámos lefutású, zsinóros jellegű szőrzet is. Ennek apróbb tincsei kevésbé, vagy egyáltalán nem nemezesednek. A szőrzet a faron, az ágyékon, a comb hátulsó oldalán a leghosszabb (legalább 20-27 cm), középhosszú a háton, a mellkas oldalán, a lapocka tájékán (legalább 15-22 m), ennél rövidebb a pofákon, a szemboltíveken, a fejtetőn, a füleken, a nyakon és a végtagokon (10-18 cm) legrövidebb az ajkakon és alul a végtagokon (9-11 cm). A kifésült és a teljesen gondozatlan szőr egyaránt nem kívánatos.

A szőrköntös vizsgálatakor nem csak a szőr hosszúságát, hanem elsősorban annak minőségét kell figyelembe venni. Megengedett az életkorból, vagy kölykezt követően az úgynevezett tépett szőrzet, abban az esetben, ha az egyértelműen látszik, hogy egyébként a kutya megfelelő szőrminőséggel rendelkezett. Az aljszőrzet mennyisége és minősége igen fontos. A jellegzetes komondorszőrzettől való

mindennemű eltérés súlyos hiba. Kiállításon az egyöntetű homogén szőrköntös jelenti a komondor ideális megjelenését.

SZÍN:

Csontfehér.

A fehér árnyalataitól való minden eltérés súlyos hiba. A fajta tenyésztéséből való kizáró ok!

NAGYSÁG ÉS SÚLY:

Marmagasság:

Kanok: legalább 70 cm.

Szukák: legalább 65 cm.

Testsúly:

Kanok: 50-60 kg.

Szukák: 40-50 kg.

Fontos, hogy a komondor, mint nagytestű pásztorkutya méreteit megőrizzük. Nem szabad törekedni a marmagasság ésszerűtlen növelésére, mert az általában a homogenitás széteséséhez vezet.

A fajta kevés típushibát mutat, nagymértékben egyöntetű, mivel kezdettől fogva azonos tenyésztési céllal tenyésztették.

HIBÁK:

Az előbb említett pontoktól való minden eltérés hibának tekintendő, a hiba minősítésének pontos arányban kell állnia az eltérés fokával.

- Hiányos pigmentáltság az orrtükrön, a szemhéjon és a szemhéjszájon.
- Laza szemhéjszélek.
- Kunkorodó farok

KIZÁRÓ HIBÁK:

- Erőtlen, izomszegény testfelépítés.
- Előreharapás, hátraharapás, keresztharapás.
- Entrópium, ectrópium.
- Felálló, könnyű fül.
- Rövid farok (3 cm-rel a csánk fölött).
- Nehéz végtagok és mozgás hibák
- Színes szőrzet, tarkázottság
- A standardban rögzített mérettől való eltérés.

Megjegyzés:

A kanoknak két, teljes egészében a herezacskóban elhelyezkedő, normálisan kifejlődött, tapintható herékkel kell rendelkezniük.

4. Tenyészcél

A Klub, mint fajtagondozó és tenyésztő szervezet alapvető célként fogalmazza meg, hogy a nemesítés alapjául szolgáló komondorpopuláció a fajtára jellemző külső és belső lényeges értékmérő tulajdonságok tekintetében egységes legyen.

A Tenyésztési Program olyan tenyésztési célt ír le, amely hosszú- és rövid távú célkitűzéseivel időtálló, megvalósítható és egységes jövőképpel rendelkezik a fajtát tekintve. Célkitűzésünk olyan populációt kialakítani, amely a küllemi, viselkedési, egészségügyi követelményeket a legjobban kielégíti és egyben a kutyák élettartamának növekedését is eredményezi.

További alapvető tenyésztési cél, hogy a komondort megőrizzük ősi típusában.

Nagytestű és erős felépítésű. „Egyedülálló külleme, méltóságteljes viselkedése a szemlélőben tiszteletet és csodálatot, esetleg némi félelmet ébreszt”.

Küllemi tulajdonságok:

A robosztus felépítés és szervezeti szilárdság jellemzők mentén határozhatók meg, de a fajta használhatóságának feltételei mentén írhatók le. Őrző-védő fajta lévén robbanékony izomzatra, szabályos felépítésű alátámasztó vázra, erős fogazatra és állkapocsra volt szüksége a komondornak. Ez kell, hogy meghatározza a mai küllemi sajátosságait is. A méret tekintetében a hatalmas termet a kívánatos.

Az idealizált típus a nagytermetű, széles hátú, dongás és mély mellkasú, kiválóan izmolt, de nem laza, száraz izomzatú komondor, erőteljes csontozattal, rendkívül feszes felépítéssel és gyönyörű domború agykoponyával, kifejezett és szélesebb arckoponyával, állkapoccsal rendelkező kutya. Az ideális komondor tekintetében azonban komoly viták folynak és folytak a tenyésztők között, a lényeg a tenyésztés folyamán minden esetben a jó és kiváló küllemi tulajdonságok rögzítése.

Belső tulajdonságok, viselkedés:

A komondor belső tulajdonságaira vonatkozó tenyésztési cél meghatározásakor a következő jellemzők ma már általánosan elfogadottak:

„Bizalmatlan alaptermészetű. Nappal szívesen fekszik úgy, hogy területét ellenőrizni tudja. Éjjel éberrel figyelve őrökdi.

Környezetéből kimozdítva megváltozik viselkedése, visszahúzódná válik. Ősi természetéből adódóan az idegenekkel bizalmatlan. Alapvetően nyugodt természetű, kiegyensúlyozott fajta, ember, család és gyermek centrikus. A rábízott értékeket, gazdáját, annak vagyontárgyait, területét, a család tagjait élete árán is megvédi. Bár megváltozott a komondor funkciója illetve nagy többségében tartási helye, ezzel együtt viselkedésében pozitívan alkalmazkodik a XXI. századhoz. Lakóházak védelmére, városi udvarok őrzésé kiválóan alkalmas”

Azonban a többi keleti típusú területőrző kutyától helyzetfelismerő képessége különbözteti meg. Nem célja a támadó totális megsemmisítése, de célja az elrettentés és a támadó megőrzése a gazda részére.

5. Értékmérő tulajdonságok

(dr.Ócsag Imre nyomán, 1987)

A komondor értékmérő tulajdonságainak tárgyalásakor szem előtt kell tartanunk, hogy a komondor nemcsak nagysága miatt, de semmiképpen sem szobakutya. Szerepe az őrző-védő munka külterjesebb viszonyok között. Találhatunk ugyan komondort verandán, kultúrtartásban, vezetgetik néha pórázon is, de a megfelelő életeleme, ahol jól érzi magát, a kertes villa. Ilyen vagy ennél szabadabb környezetbe helyezve értékeljük tulajdonságait.

Fajtajelleg. Pásztorakutyafajtáink között a legkitenyészettebb, a legnagyobb homogenitást mutató. Bár származásilag ősi fajta, mégis a benne rejlő tenyésztőmunka, az értékmérő tulajdonságok, a megjelenési forma összessége alapján azt mondhatjuk, hogy következetesen kitenyészett kutyafajta. Jellemző tulajdonságai a fajta minden egyedén fellelhetők, s fajta jellegét nagy biztonsággal örökíti utódaira. Jellegében minden fás fajtától jól elhatárolható. A nagyság, az alacsony fejtartás, a lelógó fark, a fehér, hosszú, nemezes vagy zsinóros szőr, a szőrtől emyösen takart fej, a fejkát mind, mind speciális és egyedülálló.

Tetszetős külső formája fajtajellegének egyik alapvonása, de semmiképpen sem szabad elhanyagolni belső értékeit, a megvesztegethetetlen őrzőkészséget, a bátorságot, erőt sugárzó szervezetet, igénytelenséget. Ezek a használati tulajdonságok olyan értéket képviselnek, és annyira jellemzőek rá, hogy a sportcélokon túl biztos jövőt jelentenek a komondornak.

Nemi jelleg. Az avatatlan nem tudja megállapítani a komondor külső formája alapján a nemét. A szakavatottak azonban jól tudják, hogy a fellelhető másodlagos nemi jellegek alapján a nagy szőrzet ellenére is jelentős eltérés lehet a kan és a szuka között. Fontos is, hogy lényeges legyen a másodlagos nemi jellegben az eltérés. E téren pedig a tenyésztésben óvatosság ajánlatos. Nem azért, mintha a komondor nemi szervi rendellenességekkel terhelt lenne. Ilyenről szó sincs, ellenben a komondor elég szemérmes fajta, s csak jó lehet, ha a kifejezett másodlagos nemi jellegű mutató egyedek kiválogatásával fokozzuk a nemi különbségeket.

Csak nagy, erős csontozatú, gazdagon izmolt kant állítsunk tenyésztésbe. Bátorságban, támadókedvben, keménységben pedig még inkább mülje felül a kan a szukát. A szuka nőiesebb lehet, tehát alacsonyabb, vékonyabb csontozatú, finomabb, mint a kan. A szuka másodlagos nemi jellegének e kívánalmi persze nem azt jelentik, hogy el akarjuk finomítani a fajtát. A másodlagos nemi jellegbeli különbségeket tehát sohasem a szukák finomításával, hanem a kanok egyre impozánsabb kifejlesztésével érjük el.

A kan feje vaskosabb, szélesebb és rövidebb, a nyak izmosabb, a mar kifejezettebb, a nagyobb nagysági méret mellett szélességi mérete is számottevőbb. Összességében robosztusabb, mint a szuka.

Arányosság. Csodálni való az a harmónia, amelyet az egységes szőrkontösű komondor mutat. Az egyes testtájak közötti arány, az egész test összhangja, homogenitása a nagy bunda ellenére is

nemességet és tetszetőséget kölcsönöz a fajtának. Az arányosság megítélésekor azonban éppen a nagy szőrköntös miatt két esetre fokozott figyelmet fordítsunk.

1. A levetkőzött komondor nem aránytalan. A levetkőzés csak a kiállítási szépség elleni vétség, de a tenyésztésre nincs kihatással. Ha ilyen kutyát szemlélünk, bírálunk, tudnunk kell függetleníteni magunkat a szőrzet pillanatnyi állapotától. Ez igen nehéz kíváncs, de e nélkül nehéz jó munkát végezni, sőt negatív irányú lehet szelekciós munkánk.
2. A nagy bunda nem lehet takarója, elfedője a szervezeti aránytalanságoknak. A súlyos hibákat, rendellenességeket, aránytalanságokat még e tetszetősen jó szőrköntös ellenére is fedjük fel, és mindig a tenyésztés érdekének szem előtt tartásával ítéljük meg azokat.

A komondor testén a fej, nagy szőrzete ellenére sem nevezhető nehéznek, nagyknak. A testhez viszonyítva a fej feltétlenül arányos.

A jól szőrözött végtagok sem durvák, nem vaskosak, hanem szikarak, s ennek következtében a mozgás könnyed, de nem légies. A test méretei, az egész test és a mozgás kiegyensúlyozott arányosságban van. A komondor arányos formáját mindenképpen őrizzük meg.

Fejlettség. A komondor a legnagyobb pásztorkutyafajtánk. A háborús évek és a régi munkaterületének teljes felszámolódása ellenben azt eredményezte, hogy magassága csökkent. Ez a csökkenés annyira határozott volt, hogy úgy tűnt, nem is lehet rövid idő alatt elérni a régi, kívánatos nagyságot.

A nagy test elérésének főleg kölyökkorban ára van. Itt most nem az eszköz, hanem az elérendő cél érdekel bennünket. Gyökeresen ellentétes a két lompos szőrű pásztorkutyánkkal kapcsolatos nagyságbeli kíváncs. A komondort mindenképpen növeszteni akarjuk, a puli nagyságának pedig szabvánnyal igyekszünk határt szabni. A nagyságbeli tenyészcél mindkét esetben megokolt és helyes. A komondornak, mint ideális őrzőnek nagy testűnek kell lennie. A puliból azonban nem akarunk őrzővédő ebet faragni.

A legutóbbi évek jó tartási, takarmányozási viszonyai következtében már jócskán van olyan komondorunk, amelyik magasságban semmi kíváncsivalót nem hagy. Tenyésztőinké az érdem, hogy ezt a fejlődést fajtatizta tenyésztéssel érték el.

A komondor standardleírásában megjelölt magassága bottal mérve: kan 80cm körül, de legalább 70cm, szuka 70cm körül, de legalább 65cm.

A kan testtömege 50-60kg, a szukáé 40-50kg.

A lecsökkent magasságot egy generáció alatt eltüntetni nem lehet, de ha az egymás után felnövő generációkat mind jól tápláljuk, ismét egyöntetű nagy lesz a komondor.

Kondíció. A komondor testrészeit tömeges izomzat fedi. A nagyobb testtömeget ne a többletkondíció, hanem a tömeges izmok és erős csontozat alkossa. Az izomzat és a megfelelő csontozat kifejlesztésére kölyökkorban gondoljunk. A végtagok szikársága a gazdag izmoltság mellett is alapkiváncs. A fejlődés időszakában szinte nem is lehet pluszkondícióban a komondor. Később, kifejlett állapotában előfordulhat – ha mozgásban korlátozzuk és igen jól takarmányozzuk -, hogy elhízik. Ez nem kíváncs, de az éheztetés sem. Viszonylag kis igényű fajta.

Vérmérséklet. A nagy melegben elfekvő komondor nem is sejteti azt az élénkséget, amelyet támadásban mutat. Bármilyen meleg is legyen azonban, akármennyire visszahúzódik is a komondor, az ernyőzött szemek láthatatlanul, élénken figyelik a környezetet.

Vérmérsékletének jellemzése nem könnyű dolog. A mindent elfedő, hatalmas szőrzet rejtelmességet kölcsönöz a komondornak. Nyíltan nem látjuk a szemét, és a testmozgása sem árulja el érzelmeit, csak akkor, amikor már tevékenykedik. Ez a tevékenység azonban legtöbbször már befejezett tény jelent. Nyugodt körülmények között ugyanis flegmatikusnak látszik, de ha úgy látja, hogy cselekednie kell, egy pillanat alatt szemtől szembe támad. A buldog nyugalmával pihen, a schnauzer élénkségével támad.

Nevelni lehet, de ok nélkül büntetni nem szabad. Az elrontott komondorok rossz emlékek hatása alatt fékezhetetlenek. A lecövekelt láncon való tartás is elősegítheti az eldurvulást. A nem fiatal kortól fogva durva kutya az élet folyamán felvett rossz tulajdonságát nem örökíti.

Az idegennek annyit mindenképpen tudnia kell a komondorról, hogy nem kedveskedő fajta, és a bizalmaskodást, a cirógatást nemcsak hogy nem szereti, de nem is tűri. Mivel pedig a kedélyállapotát nem lehet a szeméről leolvasni, az idegen óvatosan közeledjen hozzá, vagy inkább maradjon távol tőle.

Szervezeti szilárdság. A pusztán terelő pásztorebek akkor dolgoztak, amikor a pásztor is kimozdult szállásáról, az őrző ebek pedig éppen akkor léptek szolgálatba, amikor a pásztor pihent. Éjszaka, zord időjárás esetén védtek a nyájat. Az időjárás viszontagságait tehát feltétlenül tűrniük kellett. Amelyik kutya pedig kontinentális klímánk alatt egyformán tűri a tél hidegét, a nyár perzselő hevét, az csak szilárd szervezetű lehet. A komondor nagy teste, nyugodt, de alkalomadtán élénk vérmérséklete szilárd szervezettel párosult. A csökkent ellenálló képességű, a kevésbe küzdőképes, a petyhüdt egyedeket az élet, a természetes szelekció irtotta ki a fajtából. A komondor így igen egészséges fajta lett.

Tanulékonyosság. A komondor ősi rendeltetését tekintve azt gondolhatnánk, hogy különleges tanulékonyásra sohasem volt szüksége. A természetes életösztön, a küzdeni akarás volt az életeleme. Ez nagyjából így is volt, de vagy nem derítettük fel teljességgel a komondor ősi foglalkozását, vagy rejtett maradt munkája, mert használhatósága, tanulékonyága elég sokoldalú, elég nagyfokú. Van feljegyzésünk tanított komondorról, amelyik a gazdasági udvar rendjét tartotta fenn; tudunk jó szimatú komondorokról, amelyek vadászaton segítettek; idomított rendőr-kutyának is használták nem is egyszer, és nyomozószolgálatban is jó eredményt ért el. Persze, mindenekelőtt nagyszerű őrző volt, kiváló verekedő a farkassal, s ha kellett, az embert is védte ember ellen.

E sokoldalúságból levonhatjuk azt a következtetést, hogy a bátorsággal vegyes támadókedv mellett a jó szimat, az értelmesség is öröklött tulajdonsága. Csak ezeket a tulajdonságait új életkörülményei között nem használta fel az ember, s ilyen irányban nem is szelektálta. Ez a magyarázata azután annak, hogy némelyik egyed „önfejű”. Nagyszerűen teljesít minden parancsot, de ha valamit *külön* is akar, akkor nem lehet eltéríteni. Ha egyszer megkötötte magát, akkor méltányolni illik akaratát, mert büntetéssel nem sokra megyünk, és csak nagyobb ellenállást váltunk ki.

Típus. Használati alkata: nagy testű, szikár, őrző-védő pásztoreb, amely a kultúrkörülmények között sem vált luxuskutyává, hanem extenzívebb őrző-védő munkát lát el. A használati típusnak megfelelő testnagysága, csontozata, szolgálati jellege, vérmérséklete, mozgása, stb. E jellegéből ne akarjuk kivetkőztetni, hanem ott tartsunk komondort, ahol ilyen munkát a tőle joggal elvárható eredménnyel megkövetelhetünk tőle.

Munkája. A komondor ősi munkája a nyáj, a gulya, a pásztor javainak védelme volt. Ezt a kötelességét napszakra és évszakra való tekintet nélkül látta el. Legéberebbnek akkor kellett lennie, amikor a legsötétebb volt, amikor az időjárás is kedvezett a pásztor ellenségeinek. Ilyen mostoha körülmények között megvívott évezredek harcban edződött és szelektálódott a komondorfajta.

Munkája közbeni viselkedése egészen speciális. Ritkán ugat és akkor sem azért, hogy a bajt elhárítsa vagy, hogy más figyelmét is felhívja a bajra. A baj megszüntetése csak az ő és csakis az ő feladata, ehhez tehát nem kér nyilvánosságot. Észrevétlenül húzódik meg, és legföljebb morranással támad. Ráugrik ellenfelére, és tekintve testtömegét, ledönti azt. Ledöntött, mozdulatlan ellenfelét tovább nem bántja, de vigyáz rá.

A kuvasz és a komondor védésmódja között nagy különbség van. A kuvasz rendületlenül járja a védendő területet. A komondor általában nem sokat mozog, főleg nem nappal és nyáron. A védett területet ellenben szemmel tartja, és ha kell, késedelem nélkül beavatkozik. Támadásmódja és harapása félelmetes.

Ma a legtöbb komondort házőrzésre használják. Munkáját kifogás nélkül látja el. E fajta értékeit azonban sokkal jobban ki lehetne használni, mint azt tesszük. A nagy épületek, majorok, gyáregységek különlegesen védendő helyeinek őrzésére a komondor kiváló fajta. A kezelőszemélyzethez szoktatva, a védendő területét mozgó lény meg nem közelítheti. Katonai objektumok őrzésében ugyanígy megállná a helyét.

Megvesztegethetetlen. Nem barátkozó, s idegentől tanítás nélkül nem fogad el élelmet. Személyvédelemre, főleg helyhez kötött védelemre igen jól használható. Külföldön gyerekvédelemre is jó eredménnyel használták.

6. A komondor tenyésztéséhez alkalmazandó tenyésztési eljárások, módszerek

Kizárólag tisztavérben tenyésztett kutyafajtáról van szó, csak és kizárólag a fajtatizta tenyésztés módszerei vehetők figyelembe.

Megjegyzésképpen, régebben és manapság is voltak és vannak törekvések, melyek a komondort fehér színén kívül igyekeznek más színvariációban is tenyészteni, ezzel keverék kutyákat létrehozva azt, mint *unicum* feltüntetni. Minden ilyen jellegű tevékenység ellentétes a fajta tenyésztésének célkitűzéseivel. A **csepvérkeresztetés nem kívánatos és tilos a komondor esetében**, a fajta tipikus jegyeit nem hordozó, a fehér szín árnyalataitól eltérő színű egyedek a tenyésztésből kizárásra kerülnek. A szülőpárok származása ismert, s azokat az elismert tenyésztőszervezet a számítógépes törzskönyvezési rendszerében rögzíti és nyilvántartja.

A komondor zárt törzskönyvű fajta, tehát csak olyan szülők kölykei törzskönyvezhetők, ahol a fedezőkan és a tenyészuka is mind a négy ősi sorban (szülők-nagyszülők-dédszülők-ükszülők) ismert felmenőktől származik.

A fajtatizta tenyésztés típusai az idegentenyésztés, a vonaltenyésztés, a beltenyésztés és rokontenyésztés illetve az ebből adódó irányított szelekció.

Széles körben alkalmazott a **vonaltenyésztés**, mivel egy anya után csak relatíve kisszámú utód nyerhető, ezzel szemben egy kan után lényegesen több utóddal lehet számolni. További előnye, hogy megfelelő számú vérvonal esetén elkerülhető a szoros beltenyésztés és a genetikai bázis beszűkülése, amely mivel az egy évben született komondor kölykök száma messze elmarad a kívánatostól és sajnos nem növekvő tendenciát mutat nem elhanyagolható szempont.

A **rokontenyésztést** az alábbi elveknek megfelelően értékeljük:

A gyakorlatban rokonsági fokról igazából az első 4 ősi soron beszélhetünk. Ha csak az 5. vagy az a fölötti ősi sorban találhatók azonos ősök, az egyedek idegeneknek tekinthetők. Idegen párosításnak tekinthetjük azt is, ha a tenyésztésre szánt egyedek rokontenyésztettek, de egymással négy ősi soron belül semmilyen rokonságban nem állnak. Ezeknél az egyedeknél a saját rokonsági fok nem adódik össze a párosítás elemzésekor.

Ezek figyelembevételével a következő tenyésztési módokat különböztetjük meg:

- igen szoros rokontenyésztés: amelyben a négy ősi sorban a közös ősök rokonsági foka 75-100% között található az egyedben, pl.: szülők gyermekükkel, vagy testvérek egymás között párosodnak. Testvéreknek tekintendők az azonos szülők különböző almaiból származó utódok is.
- szoros rokontenyésztés: amelyben a közös ősök rokonsági foka 62,5-68,75% között található, pl.: nagyszülő az unokával.
- távolabbi rokontenyésztés: amelyben a közös ősök rokonsági foka 12,5- 56,25% között található. Ennél a tenyésztési módnál a 2. 3. vagy a 4. ősi sorban találunk közös ősöket.
- idegentenyésztés: amelyben azonos fajtájú, rokonság nélküli egyedek párosodnak egymással.

Majdnem minden kitenyésztett (újratenyésztett) fajta szűkebb tenyészalapból származik, ezért ha a rokortenyésztést választjuk elegendő a tágabb rokortenyésztést alkalmazni. Inkább a jól örökítő felmenőági ősök vérkapcsolata keresendő. A szoros rokortenyésztésből származó tenyészetekben gyakran vérfrissítésre van szükség, hogy a nem kívánatos tulajdonságokat heterozigóta formában tudjuk tartani.

Beltenyésztés alatt a leszármazás szempontjából rokon (közös ősökkel rendelkező) egyedek párosodását értjük. A párosodó egyedek emiatt a véletlentől elvárható mértéknél nagyobb mennyiségben hordoznak közös, ill. leszármazás-azonos allélokat. Ez jelenti egyben a beltenyésztés veszélyét is: a hátrányos tulajdonságot hordozó recesszív allélok találkozásának esélyei megnövekednek. Kellő genetikai feltérképezettség híján kerülendőnek tartjuk a törzskönyv alapján ismert nagymértékben közös genetikai állományú egyedek párosítását, mert ez súlyos öröklődő betegségek rögzüléséhez, súlyos esetekben halálos betegségek kialakulásához vezetnek és az nem tenyésztési cél.

A tenyésztés speciális módszere - amelyre azonban a géntechnológia fejlődése miatt nem elhanyagolható kitérni – a klónozás, valamint bármilyen a komondor örökítő anyagában végzett géntechnológiai módosítás a törvényi előírásoknak megfelelően tilos.

Tenyészvonal

A kiemelkedően örökítő kantól származó azonos fenotípusú utódok egy vonalba kerülnek.

Ajánlott több vonal kialakítása. (bevett gyakorlat). A tenyészvonal, olyan genealógiailag egységes állatcsoport (részpopuláció, párosítási csoport), amely bizonyos tulajdonságokat biztonságosan örökít. A tenyészvonal a genetikai vonaltól különbözik. Értékét nem a rokortenyésztés adja, hanem az, hogy az egy apaállattól származó vonalhoz tartozó állatokat generációról generációra úgy párosítják, hogy az értékes őstől való távolodás ellenére a megkülönböztető genetikai és fenotípusos érték fennmaradjon.

Jelenlegi nagyhatású tenyészkanok:

Fedezőkan neve	Tkv.száma
Canicum Pásztor Duhaj	Ko.2401/07.
Hajóskúti Cinkos	Ko.3110/09.
Zsarátnok-Őre Csele	Ko.3368/09.
Bokorszeri Cudar	Ko.4260/12.
Beremendi Bundás Híres	Ko.2700/08.
Puszták Népe Turul	Ko.4435/13.
Szénápusztai Labanc	Ko.4298/12.
Téglási Szélbóri Délceg	Ko.3819/11.
Hevesi Portámkincse Boglya	Ko.4536/13.
Pasa Von Thüringen	Ko.3442/10
Pénzesgyőri Sanci	Ko.4022/12
Puszták-Népe Pajkos	Ko.3498/10

Hevesi Portámkincse Boglya	Ko.4536/13
Téglási Szélbori Gyémánt	Ko.4091/12
Szentmiklósi Kéktavi Nyék	Ko.4383/13
Téglási Szélbori Derengő	Ko.3820/11
Királytelki Hernád	Ko.3569/10
Pénzesgyőri Zenész	Ko.4031/12

Család

A családok alapja a törzskönyvben szereplő alapító szuka és annak ivadékcsoportja. Jelenlegi nagyhatású tenyésszukák:

Tenyésszuka neve	Tkv. száma
Bokorszeri Cuha	Ko.4263/12.
Szénápusztai Bundás	Ko.2536/07.
Beremendi Bundás Őrző	Ko.4148/12.
Almádi Hársasúti Kedvenc	Ko.3698/11.
Téglási Szélbori Ékes	Ko.3888/11.
Kunok Kincse Borcsa	Ko.4547/13
Hét Szilvafás-Menti Oharka	Ko.2936/08
Beremendi-Bundás Napsugár	Ko.3722/11
Csodabunda Barka	Ko.2985/08
Szabóréti Boróka	Ko.3971/12
Kulcsi Komisz Minke	Ko.4482/13
Kalocsa-Érsek Udvari Sinka	Ko.3995/12
Király Pusztá Galla	Ko.311/H/15
Téglási Szélbori Forrás	Ko.3930/11
Királyteleki Gyöngy	Ko.3171/09
Mátyás Király Udvari Regina	Ko.3017/09
Hétvezér Őre Berkenye	Ko.4503/13
Hevesi Portámkincse Bíbor	Ko.4540/13
Zöldhalompusztai Gilice	Ko.4449/13
Pénzesgyőri Gyömbér	Ko.2789/08
Butykai Lompos Ara	Ko.2868/08
Mátyás Király Udvari Gyimes	Ko.3022/10

Párosítási terv

Hobbiállományok párosítási terve: A tenyésztők nem kötelesek párosítási tervet benyújtani, de kötelesek a standard figyelembevételével tenyészteni, a párosítás minden esetben egyedi párosítás. Az HKK által ajánlott az idegen párosítás (családtenyésztés). A tenyésztő szakmai belátása szerint történik a tenyésztési program előírásai és a Tenyésztési Tanács iránymutatásai szerint. A tenyésztői tanács igény esetén a felkínált lehetőségek alapján, párosítási javaslatot tesz.

Génbanki állományok párosítási terve: Minden esetben egyedi párosítás. A típusjelzők, funkcionalitás és egészségi mutatók kiemelt jelentőségével.

Elsődleges cél a genetikai variancia fenntartása. A küllemi szelekció során háttérbe szorult vonalak és családok preferenciája mellett.

Szelekció rendje

A szelekció az állomány védelme miatt rendkívül lényeges. Az állományszintű szelekciót a HKK végzi, alapja a tenyészszemle.

A tenyészállatok kiválasztása többlépcsős szelekciós rendszerben történik.

- ▶ első lépcső: pedigréanalízis, ősök információi, káros recesszív gének eliminálása
- ▶ második lépcső: fenotípus, funkcionális típusbíráló, tenyészszemle, DNS minta gyűjtése
- ▶ harmadik lépcső: saját egészségi szűrések
- ▶ negyedik lépcső: funkcionalitás, idegrendszer, hasznosítási tulajdonságok értékelése,
- ▶ ötödik lépcső: szaporodásbiológiai alkalmasság, apai és anyai értékmérők (fedezőkézség, szoptatási és kölyöknevelési készség)
- ▶ hatodik lépcső: utódcsoportok értékelése- lehetőség szerint.

Kis populációk, például a komondor fajta szelekciója és az Effektív Populációméret(N_e) becslése: A komondor ismert származású egyedeinek a száma folyamatosan csökkent az utóbbi évtizedekben. A populáció méretéből fakadóan egyre gyakoribbá válik a rokon egyedek véletlenszerű párosítása, ami beltenyésztettséghez és genetikai leromláshoz vezethet. A populációk dinamikájából adódóan a létszám hol csökken, hol nő majd ismét csökken. A populáció génkészletét minden esetben a lecsökkent létszám limitálja, így az újra megnövekedő állományban egyre kevesebb lesz a rendelkezésre álló variancia.(palacknyakhatás).

Az ideális populációtól való eltérés, a populációk méretbeli különbségének számszerűsítésére alkották meg az Effektív Populációméret (N_e) nevű mutatószámot. Az Effektív Populációméret a fajta azon egyedeit foglalja magába, amelyek valóban átadják génjeiket a következő nemzedéknek. Az elméleti 1:1 ivararány (ahány szuka annyi kan a tenyésztésben) mellett a populáció létszáma (N) megegyezik az Effektív Populációmérettel (N_e).

Amennyiben az ivararány ettől eltérő-és természetesen az ebfajtáknál eltérő, akkor az N_e értéket képlettel lehet meghatározni. Az Effektív Populációméret és a populáció beletenyésztettsége törvényszerűen összefügg.

Effektív Populációméret (N_e)= $4N_m \times N_f / (N_m + N_f)$

N_m : kanok száma a tenyésztésben N_f : szukák száma a tenyésztésben

Elméleti modell számítás százas populációban az Effektív Populációméret és a beltenyésztettség szemléltetésére.

létszám összesen	szuka szám	kan szám	N_e	beltenyésztettség %
100	50	50	100	1,00
100	60	40	96	1,04
100	70	30	84	1,19

100	80	20	64	1,56
100	90	10	36	2,78
100	99	1	3,96	25,25

Ki kell szelektálni a:

- a komondor standardnak nem megfelelő egyedeket (fajtaidegen, kizáró hibával rendelkező, ill. több jelentős hibával rendelkező egyedeket)
- a súlyos szaporodásbiológiai problémával küzdő egyedeket
- idegrendszerileg nem megfelelő egyedeket
- a genetikai betegségekben szenvedő egyedeket ill. a tünetmentes hordozók esetében a tenyésztésbe állítás csak az alábbi korlátozások figyelembe vételével engedélyezett:

A genetikailag ismert módon öröklődő betegségek ill. a standard szerint nem elfogadható hibák esetén az azonos "kiszelektálandó tulajdonságokat" hordozó szülők párosítása tilos. A tiltott párosításokból származó utódok további tenyésztésbe csak a tenyésztési tanács külön engedélyével vonhatók.

Az apaállat használat szabályai

A tenyésztő szervezet populációs szinten a fajta genetikai diverzitásának fenntartása érdekében az Effektív Populációméret (N_e) emelésére és a beltenyésztettség csökkentésére törekszik.

A kritikus méretű populációknál a genetikai variancia, indokolt szelekciós nyomás mellett, apai ágon a geneológiai vonalak, anyai ágon a családok körének bővítésével valósítható meg.

A következő generáció megtervezése során a tenyésztő szervezet a lehető legnagyobb számú tenyészkan állomány aktív alkalmazására törekszik.

A tenyészkanok kijelölése a többlépcsős szelekciós rendszerben történik. A nukleusz állományba sorolt tenyészkanok a fajta legértékesebb tenyészállatai. A tenyésztőszervezet kifejezetten ajánlja tenyésztőinek, hogy tenyésztésre csak minősített apaállatot használjanak.

Kerülendő egy-egy tenyészkan túlzott favorizálása.

A génbanki és a sporttenyésztői állomány egyaránt nyitottnak tekintendő, egymás között átjárható.

A termékenyítés történhet természetes és mesterséges úton is, a törzskönyvezési folyamat speciális követelményeit figyelembe véve.

7. A komondor fajtára jellemző és a tenyésztésnél ajánlott tartási mód

A kutya alapvetően társállat, igényli a folyamatos emberi törődést. A komondor etetése és állategészségügyi ellátása (vakcinázás és parazitavédelem is) minden esetben a jó gazda gondossága elveinek érvényesítésével kell történnjen.

In-situ tartás feltételei, indokolt esetben az e-situ tartás feltételei

A fajták kialakulásakor jellemző in-situ tartásmód napjainkban kevésbé jellemző.

Az állattenyésztési kultúra változása, az állatjóléti elvárások és törvényi előírások is nagyban befolyásolják a tartásmódot. A genetikai változatosság, a küllemi tulajdonságok, valamint képességek varianciája azonban eltérő sub-populációk kialakítását indokolja.

Az évtizedeken át jellemző küllemi célú hobbitenyésztés mellett a génmegőrzést is szolgáló munka állományoknál a hagyományos tartásmódnak újra van létjogosultsága, pl.

- erdészetek, nemzeti parkok természetes közegei
- puszták, majorok, telephelyek.

Az ex-situ, vagyis napjaink jellemző tartásmódja, az állatvédelmi szabályok betartása mellett alkalmas leginkább a kulturált kutyatartásra. A kutya az ember közelében, társállatként tartva képes csak realizálni a benne rejlő genetikai képességeket. Tartható lakásban, kennelben, udvaron, kertben. Az elegendő szabad mozgásról minden esetben gondoskodni kell. Az esetleges elkóborlást meg kell akadályozni.

A komondor tartása, táplálása, gondozása

(dr. Ócsag Imre nyomán, 1987)

Elhelyezés. Az állandó láncra kötés tilos. Az a legmegfelelőbb, ha az udvart, a kertet, a majorságot szabadon járja a komondor. Ekkor csak arra kell ügyelni, hogy szokott pihenőhelyét, ólját idegen ne közelíthesse meg figyelmetlenül. A harapósságra utaló figyelmeztető táblát a kellemetlenségek elkerülése végett is látható helyre tegyük ki.

A komondor az elhelyezéssel szemben teljességgel igénytelen. Nyáron árnyékos, télen szélvédett helyről gondoskodjunk számára. Ide helyezzük el ólját, amelyet azonban a legtöbbször nem használ, csak a legzordabb időben keres fel. Óljának méretei: szélessége 90cm, hossza 130cm, magassága az ereszig 70cm, legnagyobb magassága 100cm. Az ajtónyílás szélessége legalább 40cm, magassága legalább 70cm. A V alakú tető egyik-egyik szélessége 53cm. A tető a tisztítás és a kölykök kezelése céljából levehető, illetve felnyitható legyen. Zord télre való tekintettel az ólat egy kisebb előtérre és egy nagyobb fekvőtérre szokták osztani, alul átléphető magas deszkafallal. Télen az előtér elé lelógó zsák- vagy pokrócfüggönyt tegyünk, amelyet a ki-be járó komondor eltol. Ólját úgy helyezzük el és a vacka is úgy essék, hogy onnan az egész ellenőrizendő területet szemmel tarthassa.

Az ellő- és nevelőfészek az elmondottnál sokkal tágasabb legyen, mert nagy alomra számíthatunk, és a kölykök gyorsan nőnek. Ennek szélessége és mélysége 15-20cm-rel legyen nagyobb az előzőleg megadottnál. A küszöbdeszka ellenben olyan magas legyen, hogy háromhetes korukig a kölykök ne tudjanak kijönni rajta (kb.20cm).

A komondor hatalmas szőrzete igen jó védelmet nyújt az időjárás viszontagságai ellen. Ha párban tartjuk a komondort, mindkettő részére külön fekvőhelyről gondoskodjunk. Kennelszerű tartás esetén nagyon ügyeljünk arra, hogy levegős és árnyékos hely is legyen a kennel területén, mert különben nyáron szenvedhet a forróságtól, ilyenkor étvágyát és kondícióját veszti. A friss ivóvíz mindig előtte legyen.

A kennelszerű tartás csak éjszakai szabadon engedés mellett lehet megfelelő. Néhány négyzetméternyi területen állandó elhelyezésben komondort ne tartsunk.

Táplálás. A komondorkölyköknek igen nagy a fejlődési erélyük. Ezt ki kell használnunk. A két és fél hetes kölykök már eszegetnek. Tej vagy tejpótló tápszer nemcsak az anyát tehermentesíti, hanem a kölykök gyors fejlődését is előmozdítja.

Választási korra minden kölyök bőségesen és jól fogyasztja a jó minőségű kölyökkutyák részére készített takarmányt. Így a választás – amikor a legtökéletesebb tápláléktól, az anyatejtől esik el a kölyök – nem veti vissza fejlődésükben az egyedeket.

A komondorkölykök nevelésekor különösen ügyeljünk a gyomor- és bélférgek a szopós vagy választott korban elszaporodnak a komondorkölykökben, akkor bármiben is kedvezünk az egyedeknek, nem lehetnek oly nagyok és erős szervezetűek, mint amilyenné fertőzés nélkül lettek volna.

A kifejlett komondor igénytelenebb a hasonló testnagyságú kutyafajtáknál. Kölyökkor után olcsóbb tömegtakarmánnyal, állati eredetű melléktermékekkel, kutyatáppal jól tartható.

Ápolás. A kölyökkorú egyedeket könnyű tisztán tartani, szőrükből a szennyeződés többnyire önmagától kihullik. Később a szőrt szalagok, zsinórok kialakításával ápoljuk. Fésű vagy kefe használata kimondottan káros a komondor fajtajellegének megfelelő szőrzet kialakításánál.

A szőrjelleg úgy formálható, hogy a lapokat alkotó nemezt szalagos nemezzé alakítjuk. A szalagos nemezből szalagos szőrt alakíthatunk. Zsinórosságra csak a genetikailag ilyen egyedeknél törekedjünk, mert ha szalagos szőrből képezünk ki zsinórokat, annak ilyen jellegben megtartása igen nagy munkát jelent és fölösleges inzultust a komondor számára.

Ügyeljünk arra, hogy a komondor szeme ne legyen kifolyásos. Ilyen hibát okozhat, ha a hosszú szőr a szembe kerül és állandó a szemgyulladás. A kellemetlen szőrtincs – de sosem az egész ernyős szőrzet – lenyírásával szüntethető meg véglegesen a baj.

Ügyeljünk a végbél és a tasak körüli szőrzet tisztán tartására. A koloncosodást itt mindenképpen kerülni kell.

Fedeztetésre készítsük elő a szukát, de a kant is. Az akadályozó szőrtincseket és a farkat kössük félre.

Ellés előtt a szuka hasát tisztítsuk meg a fölösleges a hosszú szőrtől. Ezzel segítsük az újszülöttek zavartól mentes táplálkozását. A kölykök fattyúkörméit távolíttassuk el.

A tenyésztők kötelesek idős, beteg vagy a tenyésztésben más okból részt nem vevő állataik tartásáról, gondozásáról és egészségügyi ellátásáról megfelelően gondoskodni.

További követelmény, hogy a komondor, mint nagytestű kutyafajta tartási körülményei megfeleljenek a **41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet** a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló rendelkezéseinek.

A komondor kölykök megfelelő fizikális és mentális fejlődéséhez, valamint az emberhez való kívánatos kapcsolatuk kialakulásához szükséges környezet biztosítására vonatkozó előírások

Oltási program, féreghajtás

A tenyésztőnél elkezdett oltási program folytatásáról és annak időszerűségéről a kiskutya leendő állatorvosával kell konzultálnia, a kölyök átvétele utáni napokban.

A tenyésztőnél a kölyök már átesett féreghajtáson, de állatorvosával konzultáljon ez ügyben is, megbeszélve a további kezeléseket.

28

Táplálás

Komondorunkat etethetjük kutyatáppal, vagy hagyományos módszerrel. Ez tenyésztő és tulajdonos függő, mind a két módszernek megvannak a maga sajátosságai.

A kutyatáp etetése, tárolása, adagolása egyszerűbb, a minőségi kutyatápban megtalálhatóak mindazok a szükséges anyagok, amelyek a kívánatos fejlődéshez, majd felnőtt korban a kellő kondícióban való tartáshoz szükségesek.

A hagyományos, tehát házilagosan összeállított táplálék előállításuk munka-és időigényesebb, valamint nagy odafigyelést igényel, hogy minden szükséges tápanyag belekerüljön.

A kölyök az új tulajdonoshoz kerülése időpontjában már önállóan, szilárd táplálékot fogyaszt.

A tenyésztőnél fogyasztott táp etetése a továbbiakban is javasolt, hogy egy esetleges átállás ne zavarja meg hirtelen a kölyök emésztőrendszerét. Fokozatosan át lehet állni az Ön által választott tápra, ami mindenképpen nagytestű kutyák számára készített, junior táp legyen.

A táp kiválasztásánál kérje szakember segítségét, ilyen irányú segítséget kaphat a tenyésztőtől, vagy az állatpatikában, állatorvosától vagy állateledel-szaküzletben.

Minőségi prémiumtáp etetése esetén csonterősítők, és vitamintabletták adása, nem szükséges, illetve a túlzott bevittelal többet árthatunk, mint használunk. Amennyiben ilyen kiegészítők adására kap tanácsot, vagy ajánlatot, ez ügyben mindenképpen kérje ki állatorvosa tanácsát.

A táp adagolásának betartása fontos, a napi mennyiséget javasolt naponta több adagra elosztani. Lehetőség szerint inkább többször kevesebbet egyen a kölyök.

A táp adagolásának mennyiségéről a forgalmazónál, illetve a szaküzletben kaphat tanácsot, és a táp csomagolásán is fel van tüntetve.

18-20 hónapos kora környékén lehet átállni a junior tápról felnőtt kutyatápra, 20 hónapos kor után el lehet hagyni a csonterősítő adagolását is.

Amennyiben nem táppal etet, a komondor szívesen elfogyasztja a húst, főtt tésztát, főtt rizst, párolt zöldséget, tojást, túrót, sajtot. Fiatal komondorok szívesen fogyasztják a kecsketejet. Az otthon összeállított táplálékban a húsnak, húskészítménynek kell a legmagasabb arányban szerepelnie. Lehetőség szerint minden fajta húst csak hőkezelve adjunk a kutyának, az esetleges fertőzések elkerülése érdekében.

A nagyobb csöves csontokat etetése nem javallott, a nem kívánatos gyomor és bél sérülések elkerülése érdekében. Marhacsontot és nem szilánkosan törő csontot adhatunk rágcsálás céljából, 6 hónapos kor után.

Amennyiben konyhai maradékon, illetve házi koszton él a komondor, akkor a csonterősítő mellett különböző vitaminkészítményekre is szüksége van, ez ügyben is konzultáljon állatorvosával.

Friss ivóvíz állandóan legyen a komondor előtt. A komondornak etetés után pihenésre van szüksége, miután evett, törekedjünk arra, hogy nyugodt körülmények között, keveset mozogva pihenhessen. Telegyomorra való játék, ugrálás gyomorcsavarodáshoz vezethet.

Tartási hely kialakítása

A komondorkölyök tartózkodási helyének kialakításakor fontos, hogy az első időszakban a lehető legközvetlenebb kapcsolatba kerülhessen a családdal. Lehetőleg a ház bejárati ajtajához közel eső helyen úgy alakítsuk ki a kölyök helyét, hogy onnan szemmel tarthassa a bejárati kaput is.

A megfelelő kutyaház száraz, szélmentes, közvetlen napsütéstől mentes helyen legyen, a kutya által jól befűthető méretű legyen, tehát ne legyen túl nagy, viszont a kutya kényelmesen elférjen benne, és a ki- és bejutás is akadálymentes legyen.

Amíg kicsi, szívesen használja a kutyaházat, nagyobb korában már csak az eső elől fog behúzódni oda. Nem árt már időben hozzászoktatni egy olyan zárható helyhez, kennelhez, ahová felnőtt korában majd becsukhatjuk arra az időre, amikor idegeneket kell beengednünk a portánkra, illetve ha szukánk van, a tüzelési idő alatt a nem kívánatos vemhesülés elkerülése érdekében.

A komondor jól tűri az időjárás viszontagságait, de a nagy nyári melegben lehetőséget kell neki biztosítani egy olyan árnyékos-hűs részen, ahová nappal behúzódhat.

Azt le sem kéne írni, hiszen ez evidens, hogy komondort láncra kötve, megkötve nem tartunk.

Élősködők elleni védekezés

A bolhák és kullancsok elleni védekezésre komondor esetében legalkalmasabb szerek az úgynevezett spot-on készítmények. Ezek a folyadékok a komondor hosszú szőre miatt optimálisabbak, mint a bolha-és kullancsirtó nyakörvek.

A spot-on készítményekben található folyadékot a komondor gerincvonalában a szőrt széthúzva, közvetlen a bőrre juttatva, a martól a farig kis adagokban elosztjuk. Első alkalommal kérjük állatorvos, vagy állatpatikus tanácsát ennek bemutatására. Ezek mellett biztosítékkal a komondor állandó fekhelyét, tartózkodási helyét is lekezelhetjük direkt erre szolgáló, állatpatikában, állateledel boltban kapható bolhairtó permet készítményekkel.

Szocializálás

Amíg a kiskomondor az össze szükséges védőoltást meg nem kapta, programtól függően 12- 15 hetes korig, addig kutyás közösségbe ne vigyük. Állatorvosától érdeklődjön, hogy a kiskutya oltási programjától függően mikor mehet közösségbe, illetve a már megszerzett védőoltások milyen védettséget adnak.

A kölyköt otthon szocializáljuk, lehetőség szerint minél többet foglalkozunk vele, ismerje meg a családot, a családhoz tartozó egyéb személyeket. Illetve, amennyiben vannak, a házhoz tartozó jószágokat. Amennyiben egyedül hagyjuk otthon, mindenképpen hagyjunk neki olyan rágható, hurcolható tárgyakat, amivel elfoglalja magát, de ha megrágván esetleg lenyel belőlük, akkor sem lesz baja. Tehát, szivacsabdát ne adjunk neki. Fahasábok, használt bőrdolgok megteszik.

A védőoltások megléte után már akár külső területre, közösségbe, sétákra is elvihető a kiskomondor. Minél fiatalabb korban ismerkedik meg zajokkal, hangokkal, idegen szagokkal, idegen emberekkel, a későbbiekben annál kiegyensúlyozottabb lesz, annál stabilabb viselkedéssel fog rendelkezni.

Amit a kiskutyának tiltunk, és a későbbiekben sem akarjuk, hogy megtegye, azokat mindig és következetesen ugyanúgy, minden körülmények között tiltsuk.

A komondor a családdal, annak tagjaival és különösen a gyermekekkel igen jámbor módon viselkedik, de azt mindenképpen tudassuk vele, hogy a háznál az ember az úr. A komondor nem tűri a kemény bánásmódot, de határozott tiltásokkal elejét vehetjük a fiatalkori szertelenségből fakadó kellemetlenségeknek, mint például a felugrás.

Nagyon jól motiválható játékkal, dicséréttel, jutalomfalattal. Ez ügyben is kérje ki tenyésztője, vagy a fajtát ismerő, szakértő kutyakiképző tanácsát.

Már kiskorban hozzászoktathatjuk az autóhoz, utazás előtt azonban ne terheljük túl a gyomrát.

Amennyiben szépségkiállításra is szeretnénk járni komondorunkkal, lényeges hogy a pórát, nyakörvet, autót már kiskorban megszokja. Ennek érdekében játékosan, de határozottan gyakoroljunk vele. Szoktassuk hozzá, hogy idegenek áttapogatják a testét, a szőrkontösét, hogy megfogdossák a lábát, a fejét, hogy a fogait megnézik, kanok esetében a heréket megtapintják. Tapasztalt kiállítóktól, komondorunk tenyésztőjétől mindenképpen kérjünk tanácsot a felkészítésben.

Szórápolás, általános kozmetika

A szórápoláshoz és általános kozmetikai beavatkozásokhoz már kölyökkorban, játékosan szoktassuk hozzá a kiskutyát, és így a későbbiekben már nem fog gondot okozni ezek alkalmazása.

A komondor szőrkontöse az első időben semmilyen különleges ápolást nem igényel.

Mivel szőre öntisztulós, ezért száradás után kipereg belőle a piszok. Amennyiben kölyökkorában vinnénk kiállításra, természetesen meg kell fürdetni, de egyébként kölyökkorban ez nem szükséges. Első fürdetéskor kérjük ki a tenyésztő, illetve a fajtát ismerő kutyakozmetikus tanácsát.

Fésülni nem szabad a kölyök komondor szőrét, de sűrűn kell babrálni, simogatni, hogy szokja a szőrével való foglalkozást. A fa-fű-levél darabkákat szedjük ki belőle kézzel.

Egyedtől függően, de általában 10 hónapos kor után, ez idő környékén kezdhetjük el kialakítani a komondor szőrkontösét, attól függően, hogy milyen összképet mutat a szőr.

Ha magától vékony-zsinóros a szőrzet típusa, akkor az összeállt részeken is ilyen típusúra szedjük. Ha nem ilyen jellegű a test javarészén, akkor 2-3 ujjnyi szélességűre szedjük.

A szőrvégtől a bőr felé indulva, a tincseket óvatosan széttépjük, vigyázva nehogy a bőr beszakadjon, sérüljön. Az első alkalommal mindenképpen kérjük a tenyésztő, vagy a fajtát ismerő kutyakozmetikus segítségét.

Ha a komondor sok aljszőrrel rendelkezik, és szinte egyik napról a másikra áll össze a szőre, akkor fordított technikával, a bőrtől a szőrvég felé, ollóval vágjuk fel tincsekre.

Az első nagyobb szőralakítás után már csak a kialakított tincseket kell időszakosan, eleinte sűrűbb, később ritkább rendszerességgel ápolni, szétszedni, illetve simogatások alkalmával egy-egy tincset húzzunk szét.

Kiállításra járó komondort alkalom szerint, otthoni kedvencként tartott komondort évente legalább egyszer teljes testben fürdessünk meg. A beáztatott szőrt hígított kutyasamponnal dörzsöljük át, majd alaposan, nagyon bő vízzel öblítsük le. A pofa környékére és az első lábakra töményebb sampon koncentrátumot, tegyünk, és így dörzsöljük át, a többi részt hígabb samponnal. Tömény sampont sose használjunk, valamennyi vízzel mindig hígítsunk, a szennyeződésnek megfelelő mértékben. A teljes száradás 24-48 óra, attól függően mekkora a szőr. A száradást segíthetjük hajszárítóval.

Lehetőség szerint meleg, száraz nyári napon fürdessünk, tiszta, kibetonozott, zárható kennelben vagy más helységben száradni tud, illetve a napon sétáltatással is gyorsíthatjuk a száradás idejét.

Feszés, száraz szemhéjú komondor szeméit csak abban az esetben kell tisztítani, ha csipásodás jeleit látjuk, ezt egyszerűen egy tiszta papír zsebkendővel kitöröljük.

Különösen homokos területen előfordulhat szem irritáció, és intenzívebb szemkönnyezés, ennek kezelésére alkalmas az állatpatikában kapható szemkörnyék tisztító folyadék, papír zsebkendőre csepegtetve a szem környékét és a szemhéj sarkait törölhetjük vele időközönként, szükség szerint. Amennyiben szemfertőzésre utaló jeleket, például sárgás váladékot vagy más hasonlót észlelünk, mindenképpen forduljunk állatorvosunkhoz.

A komondor fülének tisztítására a kutya által lakott terület porosságától függően időnként szükség van. Amikor látjuk, hogy a fül belső fele, a hallójáratok nem tiszták, akkor ennek tisztítására állatpatikában kaphatunk fültisztító folyadékot. Fültisztításhoz szintén papír zsebkendőt, valamint fültisztító pálcikát használhatunk, ügyelve hogy a fül belsejét, a dobhártyát ne sértsük meg. A fülkagylóban belül növe szőröket összezsipentett ujjal, határozott mozdulattal, a szőr tövét megfogva tépjük ki.

Féléves kor után már a talppárnák között növe szőrre is figyelni kell, mert ha ezek összeállva vizesek, jegesek, sárosak, akkor kellemetlenséget, fájdalmat okozhatnak. A talppárnák közötti szőröket időnként egyszerű kisollóval óvatosan vágjuk ki.

Ügyeljünk a végbél környékének tisztaságára, szükség esetén óvatosan nyírjuk körbe, vágjuk le a szőrt a végbélnyílás körül.

8. A tenyésztésbevételek szabályai

A fajtatiszta tenyésztés fejlesztése és a tenyésztői munka céltudatosságának erősítése érdekében a Hungária Komondor Klub az alábbi Tenyésztési Szabályzatot alkalmazza.

A tenyésztési jog

A tenyésztő

A tenyésztő olyan természetes vagy jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, akinek (amelynek) tenyésztési célra tenyésztett komondor van a tulajdonában. Az alom tenyésztője az, aki fedeztetéskor a tenyészszuka tulajdonosa, vagy tenyésztési bérlője abban az esetben, ha a fedeztetés, a vemhesség, és a kölykök első 49 életnapja alatt tevőlegesen gondoskodott az anyakutyáról és a kölykökről. A gondoskodás a megbízó egy szakmailag megfelelő meghatalmazott személye által is végrehajtható. (A gondoskodás az állatokra gyakorolt tevőleges behatási lehetőség, ami a gondoskodó folyamatos közvetlen közelségét, a folyamatos felügyelet lehetőségét, az állatok kontrollját, figyelmes felügyeletét, ellátását és gondozását jelenti). A Klub tagjait a tenyésztéshez való jog megilleti.

A tenyésztési jog átadása

A tenyészszuka tulajdonjogának megváltozása

Bármilyen korú nem fedeztetett szuka eladása, vétele vagy elajándékozása esetén a tenyésztési jog automatikusan a vevőt vagy a megajándékozottat illeti - feltéve, ha az adásvételi vagy ajándékozási szerződés erről másképpen nem rendelkezik. A tulajdonjog változás átvezetéséhez a tenyésztésvezetőnek meg kell küldeni:

- a) a tulajdonos változás igazolólapjának (1.sz. melléklet) egy eredeti példányát;
- b) a kitöltött és aláírt Származási Igazolást.

A befedezett tenyészszuka tulajdonjogának megváltozása

Fedeztetett szuka eladása, vásárlása vagy elajándékozása esetén a tenyésztési jog megtartható, vagy átruházható. A tenyésztési jog átruházása esetén - még a szuka kölykezése előtt - a tenyésztésvezető részére meg kell küldeni:

- a) a tulajdonos változás igazolólapjának (1.sz. melléklet) egy eredeti példányát, vagy;
- b) a tenyésztői jog átadásáról (tenyészbérlétről) szóló szerződés vagy nyilatkozat egy eredeti példányát;
- c) a Fedeztetési Jegyet (2.sz. melléklet).

A mesterséges megtermékenyítéshez kapcsolódó szaporítóanyagok tulajdonjogának megváltozása

Amennyiben a kutyától mélyhűtött szaporítóanyag (sperma, embrió) lett tárolva, annak tulajdonjogáról a szerződésben külön kell rendelkezni. A szerződés 1 példányát a tenyésztésvezető részére a szerződés létrejötte után 15 napon belül meg kell küldeni.

A tenyésztési jog bérlete

Általános tudnivalók

Ha nem a szuka tulajdonosa kíván a szukával tenyészteni vagy a fedező kannal fedeztetni tenyészberleti szerződés kötésére van lehetőség, mely a tulajdonképpen a tenyésztési jog meghatározott időre történő átruházása. A tenyészszukanak a fedeztetés első napjától a kölykök 49. életnapjáig a bérlő gondoskodása alatt kell állnia. Ezt a tenyésztésvezető, vagy az általa megbízott tenyésztési tanácsadó a szerződés teljes időtartama alatt bármikor jogosult ellenőrizni. A fedezőkan tenyésztési jogát határozott időtartamra lehet bérbe adni. A tenyészberleti szerződés létrejöttét be kell jelenteni a Klub tenyésztésvezetőjének, a szerződés kötését követő 15 napon belül. Azon szukára vagy kanra, amelyeknek törzskönyvét a Klub zárta vagy olyan személy(ek) tulajdonában van(nak), aki(k)től a Klub a tenyésztési jogot megvonta, tenyészberleti szerződés nem köthető illetve a törzskönyvezést meg kell tagadni.

Külföldi tulajdonú kutya tenyészberlete

A tenyésztési jog bérlése Magyarországon kívüli tulajdonú komondor esetében a tenyésztésvezető által engedélyezhető, vitás esetekben a tenyésztési tanács adhat erre engedélyt az Általános tudnivalókban leírtaknak megfelelően.

A tenyészberlet tilalom esetén

Tilalom (pl. törzskönyv zárolása) alatt álló befedezett szukanak a tenyésztési jogát más személyre átruházni TILOS! E tilalom automatikusan vonatkozik arra a személyre is, aki a tilalom ellenére a tulajdonossal tenyészberleti szerződést köt. A törzskönyveztetési tilalom alatt álló kant a tulajdonosnak tilos a sajtóban hirdetés formájában fedeztetésre ajánlani, valamint nem szabad fedeztetés céljából másnak átadni, illetve átvenni.

A tenyésztési jog megvonása

Az Állatvédelmi Törvény, a Klub Alapszabályában rögzített tenyésztési, fajtavédelmi célkitűzések, a jelen Tenyésztési Program, valamint a Klub Tenyésztési Tanácsának határozatai és döntései ellenében elkövetett szabálysértések figyelmeztetést, majd a tenyésztési jog határozott vagy határozatlan idejű felfüggesztését vonja maga után. A felmerült eseteket a Tenyésztési Tanács bírálja el.

9. A kennelnév és annak védelme

Általános tudnivalók

A kennelnév a tenyésztési jogot gyakorlóhoz tartozik, a tenyésztői tevékenységből származó kölykök megnevezésének kötelező részét képezi. A tenyésztő kérelmére, az elismert kinológiai szövetség (aki egyben az FCI magyarországi tagszervezete) az FCI kennelnév kiváltásának és levédésének szabályai szerint levéd egy kennelet nevet az induló tenyészet számára. A kennelnév védettsége az utolsó alom bejegyzése utáni 10. év december 31-ével szűnik meg, addig másnak ki nem adható. A kennelnév át nem ruházható, csak öröklés tárgya lehet és azt az örököszt illeti meg, aki a tenyésztést folytatja. A bértenyésztésből származó kölyköket a bérlő kennelet neve alatt kell bejegyezni. Ha egy szukanak több tulajdonosa is van, azt a tulajdonost tenyésztőnek tekinteni, aki az almot bejelenti, és az ő kenneletneve alatt kell törzskönyvezni.

A kennelnév kiváltása

A kennelnév tulajdonjogát az elismert kinológiai szövetségnél kell kérelmezni és az a kiadás időpontjától védetté válik. A kennelnév egy személy tulajdonjoga vagy társas tulajdon is lehet, de egy személynek az FCI szabályzata szerint, csak egy bejegyzett kenneletneve lehet. A kérelemnek három nevet kell tartalmaznia, ahol is a kívánt név az első helyen áll. A másodikat vagy harmadikat akkor kapja meg a tenyészet, ha az előző(ek) már kiadásra került(tek), vagy más okból nem adható(k) ki. Minden levédendő kennelnévnek határozottan el kell térnie a már kiadottaktól. A nemzetközi védettség érdekében ajánlatos magyar hangzású kenneletnevet választani. A kennelnévről a tenyésztők igazolást kapnak.

Kennelet vagy részpopuláció megszüntetése esetén követendő szabályok

Amennyiben a tenyésztő úgy dönt, hogy tenyészetét részben vagy teljes egészében megszünteti, szándékát időpont megjelöléssel írásban jeleznie kell az elismert tenyésztő szervezet részére.

Természetes személy, mint tenyésztő elhalálása esetén, amennyiben szükséges, a tenyésztő szervezet tagjai a fajmentő szervezetekkel együttműködve igyekeznek gondoskodni az állatok elhelyezéséről. Nukleusz állományban a minősített aktív korú tenyészállatok külföldre nem értékesíthetők. Azok elhelyezését és további hasznosítását az ország határain belül a tenyésztő szervezet a tagjai körében igyekezik megoldani.

A nukleusz állományon kívüli populáció hányad biztonságos elhelyezésére is törekedni kell.

10. A tenyésztés feltételei

Általános tudnivalók

A tenyésztői munka szakértelmet, felelősségteljes gondolkodást, kitartást, önzetlenséget igényel. Alapja az állatok - azon belül a kutya – iránt érzett szeretet és felelősség figyelembe véve, hogy a kutya, mint társállat van jelen az ember mellett. Igazán sikeresen tenyészteni csak megszállottan lehet, mely tevékenység sok időt, energiát és jelentős anyagi ráfordítást kíván. A tenyésztés hobbi, s gyakran hivatás is együtt. A Klub elítéli és semmilyen közösséget nem vállal az olyan jellegű tevékenységgel, amely a komondor kutyafajta pusztán gazdasági, kereskedelmi szempontú szaporítására irányul, ellenben a tőle elvárható legmagasabb szinten támogatja azokat a tenyésztőket, akik tevékenységüket a felelős és lelkiismeretes komondortenyésztés és állattartás értékrendje szerint végzik.

A komondorfajta védelmét, fenntartását szolgáló alapvető érdekünk, hogy az általunk tenyésztett kölyök fizikumát és idegrendszerét tekintve is egészséges legyen. A kölyköket szeretettel, emberközelben neveljük, hogy később az újgazdánál zökkenőmentesen tudjanak beilleszkedni.

A tenyésztés alapvető feltételei

1. A tenyésztés csak fajtatiszta, a fajtajellegnek megfelelő, egészséges és stabil idegrendszerű kutyákkal engedélyezett, melyek a Klub által (régebben MEOE) kiállított Származási Igazolás birtokában vannak.
2. A tenyésztés rendelkezik az FCI által levédett kennelnévvel.
3. Mind a szuka, mind a kan rendelkezik a Klub által rendezett tenyészszemlén elért legalább tenyészhető minősítéssel. A minősítés hiánya esetén csak a „**A tenyésztőszervezet által támogatott feltételeknek nem megfelelő párosztatás**” szöveggel felülbélyegzett Származási Igazolás adható ki az ilyen minősítetlen szülőktől származó kölykök részére. Továbbá a Származási Igazoláson fel kell tüntetni a „**Melléktörzskönyv**” feliratot.
4. A tenyészhelynek alkalmasnak kell lenni egy egészséges komondor alom felneveléséhez. A tenyésztési hellyel kapcsolatban, az mindenkor aktuális állatvédelmi- és állattenyésztési törvényben előírtak az érvényesek. Ha az alom látogatása során a Tenyésztési Tanácsadó súlyos hiányosságot észlel, kötelessége figyelmeztetnie a tenyésztőt és javaslatot kell tennie azok kijavítására, melyet a jegyzőkönyvben rögzíteni kell. Abban az esetben, ha hiányosság a következő alomlátogatás során is fenn áll, úgy a tenyésztésvezető a tenyésztői tevékenységet felfüggeszti mindaddig, amíg a tenyészhely nem lesz alkalmas az előírások teljesítésére.

11. A tenyésztetőség meghatározása

Tenyésztési Szabályzat

1. Jelen Tenyésztési Szabályzat kötelező érvényű minden Magyarország területén működő, komondor tenyésztési tevékenységet végző tenyésztőre, aki a Klub által kiadott az FCI által is elismert Származási Igazolásra tart igényt.
2. Tenyésztetni csak FCI Származási Igazolással rendelkező kutyákkal lehet, amelyek a komondor kutyafajta FCI Standard-jában meghatározott fajtaleírásának megfelelnek, funkcionálisan egészségesek és örökletes betegségektől mentesek, valamint regisztrálva vannak a Klub által vezetett törzskönyvben, továbbá teljesítik jelen Tenyésztési Szabályzat követelményeit.
3. Az FCI Tenyésztési Szabályzata alapján egy kutya akkor mentes örökletes betegségtől, ha egészségesen örökíti a fajta jellemzőit, típusát és tipikus temperamentumát anélkül, hogy bármilyen lényeges örökletes hiányosságot mutatna, amely gyengítené az utódok funkcionális egészségét. A tenyésztés során mellőzni kell minden olyan jellegű túlzást, amely a kutyák funkcionális egészségének károsodását okozhatja.
4. Csak funkcionálisan egészséges kutyák tenyésztetők. A tenyésztő felelősséggel tartozik azért, hogy az általa tenyésztésbe vont kutya a viselkedési és a testi adottságainál fogva alkalmas a tenyésztésbe vételre. A tenyésztőnek olyan körülményeket kell biztosítani a tenyészegyek részére, ami megfelel a fizikai és lelki igényeiknek és az utódok fejlődésének, szocializálódásának.
5. Nem lehet komondort tenyésztetni a fajta Standard-jában felsorolt kizárásra okot adó hibákkal, valamint rejtettheréjűséggel (kryptorhizmus), félheréjűséggel (monorhizmus), illetve örökletes vagy az életvitelt lehetetlenné tevő betegségekkel.
6. Kutyakereskedők részére történő tenyésztés nem engedélyezett, az ilyen jellegű tevékenység a tenyésztési jog felfüggesztését vonja maga után.
7. A fajtajelleg megszilárdítása érdekében valamennyi tenyésztésre szánt egyed a tenyésztésbe vétel előtt tenyészszemlén kell elbíráltatni. A tenyészminősítést mindkét szülőnek legkésőbb a születendő alom alombejelentőjének leadási időpontjáig meg kell szereznie. Az egyedeknek a Klub által előírt Tenyészszemle Szabályzatnak kell megfelelnie.
8. A tenyésztésbe állítás alsó korhatára kanok esetében 12 hónap, felső korhatár nincs. Szukák esetében az alsó korhatár 18 hónap, felső korhatár 8 év. Amennyiben ettől a kortól idősebb szuka fedeztetésére van szándék, az csak a Tenyésztési Tanács engedélyével lehetséges.
9. A szuka két naptári éven belül legfeljebb háromszor kölykezhethet, a szuka egészségügyi és kondicionális állapotától függően. Életteljesítménye nincs korlátozva azzal a kitételrel, hogy az általa világra hozható alomok száma a tenyészszuka egészségügyi, kondicionális állapotától függ, melyet a Tenyésztési Tanács a szuka 8 éves kora után az alomok engedélyezéséskor folyamatosan nyomon követ. Kan esetében az egy kan által fedezhető szukák, illetve az éves fedeztetéseinek száma nincs korlátozva, azonban a kan teljesítőképességét (kondíció, egészség) messzemenőkéig figyelembe kell

venni. Amennyiben egy kan fedezésinek száma és gyakorisága, az ország komondorállományára, annak beltenyésztettségére már veszélyes mértékű szintet ér el a Tenyésztési Tanácsnak joga van az adott kan tenyészhetőségét felfüggeszteni.

10. A felnevelhető kölykök száma a jó gazda gondossága mellett az anyaállat és kölykei erőállapotától, az alom minőségétől függ.

11. A Klub Tenyésztési Tanácsa a területileg illetékes Tenyésztési Tanácsadón keresztül minden alom esetében alom- illetve kennel látogatást végez.

12. Tilos azonos szülőktől származó egyedek pároztatása. Szülőknél kölykével történő pároztatása a Klub Tenyésztési Tanácsának előzetes engedélyéhez kötött.

15. Amennyiben a tenyésztés során használt tenyészegedek külföldi személy tulajdonában vannak és az nem Magyarországon tenyészt, azonban a Klub által kiállított Származási Igazolásra tart igényt, úgy a tenyészpárnak meg kell felelnie a Klub Tenyésztési-, Tenyészszemle- és Törzskönyvezési Szabályzatában rögzített kritériumoknak.

16. Amennyiben egy magyar tulajdonú tenyészszuka külföldi fedezőkanal történő fedeztetésére van szándék és a tenyésztő a Klub által kiállított Származási Igazolásra tart igényt, úgy a Klub elfogadja a fedezőkan annak származási országában elért tenyészminősítését.

17. Honosított importált egyedekkel való tenyésztési szándék esetében csak a Klub által kiadott tenyészminősítés megléte esetén tarthat igényt a tenyésztő a Klub által kiállított Származási Igazolásra.

18. A Klub elfogadja a mindenkor hatályban lévő Tenyésztési Program érvényessége előtt érvényben lévő Tenyésztési Programnak megfelelően kiadott tenyészminősítéseket és azokat a törzskönyvezés során folytatólagosan alkalmazza.

19. A Tenyésztési Tanácsnál az egyedi Pároztatási Engedélyek esetében csak a túlkoros szuka fedeztetésére és a szülőt kölykével való pároztatási szándék esetén van lehetőség pároztatási engedélykérelemre. Minden egyéb jellegű kérelmet, amely a kérelmezett pároztatásból származó kölykök Származási Igazolásának Főtörzskönyvi elismerésére irányul, vizsgálat nélkül el kell utasítani a Tenyésztésvezetőnek.

A kérelmezést minden esetben a fedeztetés várható időpontja előtt legalább 30 nappal kell kérni. Az engedély minden esetben egy alkalomra szól, a pároztatás ismétlése esetén is azt újra meg kell kérni.

Ilyen esetben a területileg illetékes Tenyésztési Tanácsadónak helyszíni szemlén kell meggyőződnie a tenyésztésbe vonni kívánt egyed alkalmasságáról, melyről fényképes jegyzőkönyvet kell készíteni. A szemle alapján a Tenyésztési Tanács dönt a pároztatás engedélyezéséről, a kérelem benyújtásától számított 15 napon belül. A Pároztatási Engedély kérelmezés díját a Klub mindenkor érvényes Szolgáltatási Díj Jegyzék tartalmazza.

20. Jelen Tenyésztési Szabályzatban nem szabályozott vagy nem egyértelműen eldönthető eset engedélyezése a Klub Tenyésztési Tanácsának hatáskörébe tartozik. Az engedély kiadásához minden esetben a Tenyésztési Tanács 50%+1 szavazati aránya szükséges.

Teljesítményvizsgálati Szabályzat (Tenyésszemle Szabályzat)

1. A tenésszemle célja a tenyésztésre szánt komondorok tenészminősítése, a tenyésztésre nem kívánatos egyedek kiszűrése.
2. Tenésszemlére csak FCI által elismert Származási Igazolással rendelkező komondorok vezethetők fel.
3. Tenésszemlét Magyarország területén komondor fajta esetében csak a Hungária Komondor Klub szervezhet, melyet annak időpontja előtt legalább 15 nappal köteles bejelenteni a tenyésztési hatóság felé. A Klub más tenyésztőszervezet által a komondor fajtára rendezett tenyészeb kiállításon kiadott minősítést nem ismer el.
4. A következő évi tenésszemlék számát, helyszínét és időpontját a Klub Elnökségének minden év november 30-ig kell meghatározni. A Klub által rendezett rendezvényekkel azonos napon és helyszínen kötelező tenésszemlét is tartani, valamint az éves tenésszemlék száma nem lehet kevesebb, mint 5.
5. Tenésszemlén bíró az lehet, aki komondor fajtára FCI által elismert nemzetközi küllembíró, valamely FCI tagország küllembírói testületének tagja és a Klub felkéri a bírálatra.
6. A bírónak kötelező a Klub által alkalmazott részletes leíró Tenésszemle Bírálati Lap (TBL) (4.sz. melléklet) minden részét kitölteni és a tenészminősítési kategóriák szerint a bemutatott egyedet az abban foglaltak szerint minősíteni. Minősíteni kizárólag egy kategória megjelölésével lehet. A minősítést és a bíró munkáját legalább 1, de lehetőség szerint 2 vagy több Tenyésztési Tanács tag segíti, mely a bíráló dokumentációjának elkészítését jelenti. A bírót a minősítésben befolyásolni tilos, az ilyen jellegű magatartás fegyelmi eljárást von maga után.
6. A tenésszemle eredményét a bíráló után az egyed eredeti Származási Igazolására kötelező felvezetni.
7. Az eredményeket az aktuális Komondor Magazinban kell nyilvánosságra hozni.
8. Tenésszemlén 12 hónapos kort betöltött ebek vezethetők fel.
9. A tenésszemlére komondort csak eredeti Származási Igazolással lehet bemutatni.
10. Tenésszemlén egyedi azonosíthatóság (tetoválás vagy mikrochip) nélkül kutyának TBL-t kiadni nem lehet. Amennyiben a bemutatott kutya nem azonosítható, a bíráló elvégezhető, azonban a tenészminősítés tartalmazó TBL csak az azonosítás után adható ki. Az azonosítást állatorvossal kell elvégeztetni, melyet igazolnia kell a Klub felé. Amennyiben a Tenyésztésvezető úgy ítéli meg, joga van DNS származásvizsgálatot elrendelni az egyed azonosításának érdekében, melynek eredményének függvényében adható ki a tenészminősítés.
11. Tenésszemlére a nevezés a helyszínen történik, a bemutatandó egyed eredeti Származási Igazolásával, oltási igazolvánnyal. A bírálót csak a tulajdonos kérheti.
12. A Tenésszemle Bírálati Lap (TBL) (4.sz. melléklet) 3 példányban készül, melyet a bíró, a tulajdonos és DNS mintavevő személy aláírásával illetve a Klub bélyegzőjével hitelesít, illetőleg az

előzőleg leadott eredeti Származási Igazoláson igazolják az elért eredményt. A bírálati lap első példánya a komondor tulajdonosáé, a másik kettő a Klubnál marad.

13. A tenyészszemle bírálati lapon szereplő összes adat és paraméter felvétele kötelező, beleértve a bemutatott egyed egészségügyi szűrővizsgálati eredményeit is, melyet a tulajdonosnak a vizsgálatokról készült leletekkel illetve bizonyítványokkal igazolnia kell. A küllemi tulajdonságok megítélése mellett a Viselkedési Teszt és a DNS mintavétel is a tenyészszemle nélkülözhetetlen része, ezek elvégzése nélkül tenyészminősítést kiadni tilos.

13. A tenyészszemle bírálati lapot a Klub köteles megőrizni, a tulajdonos beleegyezésével annak tartalmát tenyésztésszervezési célokra felhasználhatja.

14. A bíró köteles a Származási Igazolás visszavonására javaslatot tenni a tenyésztőszervezetnek, ha a tenyészszemlén bírált egyedről megállapítható, hogy nem fajtatiszta. A javaslatot a bírónak kellőképpen indokolnia kell. Ilyen esetben a Tenyésztésvezetőnek a Származási Igazolást azonnal be kell vonnia.

15. A Klub Tenyésztési- és Tenyészszemle Szabályzata által támasztott feltételeknek nem megfelelő szülők párosításából született kölykök Származási Igazolásán a következő szöveget kell feltüntetni: **„A tenyésztőszervezet által támasztott feltételeknek nem megfelelő párosítás”**. Továbbá a Származási Igazoláson fel kell tüntetni a **„Melléktörzskönyv”** feliratot.

Az ezzel a szöveggel ellátott Származási Igazolás elkészítésének díját a Klub honlapján közzétett, mindenkor érvényben lévő Szolgáltatási Díj Jegyzék tartalmazza.

16. A Tenyészszemle bírálat díját a mindenkori érvényes Klub Szolgáltatási Díj Jegyzéke tartalmazza.

Viselkedési teszt

A Viselkedési Teszt a tenyészszemle bírálat részét képezi, annak elvégzése nélkül tenyészminősítést kiadni nem lehet. A Viselkedési Teszt elvégzésére a tenyészszemle bírója, a tenyésztésvezető vagy az általa megbízott tenyésztési tanács tag jogosult.

A Viselkedési Teszt feladatainak leírása és a bírálat fő szempontjai:

1. Általános viselkedés emberek közelében.

a.) A kutya viselkedése egy idegen személy megjelenésekor

A bíró, a felvezető megjelenése előtt bemegy a kijelölt területre. A felvezető pórázon vezetett kutyájával egy nyílt területen sétál kb. 1 percig. Egy perc elteltével egy normál utcai öltözékben lévő, a kutya számára idegen személy a bíró utasítására megjelenik és nyugodt lépésben a felvezető és a kutya felé megy. A kutya előtt kb. 1-2 méterre, megáll, nyugodt, barátságos hangnemben elbeszélget a kutya vezetőjével, majd a bíró intésére normál lépésben elhagyja a helyszínt.

b.) A kutya viselkedése egy rendszertelenül mozgó 4-5 fős ember csoportban

A felvezető pórázon vezetett kutyájával egy rendszertelenül mozgó, 4-5 fős ember csoporton áthalad oda-vissza. A csoport tagjainál kutya nem lehet, továbbá a tagoknak egymástól kb. 2-3 lépésnyi távolságot be kell tartaniuk.

Bírálati szempontok, mindkét gyakorlatnál:

A kutya legyen barátságos az emberekkel, figyelmes, kíváncsi, érdeklődő, nyugodt, magabiztos közömbös, vagy a természetéből fakadóan bizalmatlan. Őrző-védekező magatartásformát is mutathat és nem tekinthető hibának, ha a vezető utasítására a kutya azonnal megnyugszik, vezethető, irányítható.

Amelyik kutya kissé meghátrál, nyugtalan, enyhén izgatott, de nem fél, munkája még elfogadható.

Amelyik kutya gyáva, ijedős, félnéken viselkedik az idegen személy láttán, menekülni akar, megpróbálja elhagyni a pályát, vagy túlságosan agresszív, félelmében harapós, kezelhetetlen, irányíthatatlan, munkája elégtelen.

2.) Zaj iránti közömbösség:

Csavarral, vagy kavicssal félig megtöltött egy liter űrtartalmú fémdoboz leejtése, egy méter magasból. A kutyának azonos körülményeket kell biztosítani! Például a talaj összetétele köves, kavicsos, füves, a doboz tartalma stb.

A kutya 3 méterre, az előre megjelölt helyen kell, hogy tartózkodjon (tetszés szerinti testhelyzetben) a zajforrástól, a felvezető mellett, pórázon.

Bírálati szempont:

A kutya a ledobott tárgytól nem félhet, a zaj iránt legyen közömbös. Értékes magatartás a kutya részéről, a kíváncsi, érdeklődő, viselkedés.

- Amelyik kutya a zaj iránt nem közömbös, kissé bizalmatlan, nyugtalan, de a felvezető biztatására megnyugszik, még elfogadható.
- Amelyik kutya ijedős, félelmet mutat, ideges, agresszív, igyekszik elhagyni a területet, munkája elégtelen.

3.) A kutya számára ismeretlen személy kinyit egy esernyőt

A felvezető kutyájával a kijelölt helyre áll. A kutya pórázon van. A kutyától kb. három lépésre egy kijelölt személy a bíró utasítására, kinyitja a nála lévő esernyőt. Az esernyő kinyitott felülete a kutya irányába, körülbelül 45 fokos szögben az ég felé nézzen.

Bírálati szempont:

A kutya legyen nyugodt, magabiztos, figyelmes, az idegen személy iránt nem mutathat agresszivitást.

- Az a kutya, amely félelmet mutat, igyekszik elmenekülni a helyszínről, megnyugtató nem lehet, vagy éppen túlságosan agresszív, irányíthatatlan, kezelhetetlen, munkája elégtelen.

Összegzés

Amely komondor a feladatok bármelyikén elégtelen teljesítményt mutat, számára kizárólag az „tenyésztésre ideiglenesen nem alkalmas” vagy a „tenyésztésre nem alkalmas” minősítés adható ki. Az „tenyésztésre ideiglenesen nem alkalmas” minősítés esetén a Viselkedési Teszt egy későbbi

időpontban egy alkalommal megismételhető. Amennyiben akkor is elégtelen a Viselkedési Teszt minősítése, számára csak a „tenyésztésre nem alkalmas” minősítés adható ki.

(Készült az FCI Terelőkutya Bizottság számára kidolgozott viselkedéspróba feladati alapján)

A DNS mintavétel szabályai

41

1. A DNS mintavétel az tenyészszemlén bemutatott egyedek genetikai szintű azonosíthatóságát, a Klub által szervezett genetikai jellegű kutatásokban felhasználható DNS mintagyűjtemény kialakítását szolgálja. Elvégzése a tenyészszemle nélkülözhetetlen része, minden egyed tenyésztésének során kötelező.

2. Ha a komondor tulajdonosa a DNS mintavételt megtagadja, úgy a komondor részére a tenyésztés kiadása nem engedélyezett.

3. Amennyiben a DNS mintavétel a tenyészszemle során valamely technikai jellegű oknál fogva gátolt illetve megghiúsul, úgy a tenyésztés kiadható, azonban a Klub köteles saját költségén azt pótolni, melyhez a komondor tulajdonosának hozzá kell járulni. Amennyiben az előre egyeztetett időpontban azt mégis megtagadja, úgy a Tenyésztésvezetőnek a komondor tenyésztési jogát fel kell függeszteni addig, amíg a DNS mintavétel meg nem történik.

4. A komondor fajta törzskönyvezendő egyedeinek származását az Állattenyésztési Hatóság által meghatározottak szerint DNS alapú származásellenőrzéssel kell igazolni. Hiteles származás ellenőrzést csak ISAG (International Society of Animal Genetics) akkreditációval rendelkező laboratórium végezhet.

Elvégzését a bírálati lapon a mintavételt végző személy aláírásával és bélyegzőjével igazolja, valamint a bírálati lapon és a komondor Származási Igazolásán is feltüntetni a levett minta azonosítószámát. A mintavételről és annak tárolhatóságáról jegyzőkönyv és nyilatkozat készül, melyet a tulajdonos, a mintavételt végző személy és a Klub képviselője is ellenjegyez. A jegyzőkönyv és a nyilatkozat 3 példányban készül melynek 1.példánya a komondor tulajdonosát illeti, 2.példánya a laboratórium példánya, a 3.példányt pedig a Klub a bírálati laphoz csatolva köteles megőrizni.

Tenyésztésminősítések

A tenyészcél elérésének érdekében a Klub a következő tenyésztésminősítéseket alkalmazza, melyeket kizárólag a Klub által rendezett tenyészszemléken lehet megszerezni.

- 1. Tenyésztésre javasolt:** a minősítés kiadható annak az egyednek, amely a Tenyészhető minősítés előírásainak megfelel, és 2 különböző alomból legalább összesen 3 tenyészhető utódot mutat fel. A minősítendő egyed a minősítésért be kell mutatni, az utódok minősítéseit azonban elegendő csak a bírálati lapokkal igazolni. A Tenyésztésre javasolt minősítés csak abban az esetben adható ki amennyiben a bírált egyed rendelkezik normál (HD-A), majdnem normál (HD-B) vagy enyhe (HD-C) minősítésű csípőízületi diszplázia szűrési eredménnyel.

- 2. Tenyésztető:** a tenyészszemlén bemutatott egyed a Komondor FCI Standard, valamint a Klub által kiadott magyarázat, a Tenyésztési- és Tenyészszemle Szabályzat előírásainak megfelelő.
- 3. Tenyésztésre ideiglenesen nem alkalmas:** a felsorolt szabályozók előírásai szerinti hibát nem hordoz, azonban a bemutatott egyed jelen állapotában nem ítéhető meg (pl. kondíció, idegrendszer, egészségi állapot stb.) úgy, hogy az egészséges egyedek felnevelésére alkalmas-e. Ebben az esetben a tenyészszemle egy későbbi időpontban megismételhető.
- 4. Tenyésztésre nem alkalmas:** azaz egyed, amely a tenyészszemlén bemutatva a Komondor FCI Standard, a Klub által kiadott magyarázat, a Tenyészszemle Szabályzat, valamint a Tenyésztési Szabályzat előírásainak nem felel meg illetve valamilyen súlyos hibát hordoz.

Nukleusz állomány kijelölésének elvei

A nukleusz állomány a fajta legnagyobb genetikai értéket képviselő populáció hányada.

Erőteljes szelekciós nyomás és célzott egyedi párosítás mellett hatékonyan képes szolgálni a fajta genetikai előrehaladását és a genetikai diverzitás fenntartását.

Kijelölése a többlépcsős szelekciós rendszerben történik (1-6. illetve lehetőség szerint.)

Nukleusz állomány a génbanki és a génbanki állományon kívüli populációból is kijelölhető.

A génbanki nukleusz állomány külföldre nem értékesíthető.

A nukleusz állományba sorolt szukák párosítása fokozott gondossággal történik. A megszületett kölykök szelekciója mellett, azok tenyésztési célú hasznosítására kell törekedni.

A nukleusz állomány kijelölése az osztályba sorolás rendje alapján történik.

Az I. osztályba sorolt kutyák képzik a nukleusz állományt.

1. Minősítési rendszernél figyelembe vett szempontok

a. Tenyészszemle eredmény

Részleteket lásd. 11. fejezetben.

b. Tenyészminősítést adó kiállítás eredménye

Részleteket lásd. 12. fejezetben

c. Csípődiszplázia szűrés, melynek hitelesített (Magyar Kisállat Ortopédiai Egyesület, illetve külföldi vizsgálat esetén az adott országban elfogadott) eredménye: A-B-C-D

A = mentes; B = átmeneti; C = enyhe; D = közepes; E = súlyos.

Súlyos (E) diszplázia vizsgálati eredményű kutya tenyészosztályba nem sorolható,

TENYÉSZTÉSE NEM ENGEDÉLYEZETT!

„Közepes” (D) minősítésű csípődiszplázia vizsgálati eredmény esetén, különösen indokolt esetben, csak a Tenyésztési Tanács engedélyével, a kutya egész életére vonatkozóan egy alom engedélyezett, kizárólag „A” vagy „B” vizsgálati eredményű szukával/kannal.

d. Munkavizsga, Képességvizsga, illetve Karakterteszt eredmény

e. Utódellenőrzés eredménye:

Kanok és szukák esetében almonként minimum 1 utód (de lehetőleg minél több) eredményének bemutatása szükséges. Az utódellenőrzés a 2. fejezet szerinti osztályba sorolás szerint történik.

2. Osztályba sorolás

A fenti szempontok alapján négy osztályba sorolhatók az egyedek, melyek a következők:

- I. osztályú tenyészegyed
- II. osztályú tenyészegyed
- III. osztályú tenyészegyed
- IV. osztályú tenyészegyed

Az I. osztály esetében feltétel a Klub által rendezett tenyészszemlén „Tenyésztésre javasolt” minősítés elérése.

A II. osztály esetében feltétel a Klub által rendezett tenyészszemlén „Tenyészhető” minősítés elérése. Az ebbe az osztályba sorolt egyedektől származó utódok kaphatnak Főtörzskönyvi bejegyzést.

A III. osztályba sorolandók a Klub által rendezett tenyészszemlén minősítést nem szerzett, de FCI származási lappal rendelkező egyedek. Az ebbe az osztályba sorolt egyedektől született kölykök adatai a Melléktörzskönyvbe kerülnek.

A IV. osztályba sorolandók a Klub által rendezett tenyészszemlén „Tenyésztésre ideiglenesen nem alkalmas” vagy „Tenyésztésre nem alkalmas” minősítésű egyedek. Az ebbe az osztályba sorolt egyedektől született kölykök adatai a Melléktörzskönyvbe kerülnek illetve amennyiben olyan igazoltan súlyos hibát hordoznak a Tenyésztésvezető határozata alapján a törzskönyvezés megtagadható.

3. A minősítési rendszer adminisztrációja

Az osztályba sorolás automatikusan a törzskönyvezés adatai és a tenyészszemlén elért eredmények alapján a Klub által vezetett törzskönyvezési nyilvántartás adatai között kerül feltüntetésre.

In vitro génmegőrzés feltételei, szabályai

Szaporító anyag és genetikai minta megőrzése (génbank) laboratóriumi körülmények között a nemzetközi előírásoknak megfelelő protokoll szerint történik.

A nukleusz állományok in vitro génmegőrzése az állami génbankban történik.

A komondor fajta génkészletének felderítése, hasznosítása

A fajta génkészleteinek felderítése DNS vizsgálatokra épül.

Az ország törzskönyvezett komondor állománya ismert, genetikai felderítése folyamatban van. DNS minták gyűjtése a HKK által 2010. óta zajlik.

A mintavétel folyamatos, a tenyészszemle kötelező eleme, a tenészegyedeknél 2017. július 1-től kötelezővé váló DNS mintavételezés ebben további adatokat szolgáltat. A felgyűlt mintaállomány a későbbi géntérkép elkészítéséhez is szükséges.

A fajtaazonossági és származásellenőrzési vizsgálatok mellett a génbanki megőrzés lehetővé teszi a fajta genetikai adatbázisának kialakítását és az adatok tudományos elemzését.

Ezek alapján mérhetőek a populáció dinamikai változások és becsülhető a genetikai távolság.

A komondor jelenleg zárt törzskönyvű fajta.

Mivel az elmúlt évtizedben valamennyi magyar eb fajta, így a komondor estében is érzékelhetően megnőtt a származási igazolással nem rendelkező ugyanakkor fajtatiszta és esetenként rendkívül típusos egyedek száma, a génmentés elkerülhetetlenné vált. A megfelelő genetikai beazonosíthatóság elérése lehetőséget teremthet ezen származásilag bizonytalan vagy ismeretlen, de nagyon jó típusú egyedek tenyésztésbevonására az FCI szabályok maradéktalan betartása mellett is.

Ennek adminisztrációs feltételeit a kutatási protokollok és laboratóriumi feltételek teljesülése esetén az érvényes nemzetközi (FCI) szabályoknak megfelelően a MEOESZ és a génmegőrző intézmény közreműködésével ki kell dolgozni.

12. Kiállítási Szabályzat

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

(1) A Hungária Komondor Klub saját hatáskörében tenyészeb kiállításokat rendez a Klub Vezetőségének határozata alapján.

A tenyészeb kiállításokon kapott minősítéseket a törzskönyvi adatok között nyilvántartja és vezeti, valamint az adott tenészebtől származó kölykök részére kiállított Származási Igazolásokon azokat feltünteti. Ez a rendelkezés érvényes a valamely FCI jogosultsággal rendelkező hazai vagy külföldi ebtenyésztő szervezet által rendezett kutya show-n elért minősítésre is.

(2) Kiállítások lehetnek:

- Klubkiállítás, CAC és Klubgyőztes cím kiadásával
- Speciális CAC kiállítás
- Nemzetközi Komondor Fesztivál

(3) A kiállítások helyét és időpontját a vezetőség határozza meg a kiállítást megelőző év november 30-ig.

(4) A kiállítások tervezésekor (időpont, helyszín) figyelemmel kell lenni az FCI előírásaira és az elismert kinológiai szövetség által már jóváhagyott kutya show rendezvényekre. A Magyarországon rendezett nemzetközi kutya show-k időpontjában más rendezvény nem tartható. A klub tenyésző kiállításainak rendezésekor az elismert kinológiai szövetség nemzeti kutya show-k időpontját is figyelembe kell venni.

(5) A tenyésző kiállításokat az Elnökség a Klub hivatalos honlapján teszi közzé.

KIÁLLÍTÁSOKON VALÓ RÉSZVÉTEL

(1) A kiállítás területére a belépés díjtalan.

(2) A Klub által rendezett kiállításokra kizárólag valamely az FCI által elismert vagy ideiglenesen elismert FCI tagország tenyésztőszervezete által kiállított Származási Igazolással rendelkező komondorok nevezhetők be.

(3) Magyar tulajdonban lévő komondor kizárólag a Klub (régebben MEOE) által kiadott illetve honosított Származási Igazolással nevezhető a kiállításokra.

(4) A kiállítás területére történő belépéskor a kutyák állatorvosi oltási igazolványát ellenőrizni kell, attól függetlenül, hogy neveztek a kiállításra vagy sem (érvényes veszettség elleni oltással rendelkezik-e). Ha a kutya nem rendelkezik ilyen igazolvánnyal, a kiállítás területére történő belépését meg kell tagadni.

(5) A kutyák által okozott minden néven nevezhető kárért a kutya tulajdonosa a felelős. Harapós kutya csak „harapós” jelzéssel, szájkosárral és rövid pórázon tartható a kiállításon. Az ilyen kutyáról a szájkosarat csak a bírói körben szabad levenni, a bíró utasítására.

(6) A kiállítás területén a kutyákat szabadon engedni tilos, kivéve sport bemutaton a körön belül. A kiállítás területén kutyákat a fajtajellegüknek megfelelően, az állatvédelmi előírások betartásával kell elhelyezni.

(7) A kiállítás területén kölyök kutyát árulni TILOS.

NEVEZÉSI FELTÉTELEK

(1) A kutya tulajdonosa a nevezési határidő lejártáig (postai keletbélyegző lenyomata, fax érkezési dátuma) jogosult a kutyát kiállításra benevezni.

(2) A nevezéshez minden esetben csatolni kell:

- a pontosan és olvashatóan kitöltött és aláírt nevezési lapot,
- a Származási Igazolás mindkét oldali másolatát,
- a nevezési díj nevezési határidőig történő befizetésének igazolását (feladóvevény másolat),
- Champion osztályba történő nevezéshez a Champion bizonyítvány másolatát kell csatolni (FCI nemzeti vagy nemzetközi Champion bizonyítvány másolata).

- (3) Kiállításra csak egyedileg azonosítható kutyát lehet benevezni (tetoválás, mikrochip).
- (4) Nevezéseket csak a kiírt határidőig lehet elfogadni!
- (5) Kiállítási nevezési díjakat a Klub mindenkor érvényes Szolgáltatási Díj Jegyzéke tartalmazza.
- (6) A nevezés akkor minősül teljesítettnek, ha a nevezési lap feladási dátuma (keletbélyegző lenyomata) megelőzi, vagy megegyezik a nevezési határidő utolsó napjával.
- (7) A nevezési díj megállapításra kerül:
- Tagokra: aki tagja a Klubnak és rendelkezik a Klub által kibocsátott adott évre érvényes tagsági kártyával. Ha a kutyának több tulajdonosa is van, akkor valamennyi személynek rendelkezni kell az adott évre érvényes tagsági kártyával.
- Nem tagokra: akik nem rendelkeznek a Klub által kibocsátott adott évre érvényes tagsági kártyával.
- Állandó magyarországi lakhellyel nem rendelkezőkre: akik euróban és nem forintban fizetik, illetve utalják át a nevezési díjakat.
- (8) A kutyát csak a származási lapon szereplő tulajdonos nevezheti a kiállításra.
- (9) A magyar tulajdonosok, illetve magyar állandó lakhellyel rendelkezők függetlenül attól, hogy tagjai a Klubnak vagy sem, a kiállítás helyszínén nem fizethetik a nevezési díjat.
- (10) A nem magyar állandó lakhellyel rendelkezők, ha a kiállítás helyszínén fizetnek, akkor a nevezési díjon felül adminisztrációs többletköltséget is meg kell fizetniük kutyánként, kiállításonként, melynek összegét a Klub mindenkor érvényben lévő Szolgáltatási Díj Jegyzéke tartalmazza.
- (11) Az adott kiállítás katalógusában csak az a kutya szerepelhet, amelynek a nevezése határidőben beérkezett.
- (12) Kölcsön, illetve különféle tartási szerződéssel birtokolt kutyák esetében nem minősül a kölcsönvevő a nevezési díj megállapításakor tulajdonosnak.
- (13) A kiállító a nevezési lap beküldésével, valamint az online rendszerbe történő nevezéssel egyidejűleg kötelezettséget vállal a nevezési lapon közölt adatok valódiságáért, a nevezési díj egyösszegű befizetésére, továbbá hozzájárul, hogy a nevezési lapon szereplő adatai a kiállítás katalógusában közzétételre kerüljenek.
- (15) A nevezési díj befizetése akkor minősül teljesítettnek, ha a nevezési felhívásban közölt díj teljes mértékben, a teljesítés napján érvényes díjtételnek megfelelően kiegyenlítésre kerül.
- (16) Amennyiben részteljesítés történt és a pótló befizetés már más díjtételt tartalmazó időszakban történik meg, úgy a teljes nevezési díjat az utóbbi szerint kell számolni.
- (17) A nevezési díj semmilyen esetben sem téríthető vissza, más kutyára át nem ruházható.
- (18) Nevezett kutya osztályok közötti átsorolására kizárólag a nevezési határidő zárásáig van mód.

(19) A kiállító a nevezési lap aláírásával kötelezettséget vállal a kiállítás kezdési, illetve zárási idejének betartására.

(20) A kiállító a nevezési lap aláírásával, valamint az online rendszerbe történő nevezéssel vállalja a Klub Kiállítási Szabályzatának betartását és magára nézve kötelezőnek ismeri el azt.

(21) Nem bírálhatók a kiállításokon a rejtett- egyheréjű, vagy heresorvadásban szenvedő, beteg, nyomorék kutyák, tüzelő szukák, valamint a láthatóan vemhes (kb. 40 napos), szoptatós kutyák.

(22) A kiállításokon helyszíni nevezés nem lehetséges.

(23) Minden kiállító köteles a kiállításra magával hozni a benevezett kutya eredeti Származási Igazolását (a bírói körbe nem vihető be) és amennyiben a kiállító Klubtag, tagsági kártyáját.

(24) A bírálat alkalmával a bíró jogosult a felvezetett kutya egyedi azonosítóját (tetoválás vagy mikrochip) ellenőrizni.

KIÁLLÍTÁS

(1) A kiállító felelős azért, hogy a benevezett kutyájával a bírói körben időben megjelenjen. Amennyiben az adott osztály bírálatát lekési (sorolás után érkezik), a bírálat befejezése után kérheti, hogy a bíró minősítse a kutyát, de nem tarthat igényt kitűnő minősítés esetén sem a győztes cím kiadásának megismétlésére. Az osztály bírálatának megkezdését követően az elkésett kutya felvezetője csak a bíró külön engedélyével léphet a bírói körbe.

(2) A bírói körben a bírálat megkezdése után a bírálendő osztályban tartozó kutyákon és felvezetőiken kívül csak a bíró, az írnok, a ring titkár és szükség esetén a tolmács tartózkodhat. A bírálatban a bírót senki sem befolyásolhatja.

(3) Azt a kiállítót, aki a kiállításon sportszerűtlen magatartást tanúsít, a kiállítás területéről ki kell utasítani és Klubtag esetében fegyelmi eljárás alá lehet vonni.

(4) A kiállító köteles a bírálatot végző bíró döntését elfogadni és nem minősítheti azt.

(5) Támadó, harapós kutyák a kiállításon nem bírálhatók.

(6) A kiállításokon csak a katalógusban szereplő kutyák bírálhatók, kivéve, ha a nevező vétlen, azaz a nevezése és nevezési díja határidőben igazoltan megérkezett.

(7) A kiállítás rendezője az elfogadott nevezéseket minden esetben köteles visszaigazolni (postai úton, e-mailben vagy faxon).

(8) A kiállító köteles a kutya által okozott szemetet (ürülék) föltakarítani és a szemétkosárba helyezni.

(9) A kiállításainkon a bírói körök környékére, 2-3 méter távolságra mindennemű építmény, ketrec, sátor felállítása tilos. A ringek körüli hely a látogatóknak legyen fenntartva.

ÁTSOROLÁS

(1) Ha a tulajdonos a champion osztályba történő nevezéskor nem csatolta a nevezéshez a szükséges igazolásokat, a katalógus összeállításakor a Klub jogosult a kutyát automatikusan a nyílt osztályba sorolni.

(2) A bíró jogosult a kiállításon átsorolni a nem megfelelő osztályba nevezett kutyát.

(3) Ha a rendező szervezet elírást követ el, a bíró feladata a beküldött nevezési lapot ellenőrizni és a nevezési lapnak megfelelően a helyszínen a kutyát abba az osztályba, átsorolni, ahova a tulajdonos nevezte és csatolta a szükséges igazolásokat is. A megfelelő mellékletek hiányában a kutyát a kora szerinti – illetve ahol a katalógusban szerepel – osztályban kell elbírálni. Az osztályba sorolásnál a nevezéskori állapot az irányadó.

KIÁLLÍTÁSI OSZTÁLYOK

BÉBI osztály:

Ebbe az osztályba a 3-6 hónapos kutyák nevezhetők. A bírálati lapon leírást kapnak.

KÖLYÖK osztály: 6-9 hónapos korig.

Ebben az osztályban a kutyák leírást kapnak, ígéretes, nagyon ígéretes vagy nem ígéretes differenciálás lehetőségével. Több kutya esetében a bíró sorolást végez I-IV. besorolással.

FIATAL osztály: 9-18 hónapos korig.

Ebben az osztályban a kutyák leírást és minősítést kapnak. Több kitűnő minősítést elért kutya esetében a bíró sorolást végez I-IV. besorolással. A kitűnő I. minősítésű kutya megkaphatja a Hungária Príma Junior (HPJ) címet, amelyhez egy kék-fehér HPJ kártya jár.

NÖVENDEK osztály: 15-24 hónapos korig.

Nevezhető minden 15 hónapos kort betöltött, de 24 hónapos kort meg nem haladó kutya, tekintet nélkül eddigi minősítéseire és címeire. Ebben az osztályban a kutyák leírást és minősítést kapnak. Több kitűnő minősítés esetében a bíró sorolást végez I-IV. besorolással. A kitűnő I. minősítésű kutya megkaphatja a CAC címet egy nemzeti színű kártyával. A kitűnő II. minősítésű kutya megkaphatja a Res.CAC címet nemzeti színű kártyával.

NYÍLT osztály: 15 hónapos kortól.

Nevezhető minden 15 hónapos kort betöltött kutya, tekintet nélkül eddigi minősítéseire és címeire. Ebben az osztályban a kutyák leírást és minősítést kapnak. Több kitűnő minősítés esetében a bíró sorolást végez I-IV. besorolással. A kitűnő I. minősítésű kutya megkaphatja a CAC címet nemzeti színű kártyával. A kitűnő II. minősítésű kutya megkaphatja a Res.CAC címet nemzeti színű kártyával.

NYÍROTT osztály: 15 hónapos kortól.

Nevezhető minden 15 hónapos kort betöltött kutya, amelynek szőrzete nem a korának megfelelő hosszúságú, hanem lenyírt állapotban van, tekintet nélkül eddigi minősítéseire és címeire. Ebben az osztályban a kutyák leírást és minősítést kapnak. Több kitűnő minősítés esetében a bíró sorolást végez I-IV. besorolással. A kitűnő I. minősítésű kutya megkaphatja a Klub által elismert CCW (Climbed Class Winner) címet a Klub által ennek a címnek a képviselőjére rendszeresített kártyával. A kitűnő II. minősítésű kutya megkaphatja a Res.CCW címet a Klub által ennek a címnek a képviselőjére rendszeresített kártyával. A cím az FCI által nem elismert, ezért nem használható semmilyen az FCI által elismert champion cím kérelem részeként.

CHAMPION osztály:

Nevezhető minden olyan kutya, amely a nevezési határidőig visszaigazolt FCI champion bizonyítvánnyal (nemzeti vagy nemzetközi) rendelkezik. Ebben az osztályban leírást és minősítést kapnak a kutyák. Több kitűnő minősítés esetében a bíró sorolást végez, I-IV. besorolással. A kitűnő I. minősítésű kutya „Champion osztály CAC” címet kaphat és nemzeti színű kártyát. A kitűnő II. minősítésű kutya megkaphatja a Res.CAC címet nemzeti színű kártyával.

VETERÁN osztály: 8 éves kortól.

Nyolc éves kort betöltött kutya nevezhető. Ebben az osztályban leírást kapnak a kutyák és több kitűnő minősítés esetében a bíró sorolást végez I-IV. besorolással. A kitűnő I. minősítésű kutya Veterán CAC, illetve a kitűnő II. Veterán Res.CAC címet kaphat nemzeti színű kártyával.

EGYÉB FELTÉTELEK

Minden kutya csak egy osztályba nevezhető.

Az osztályba nevezés szempontjából a döntő dátum az életkor tekintetében az a nap, amikor a kutyát kiállítják.

A kitűnő minősítést kapott kutyákat I-IV-ig sorolni kell. A kitűnő I. minősítésű kutyának a győztes cím kiadása nem kötelező.

A KLUBKIÁLLÍTÁSON ÉS SPECIÁLIS CAC KIÁLLÍTÁSON ELÉRHETŐ MINŐSÍTÉSEK ÉS CÍMEK

AZ EGYES OSZTÁLYOKBAN ELÉRHETŐ MINŐSÍTÉSEK:

- Kitűnő: kék szalag vagy kártya
- Nagyon jó: piros szalag vagy kártya
- Jó: sárga szalag vagy kártya
- Megfelelő: zöld szalag vagy kártya
- Kizárva: bírálati kap

Nem bírálható: bírálati lap

KITŰNŐ csak annak a kutyának adható, amely a fajta standard-hoz nagyon közel áll, kitűnően mutatja magát, harmonikus, kiegyensúlyozott magatartással és kisugárzással rendelkezik, kitűnő formában és kondícióban van.

NAGYON JÓ minősítést az a kutya kap, amelyik fajtájának a típusát markánsan képviseli, arányai kiegyensúlyozottak jól mutatja magát. Néhány apróbb hibát el lehet nézni, de ezt a minősítést, csak olyan kutya kaphatja meg, amely fajtájának típusos példánya.

JÓ minősítést az a kutya kap, amelyik fajtájának a jegyeit magán hordozza, de vannak látható hibái.

MEGFELELŐ minősítést az a kutya kap, amelyik fajta jellegének többé-kevésbé megfelel, jelentős, látható hibái vannak, fizikai állapota kívánni valót hagy maga után.

KIZÁRVA - amely kutya a standardnak nem megfelelő típust hordozza, nem a standardnak megfelelően viselkedik vagy agresszív, vagy here hibás, ill. egy komoly foghibával vagy álkapocs rendellenességgel rendelkezik, amely szín- és/vagy szőrhibás, ill. az albinizmus jegyeit viseli magán. Ezt a minősítést még az a kutya kaphatja, amely az érvényes standard szerinti **kizáró hibával** rendelkezik.

NEM BÍRÁLHATÓ - azok a kutyák kapják, melyek a fent említett minősítések közül egyik sem adható ki. Ez pl. akkor fordul elő, ha a kutya nem mozog, állandóan a kiállítóra ugrál vagy a ringből ki akar menni, úgy, hogy a mozgás és járásmód nem megítélhető, vagy amikor a kutya a bíró elől folyton kitér. Sem a fogazatot, sem a testfelépítést, szőr-takarót, fark tartást vagy a heréket nem engedí megtapintani, vagy pl. a felvezetett kutyán orvosi beavatkozás vagy kezelés nyomai láthatóak, amelyek a bíró megtévesztésére engednek következtetni. **Ugyan ez vonatkozik azokra a kutyákra, amelyeknél fennáll annak a gyanúja, hogy a tenyésztője (pl. műtéti úton, szemhéj, fül, fark korrekcióval) az eredeti formát megváltoztatta, és ezt a bíró észleli.** A bírálati lapon a "minősítés nélkül" ítéletet a bírónak meg kell indokolnia.

A jelen szabályzatban az egyes kiállítási osztályoknál leírt győztes címek kiadása nem kötelező.

HUNGÁRIA FAJTAGYŐZTES (HFGY/BOB): sárga zsinór és kártya

A címért csak azok a kutyák konkurálhatnak, amelyek a számukra elérhető legmagasabb címet megkapták a bébi és kölyök osztály kivételével. A Klub által rendezett kiállításon a HPJ, CAC és Veterán CAC címet nyert kutyák konkurálhatnak ezért a címért.

A cím kiadása nem kötelező.

Ha az adott kutyafajtát több bíró bírálja a kiállításon, akkor minden esetben ki kell jelölni annak a bírónak a személyét, aki a HFGY/BOB címet kiadja.

LEGSZEBB ELLENKEZŐ NEMŰ KUTYA (BOS): kártya

A címért csak azok a kutyák konkurálhatnak, amelyek a számukra elérhető legmagasabb címet megkapták a bébi és kölyök osztály kivételével. A Klub által rendezett kiállításon a HPJ, CAC és Veterán CAC címet nyert kutyák konkurálhatnak ezért a címért a BOB kutya kiválasztása után. Természetesen az ellenkező nemből választható.

A cím kiadása nem kötelező.

Ha az adott kutyafajtát több bíró bírálja a kiállításon, akkor minden esetben ki kell jelölni annak a bírónak a személyét, aki a HFGY/BOB és BOS címet kiadja.

FIATAL KLUBGYŐZTES

Minden évben egy alkalommal, a klubkiállításon adható ki, nemenként, a fiatal osztályban kitűnő I. HPJ címet kapott kutya részére. A bírálati lapra a „Fiatal Klubgyőztes” cím mellé az évszámot minden esetben fel kell tüntetni.

KLUBGYŐZTES

Minden évben egy alkalommal, a klubkiállításon adható ki, nemenként a növendék-, nyílt-, munka- és champion osztályban kitűnő I. CAC címet kapott kutyák összevetését követően a bíró által legjobbnak tartott kutya részére. A bírálati lapra minden esetben a cím mellé fel kell tüntetni az évszámot is.

A NAP LEGSZEBB KUTYÁJA (Best of Day, BOD)

Több napos kiállítás esetén, amennyiben az együttes rendezésű rendezvény más elismert fajtaklubokkal és a Klub által is elfogadott módon több más fajta is kiállításra kerül minden napon /ha nem BIS cím kerül kiadásra/ az előre felkért bíró választja ki a megjelent Fajtagyőztes kutyák közül. A komondor fajta esetében a Klub elfogadja, hogy az első helyezett a „nap legszebb kutyája” címet kapja /BOD/, míg a második helyezett „reserve napgyőztes” /Res.BOD/ címet kapja. Mindkét eredményt az adott kiállításon rá kell vezetni a bírálati lapra.

KIÁLLÍTÁS LEGSZEBB KUTYÁJA (Best in Show, BIS)

Ha a Klub által rendezett tenyészeb kiállítás együttes rendezésű rendezvény más elismert fajtaklubokkal és a Klub által is elfogadott módon több más fajta is kiállításra kerül az előre felkért bíró választja ki több napos kiállítás esetén a „nap legszebb kutyája” cím birtokosai közül, egy napos kiállítás esetén a megjelent Fajtagyőztes kutyák közül. Az első helyezett a „Kiállítás Legszebb Kutyája” címet kapja (BIS), míg a második helyezett a „Reserve Győztes” (Res.BIS) címet kapja. Mindkét eredményt az adott kiállításon rá kell vezetni a bírálati lapra.

EGYÉB VERSENYEK

A Klub a kiállításokon egyéb versenyeket is rendezhet helyszíni nevezéssel:

„Gyerek-kutyapár” (9 évnél fiatalabb gyermekek részére).

„Fiatal felvezetők - Junior Handlerek” versenye két kategóriában (9 – 13 éves kor között és 14 - 17 éves kor között).

„Utódcsoportok versenye”: ahol egy kan és utódai, vagy egy szuka és utódai kerülnek bemutatásra.

„Kutyapárok Versenye”: ahol azonos fajtájú, azonos tulajdonban lévő két kutya versenyez.

A versenyekre minden esetben a fajtacsoportgyőztesek kiválasztása előtt kerül sor.

A felsoroltakon kívül egyéb egyéni díjfelajánlásokra is sor kerülhet. Ezeket azonban a kiállítás reggelén a rendezvény főszervezője köteles bejelenteni a bírónak.

A NEMZETKÖZI KOMONDOR FESZTIVÁL RENDEZÉSÉRE VONATKOZÓ KÜLÖN SZABÁLYOK ÉS ELÉRHETŐ CÍMEK

A kiállításra való nevezési feltételek mindenben megegyeznek a többi a Klub által rendezett kiállításra vonatkozó szabályokkal.

A bírálatra vonatkozó speciális szabályok:

A fesztiválon való bírálatra felkért bíró minden benevezett és felvezetett komondor esetében részletes szóbeli küllemi bírálatot végez, de nem minősíti a kutyákat. Véleménye pusztán iránymutatásként szolgál.

A bírálatok végeztével a kiállított komondorok tulajdonosai, komondoronként egy szavazati joggal nemenkénti és fiatal valamint felnőtt kategóriánkénti jelöléssel a felvezetett komondorok katalógusban feltüntetett sorszámának szavazólapon történő megjelölésével választják ki a fesztivál fiatal és felnőtt győzteseit.

A kiállításon megjelent összes komondor megkapja a Fesztivál szépe címet.

A Fesztivál Legszebb Fiatal Komondora lesz nemenként a fiatal osztályba nevezett komondorok közül a legtöbb szavazatot kapott komondor.

A Fesztivál Legszebb Felnőtt Komondora lesz nemenként a növendék, nyílt, nyírott, champion, veterán osztályokba nevezett legtöbb szavazatot kapott komondor.

E díjakon felül a Klub vagy magánszemélyek által alapított vándordíjak esetében mindig az előző fesztiválon díjnyertes komondor tulajdonosa vagy annak meghatalmazottja adományozza a vándordíjat tovább. A felsoroltakon kívül egyéb egyéni díjfelajánlásokra is sor kerülhet.

13. A fedeztetés

1. A fedezőkan tulajdonosának az a személy számít, aki a fedező kan Származási Igazolásán a Klub (régebben MEOE) által regisztrált felvezetett tulajdonos, vagy általa szerződéssel meghatalmazott személy arra, hogy a fedező kan adott időszakban a szuka fedezésére rendelkezésre bocsáthatja.

1. Azon egyedek, amelyek tenyésztésre nem alkalmas minősítésűek, vagy amelyek Származási Igazolását a Klub zárta, nem használhatók tenyésztési célokra.

2. A fedezőkan kiválasztása a tenyésztő joga, ugyanúgy a kan tulajdonosa is jogosult a szukák megválasztására.

Mind a szuka, mind a kan tulajdonosa köteles a fedeztetés előtt meggyőződni arról, hogy a partner kutyája a Klub tenyésztési feltételeinek megfelel. Ezen kívül meg kell győződniük arról is, hogy milyen rokonsági fok áll fenn a tenyésztésre szánt egyedek között, mert a Klub a rokontenyésztés fokát szabályozza.

3. Ha a tenyésztő kéri, a Klub Tenyésztési Tanácsa irányt mutathat a párválasztásban. A kan- és a szukatulajdonos egymással szembeni jogai az FCI, az elismert kinológiai szövetség és a Klub szabályaiban rögzítettek, és közvetlenül érvényesek.

4. Az komondortartók kötelesek az őket érintő határozatokról, ill. ezek változásairól maguk informálódni. A szabályok áthágása a tenyésztés felfüggesztését, ismétlődő esetben betiltását vonhatja maga után.

5. A fedezés megtörténtével a kan teljesítményének ellentétéleként a tulajdonost megilleti a fedeztetési díj.

A fedezési díj összegének és fizetési módjának, esetleg köly(k)ökért történő fedeztetés alkalmazásának a megszabása kizárólag a két fél megállapodásának a tárgya. A későbbi viták elkerülése érdekében írásos Fedeztetési megállapodás készítése ajánlott. A Klubnak nincs jogi lehetősége és hatásköre a két fél közötti későbbi elszámolási vitákban való részvételre és igazságtételre, a felek igazukat megegyezés híján polgári peres eljárás keretében bizonyíthatják, illetve érvényesíttethetik fedeztetési díj vagy kártérítési igényüket.

6. A fedezés tényét a kan tulajdonosa a Fedeztetési Jegyen (2.sz. *melléklet*) aláírásával igazolja, rögtön a fedeztetés megtörténte után.

A végrehajtott fedeztetés után a fedezőkan teljesítette a kötelességét és ezért a tulajdonosa jogosult az előre megállapodott fedeztetési díjra. Ez nem szükségszerűen jelenti azt, hogy a szuka vemhes lesz. Ha a szuka nem lesz vemhes, akkor csakis a fedezőkan tulajdonosától függ, hogy felkínál-e ingyenes fedeztetést a következő tüzelésnél, illetve visszatéríti-e a fedeztetési díj bizonyos százalékát. A megállapodást írásban szükséges rögzíteni a fedeztetés megtörténte előtt.

Az ingyenes fedeztetés időkerete lejár a fedezőkan elhullásakor, vagy tulajdonosa változása esetén, illetve a szuka elhullásakor.

A kantulajdonos köteles a fedeztetés teljes díját (fedeztetési díj) a szukatulajdonosnak visszafizetni, ha időközben a kan tenyésztési jogát időlegesen, vagy véglegesen megvonja a Klub, vagy a kan időközben elpusztul és a szuka üresen marad.

7. Javasoljuk, hogy a szuka tulajdonosa vagy az általa megbízott személy vigye a szukát a kanhoz és szállítsa vissza. Ha azonban a szukát néhány napig a fedezőkan képviselője látja el, mely a komondor estében sok esetben indokolt a fajta zárkózzott jelleméből adódóan, a szuka tulajdonosa anyagilag felelős az etetéséért, az ellátásért, ha szükséges az állatorvosi gondozásért és bármilyen kárért, amit a fedezőkan képviselőjének okoz, valamint amennyiben a szukát a kan képviselője utaztatja haza a hazautaztatás költségeit is köteles fedezni.

8. Az a személy, aki ellátja az állatot és törődik vele, jogilag felelős bármilyen harmadik félnek okozott kárért az adott időtartam alatt. A fedezőkan tulajdonosának/képviselőjének figyelembe kell ezt vennie, és számolnia kell a személyes felelősség vállalásával.

9. Ha a szuka megbetegszik, baleset éri vagy súlyos esetben elhullik, mialatt a fedezőkan képviselőjének felügyelete alatt áll, a kan tulajdonosa köteles a szuka megbetegedését, elhullását és az betegség vagy elhullás okát állatorvossal igazoltatni, és annak költségeit vállalni. Azonnal értesítenie kell a szuka tulajdonosát a szuka megbetegedéséről, elhullásáról és az elhullás okáról. Amennyiben a tulajdonos az elhullott kutyát látni kívánja, azt lehetővé kell tenni a részére.

Ha a szuka megbetegedése, elhullása a kantulajdonos hibájából történik, akkor a szuka tulajdonosát kártalanítania kell.

Amennyiben a fedezőkan tulajdonosa nem hibáztatható a szuka megbetegedésében vagy elhullásában, úgy a szuka kutya tulajdonosának kell a szuka megbetegedésével, elhullásával járó költségeket a fedezőkan tulajdonosának visszatérítenie.

10. A fedezőkan képviselője kizárólag a szerződésben meghatározott kan kutyával köteles - és jogosult - fedeztetni a fedeztetni kívánt szukát. Amennyiben az említett fedezőkan képtelen a fedezésre, más kutyával nem lehet őt helyettesíteni a szuka tulajdonosának előzetes írásbeli beleegyezése nélkül. Minden esetben tilos a szukát egynél több fedező kannel fedeztetni egy tüzelési cikluson belül.

Amennyiben az mégis megtörténik az alom törzskönyvezése csak a született kölykök DNS származásvizsgálata után az apaság megállapítását követően történhet meg. Ilyen esetben a tenyésztő köteles jelenteni az esetet a Tenyésztésvezetőnek a többszörös fedeztetés megtörténtét követően legfeljebb 15 nappal, aki a vizsgálatok alapján engedélyezheti a kettős vagy akár többes apaságú, de egyértelműen beazonosított származású almon belül a kölykök törzskönyvezését. Az apasági vizsgálatok és az alom törzskönyvezésével járó többletköltségeket a tenyésztő köteles viselni illetve amennyiben a többszörös fedeztetés nem az ő beleegyezésével történt a fedezőkan(ok) képviselője felé kártérítési igénnyel élhet.

Amennyiben a többszörös fedeztetés tényét a tenyésztő nem jelenti a Tenyésztésvezető felé és az alomlátogatás során a többszörös fedeztetés gyanúja merül fel, a Tenyésztésvezető elrendelheti az alom apasági vizsgálatát. Amennyiben a tenyésztő nem járul hozzá az apasági vizsgálatához az alom

nem törzskönyvezhető. Ha az alom több apától származik a törzskönyvezés csak az alom összes kölykének apasági vizsgálata után törzskönyvezhető. A bírság és a többszörös fedezésből származó almok törzskönyvezésének eljárási díját a Klub Szolgáltatási Díj Jegyzéke tartalmazza.

11. Olyan esetben, ha egy kan kutya véletlenül fedezett egy szukát és az nem az előre megbeszélte kan volt, a fedezőkan képviselőjének, akinek felügyelte alatt állt a szuka, értesítenie és kártalanítania kell a szuka tulajdonosát minden, a véletlen fedezésből származó költségért.

Véletlen fedezés esetén tilos végrehajtani egy másik fedeztetést az eredetileg kijelölt fedező kannal.

Ilyen esetekben a fedezőkan képviselője nem kérhet fedeztetési díjat.

12. Fedeztetésnél a fedeztetés előtt ajánlott Fedeztetési megállapodást kell készíteni, majd a fedezőkan képviselője rögtön a fedezés megtörténte után kiállítja a Fedeztetési Jegyet (2.sz. melléklet). Aláírásával igazolja a fedezés tényét és Fedeztetési Jegy első két példányt átadja a szuka tulajdonosának. A Fedeztetési Jegy első példánya a törzskönyvezés alapbizonylata, melyet az Alombejelentő Jeggyel (3.sz. melléklet) együtt meg kell küldeni a Tenyésztésvezetőnek, a második példány a szukatulajdonost illeti meg, a harmadik példány a kantulajdonos tulajdonában marad.

13. Adminisztratív szempontból mesterséges megtermékenyítésnek az állatorvos által végzett beavatkozást tekintjük.

Amennyiben a beavatkozás során mind a kan, mind a szuka jelen van, akkor az állatorvos igazolást ad arról, hogy a kan és a szuka egyedi azonosításáról meggyőződött.

Friss és fagyasztott sperma felhasználása esetén (amikor az apaállat nincs jelen) az állatorvos igazolást ad ki a termékenyítés tényéről. Az igazolás során a beérkező dokumentumok alapján igazolja a kan kutya kilétét.

A spermát biztosító fedezőkan képviselőjének adnia kell egy aláírt Fedeztetési Jegyet a szuka tulajdonosának az állatorvos által kiadott igazolás mellé.

14. Törzskönyvezési Szabályzat

A komondor fajta esetében a törzskönyvezést a Hungária Komondor Klub (Klub) végzi, amelybe minden fajtatizta komondor felvehető, amelynek szülei is FCI Származási Igazolással igazoltan fajtatizták.

A Származási Igazolás

Származási Igazolást kaphat minden fajtatizta komondor, amelynek szülei rendelkeznek Származási Igazolással. A Származási Igazolás az FCI által elismert bizonyítvány, amellyel annak tulajdonosa jogosult az FCI égisze alatt szervezett összes rendezvényen részt venni, kiállítani, versenyezni illetve minden olyan tevékenységre, amelyre az FCI szabályzatai feljogosítják.

A Származási Igazolás kiadásának feltételeit teljesítő szülők azonosított utódai kenneel névvel megjelölt Származási Igazolást kapnak.

A Magyarországon törzskönyvezett komondorok külföldi honosításához az elismert kinológiai szövetség „Kiviteli Származási Igazolás”-t („Export Pedigree”-t) állít ki, melyet a tenyésztőnek külön kell igényelni minden egyes ilyen egyed esetében az elismert tenyésztő szervezettől. Az Export Pedigree a rendes Származási Igazolással teljesen megegyező adattartalmú, de attól színében megkülönböztetett dokumentum, melyen szerepelnek az új tulajdonos adatai is és az „Export Pedigree” felirat.

Honosított Származási Igazolást kap az a magyar tulajdonba került import komondor, amelynek FCI által elismert Származási Igazolása van, és a tulajdonjog átruházását hitelesen igazolják. A honosítás során az import komondor adatai bekerülnek a Klub által vezetett törzskönyvbe, melyet a komondor tulajdonosának kell kérnie a Klubtól (5.sz. melléklet).

A honosítás díját a Klub mindenkor érvényes Szolgáltatási Díj Jegyzéke tartalmazza.

A kutyák törzskönyvi nevüket egész életükben viselik, azon változtatni nem lehet. A tulajdonos kívánságára egyszeri esetben a hívónév is bevezethető a törzskönyvbe.

Az elhullott kutya elhullásának tényét a Klub részére 15 napon belül be kell jelenteni, hogy annak tényét a Klub a Törzskönyvbe bevezethesse.

A Törzskönyv

A Törzskönyv tartalmazza az összes bejegyzésre alkalmas komondor adatait. A fajta szakszerű tenyésztése érdekében vezetett Törzskönyvben szereplő, a tenyésztésben felhasznált adatok a tenyésztés bázisát képezik.

A komondor zárt törzskönyvű fajta, tehát a Törzskönyvbe csak olyan szülők kölykei kerülhetnek bejegyzésre, ahol a kan és a szuka is mind a négy ősi sorban ismert felmenőktől származik, vagyis a szülők származása legalább négy generációra visszamenőleg hiánytalanul bizonyítható FCI által elismert Származási Igazolásokkal.

A komondor fajta törzskönyvezését a Hungária Komondor Klub végzi.

A Tenyésztési Program a tenyészthetőséget érintő összes követelményét teljesítő szülők párosításából született kölykök adatai a Származási Igazoláson Főtörzskönyv megjelöléssel, ellenkező esetben a Melléktörzskönyv megjelöléssel kerülnek kiadással.

A Származási Igazolás kiadása

A komondor származásának igazolására a Klub Származási Igazolást állít ki, amely a törzskönyvi adatok hiteles kivonata. A Klub által kiállított Származási Igazolást az FCI tagegyesületei elismerik.

A Származási Igazolás a kutya tulajdonosáé, illetve a bérlőé a bérlet időtartamára, melyet azonban az adott egyed származásának valótlanúsága vagy az egyed nem fajtatisztasága esetén a tenyésztésvezetőnek joga van bevonni.

A Származási Igazolást a 98/2013. (X. 24.) VM rendelet 15. §-ban előírt, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 168. §-ának rendelkezése szerint szigorú számadási kötelezettségű bizonylatként kell nyilvántartani.

A törzskönyvezés folyamata és feltételei

A törzskönyvezést kizárólag a szuka kutya tulajdonosa illetve az adott fedeztetési ciklusra annak bérlője kezdeményezheti saját, az FCI által levédett kennel neve alatt. A tenyésztő kizárólagos jogot gyakorol és felelősséget visel a törzskönyvezés teljes folyamata alatt a született alom törzskönyvezésének összes adminisztrációs követelményét illetően.

A törzskönyvezési folyamatot a Klub Tenyésztésvezetője koordinálja, az elismert kinológiai szövetséggel kötött megbízási szerződés szerint. Az elismert kinológiai szövetség a tenyésztésvezető által bejelentett adatok alapján vezeti a törzskönyvet és az ahhoz kapcsolódó nyilvántartásokat és állítja ki az FCI által elismert Származási Igazolásokat.

Az almonként törzskönyvezhető kölykök száma nincs korlátozva illetve a Klub fajtavédelmi célból javasolja minden esetben a teljes alom törzskönyvezését.

A törzskönyvezési folyamat a tenyésztő és a fedezőkan tulajdonosa közötti Fedeztetési megállapodás létrejöttével kezdődik, melyet a fedeztetés előtt ajánlott megkötni. Fedeztetési megállapodást kötni nem kötelező, de nyomtatékosan javasolt, azonban azt nem kell bejelenteni a tenyésztésvezetőnek.

A fedezés megtörténte után haladéktalanul, a fedezőkan tulajdonosának 3 példányban ki kell töltenie a Fedeztetési Jegyet (2.sz. melléklet), melyből 2 példányt át kell adnia a tenyésztőnek, 1 példányt őt illeti.

A tenyésztőnek az alom megszületése után legkésőbb 15 napon belül annak tényét be kell jelenteni a írásban vagy elektronikus úton a Tenyésztésvezetőnek a teljes alomra vonatkozóan függetlenül attól, hogy a későbbiekben az alomból hány kölyök kerül törzskönyvezésre.

A bejelentésnek tartalmaznia kell a tenyésztő nevét, Klub tagsági kártya számát, a tenyészet nevét, szülők származási lapján szereplő név, születési idő, MET. adatokat, az alom születési idejét és a született kölykök darabszámát, ivarát valamint ha van, az elhullást is.

A határidőre be nem jelentett alomok kölykei részére csak „**A tenyésztőszervezet által támogatott feltételeknek nem megfelelő pároztatás**”, valamint „**Melléktörzskönyv**” szöveggel megjelölt Származási Igazolás állítható ki.

Az alom bejelentése után, a született kölyköket állatorvos útján mikrochippel kell megjelölni és a Magyar Állatorvosi Kamara által vezetett kisállat nyilvántartó rendszerben regisztrálni kell.

Az alom törzskönyvezésére rendes eljárásban annak születését követően 6 hónapig van lehetőség, e határidő után automatikusan csak DNS származásvizsgálat útján igazolt származás alapján kérhető a törzskönyvezés. Az alom törzskönyvezésére és a Származási Igazolások kiállítására az Alombejelentő Jegy (3.sz. melléklet) leadása után kerülhet sor. A tenyésztőnek az Alombejelentő Jegyben kért összes adatot meg kell adnia és a Fedeztetési Jeggyel, az állatorvos által kiállított regisztrációs igazolással (10.sz. melléklet) valamint a szülőpár Származási Igazolásainak, a szülők által elért mindennemű minősítések igazolásainak, a kennelnev igazolás és a befizetett szolgáltatási díj bizonylatának másolataival együtt írott vagy elektronikus formában kell beküldenie a Tenyésztésvezetőnek. A törzskönyvezés csak abban az esetben kezdhető meg, ha kért összes adat és dokumentum hiánytalanul rendelkezésre áll, azt a Tenyésztésvezető ellenőrizte, jóváhagyta és a tenyésztő a Klub Szolgáltatási Díj Jegyzékében szereplő törzskönyvezéshez és a Származási Igazolások kiállításához kapcsolódó összes szolgáltatási díjat igazoltan megfizette a Klub részére. Amennyiben hiányos az Alombejelentő Jegy vagy valamely dokumentum hiányzik, egy alkalommal van lehetőség a hiányosságok pótlására, melyről hibajegyzék kerül kiállításra, melyet az alombejelentő leadását követően 15 napon belül kell írott vagy elektronikus formában a Tenyésztésvezetőnek a tenyésztő részére megküldeni. Amennyiben a hiánypótlást a tenyésztő a hibajegyzék kézhezvételétől számított 30 napon belül nem teljesíti a törzskönyvezést meg kell tagadni.

A törzskönyvezéshez szükséges hiánytalan adatok és dokumentumok megküldését követően a Tenyésztésvezető leigazolja az Alombejelentő Jegyet és szerződés szerint papír vagy elektronikus formában megrendeli a törzskönyvi bejegyzést és a Származási Igazolások kiállítását az elismert kinológiai szövetségtől, mely 15 napon belül elvégzi a törzskönyvezést, kiállítja a született kölyök Származási Igazolását és azt megküldi papír és elektronikus úton is a Tenyésztésvezetőnek. A Tenyésztésvezető kötelessége ellenőrzi a kiállított Származási Igazolásokon szereplő adatok helyességét és elektronikus úton azokat megküldeni a tenyésztési hatóság részére.

A Klub a Tenyésztési Tanácsadókön keresztül minden alom esetében alomlátogatást végez. Az alomlátogatás célja a tenyésztőkkel kapcsolatos szoros kapcsolattartás, a törzskönyvezéshez kapcsolódó adminisztrációban és az alomnevelésben történő segítségnyújtás, a született kölykök és alom jellemzőinek felvétele. Az alomlátogatásról jegyzőkönyv (6.sz. melléklet) készül, mely tartalmazza az összes, az alom születéséhez kapcsolódó tenyésztési eseményt. A jegyzőkönyvön szereplő összes kérdés megválaszolása és adat megadása kötelező illetve észrevétel tehető mind a Tenyésztési Tanácsadó, mind a Tenyésztő részéről, melynek valóságát aláírásukkal igazolják. A jegyzőkönyv 3 példányban készül, melynek 1. példánya a tenyésztőnél marad, a 2. példány a

Tenyésztési Tanácsadónál, míg 3. példányát a Tenyésztési Tanácsadónak meg kell küldenie a Tenyésztésvezetőnek.

Az alomlátogatás lehetőségét a tenyésztőnek úgy kell biztosítania, hogy a Tenyésztési Tanácsadó az összes olyan kölyköt megszemlélhesse, amelyekre Származási Igazolást igényeltek, ezért a törzskönyvezést ajánlatos az alom születése után a lehető leghamarabb kérni.

A Tenyésztési Tanácsadónak legkésőbb a Származási Igazolások kézhezvételének időpontjáig meg kell látogatnia az almot, de mindenképpen az állatorvos által történő mikrochippes megjelölés időpontja után úgy, hogy az összes Származási Igazolást kapó kölyök azonosítható legyen. A Tenyésztési Tanácsadónak az alomlátogatás során meg kell győződnie az összes az Alombejelentő Jegyen található adat helyességéről.

Ha valamilyen kellően megalapozott kétség merül fel a kölykök származását, korát illetően azt haladéktalanul jegyzőkönyvezni kell és a Származási Igazolások átadását meg kell tagadni. Ilyen esetben a Tenyésztésvezetőnek származásvizsgálatot kell elrendelnie a Klub által kijelölt laboratóriumban a rendelkezésre álló DNS minta vagy helyszíni mintavétel alapján, melynek eredményétől függően a Származási Igazolások átadhatóak vagy bevonásra kerülnek. Amennyiben a tenyésztő nem járul hozzá a vizsgálat elvégzéséhez vagy a származás valótlanúsága illetve valótlan adatok közlése nyer bizonyítást, úgy azt a Tenyésztésvezetőnek jelentenie kell a tenyésztési hatóság felé és a vizsgálat idejére a tenyésztő tenyésztési jogát fel kell függesztenie.

Ha az összes adminisztrációs kötelezettség igazoltan teljesítésre került a tenyésztésvezető a Származási Igazolások kézhezvétele után azokat köteles haladéktalanul megküldeni a tenyésztő részére.

A tenyésztő kötelessége a Származási Igazolás kézhezvétele után az adatok helyességét átvizsgálni, ellenőrizni, hiányosságok esetén korrekciót kérni, amennyiben minden adatot rendben talál azt a megfelelő helyen igazolva aláírni.

Egy naptári év során egy tenyészetben – amennyiben a Tenyésztési Tanács külön határozatában másként nem rendelkezik - legfeljebb 9 alom törzskönyvezhető. Amennyiben ennél nagyobb számú alom törzskönyvezését kéri egy tenyésztő, azt a Tenyésztésvezetőnek el kell utasítania.

15. A tulajdonosváltás

Amennyiben egy komondor gazdát cserél, minden esetben ki kell tölteni egy Tulajdonosváltás bejelentő lapot (1.sz. melléklet), melyen rögzítik a komondor, a régi és az új tulajdonos adatait valamint az eladás helyét és idejét. A tulajdonosváltást minden esetben 15 napon belül be kell jelenteni a Tenyésztésvezetőnek, a Származási Igazolás illetve a Tulajdonosváltás bejelentő lap egyidejű megküldésével. A Tenyésztésvezető az adatok hiánytalan beérkezése után azokat bevezeti a Törzskönyvbe és az új tulajdonos adatait rávezeti a komondor Származási Igazolására, majd azt megküldi az új tulajdonosnak. A tulajdonosváltás díját a Klub honlapján közölte, mindenkor Szolgáltatási Díj Jegyzék tartalmazza.

Komondor értékesítése során a 41/2010. (II. 26.) a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról Kormányrendelet szabályozása az irányadó, mely kötelező érvényű minden komondor tenyésztőre nézve.

A későbbi viták elkerülése érdekében nyomatékosan javasolt minden tenyésztőnek és új tulajdonosnak e szabályozások maradéktalan teljesítése és betartása.

A Klubnak nincs jogi lehetősége és hatásköre a két fél közötti elszámolási vitákban való részvételre és igazságtételre, a felek igazukat megegyezés híján polgári peres eljárás keretében bizonyíthatják, illetve érvényesíthetik kártérítési igényüket.

A tenyészállat forgalmazása, kivitele és behozatala során követendő szabályok

Hazai születésű tenyészállat az egyedi azonosítást követően csak az HKK által kiállított származási igazolással kerülhet hazai és külföldi forgalmazásra. Ha a származási igazolással rendelkező, vagy arra jogosult ebet külföldön értékesítenek, úgy a HKK és a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületeinek Szövetsége között fennálló szerződésben meghatározottak szerint kell eljárni.

A kérelem alapján a Szövetség úgynevezett „Kiviteli Származási Igazolás”-t állít ki.

Ha az FCI által elismert, eredeti és hiteles származási igazolással rendelkező ebet külföldről hoznak be az országba tulajdonváltás okán, az eredeti származási lapot honosítási záradékkal kell ellátni, amelyben a kutya Klub által adott törzskönyvi számának „/H” jelölése mutatja a honosítás tényét.

A 62/2016.(IX.16.)FM sz. Rendelet 8. § alapján:

A tenyészállat behozatalához a Állattenyésztési Hatóság engedélye szükséges, melyet a behozatal előtt legalább 15 nappal a tenyésztési hatósághoz benyújtott kérelemmel kell kérvényezni.

A honosításhoz a hatósági engedélyt és az export pedigree-t mellékelni kell, a honosítási kérelem nyomtatványt az eb tulajdonosa által kitöltve, a kérelmet a MEOESZ-nek címezve, a HKK által „Tudomásul véve, engedélyezve” záradékkal ellátva kell a MEOESZ-hez eljuttatni.

A magyar ebfajták tenyészállatait, valamint szaporítóanyagát kivinni csak a kiszállításnak a

tenyésztési hatóság részére történő írásbeli bejelentését követően lehet. Minimálisan megadandó adatok: törzskönyvi szám, fajtája, neve, születési helye és ideje és a kiszállítás várható ideje.

Amennyiben a kutya kiviteli származási igazolást kap a MEOESZ-től, ebben az esetben a vonatkozó szerződés szerint a MEOESZ vállalja az Állattenyésztési Hatósághoz történő bejelentést a származási igazolás kiállításával együtt.

Amennyiben a fogadó ország nem igényel magyarországi kiviteli származási igazolást, ebben az esetben a tulajdonosnak kell megtennie a bejelentést.

A behozatali engedélykérelmeket, illetve a kiviteli bejelentéseket a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Állattenyésztési Igazgatóságára kell írásban megtenni elektronikus (allattenyesztes@nebih.gov.hu) vagy postai úton (1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.).

A kutya honosítására az Állattenyésztési Hatóság jóváhagyása után van lehetőség.

Génbanki állomány külföldre nem értékesíthető!

Nem kell bejelentést tenni a tenyészállat kiállításra, versenyre történő behozatalához, kiviteléhez, illetve átszállításához, valamint a tenyészállat egyéb célú, hat hónapot meg nem haladó időtartamú behozatala és kivitele esetében, ha az állatot a származási országba visszaszállítják, és ezt a körülményt a behozatalkor, illetve kivitelkor hitelt érdemlően igazolják. Ha az így behozott tenyészállatot belföldön akarják forgalmazni, illetve tenyészállatként hasznosítani, a Tenyésztési Hatósághoz haladéktalanul meg kell tenni a bejelentést.

16. Szabálysértések és szankciók

Minden Magyarország területén komondortenyésztést folytató tenyésztő köteles a jelen Tenyésztési-, Tenyészszemle, és Törzskönyvezési Szabályzatot betartani. Az Állatvédelmi Törvény, a Szabályzatok, a Vezetőség és a Tenyésztési Tanács rendeletei és döntései ellenében elkövetett szabálysértések figyelmeztetést, a Származási Igazolás bevonását, vagy a tenyésztési jog felfüggesztését vagy végleges megvonását vonhatja maga után. A felmerült eseteket a Klub Tenyésztési Tanácsa bírálja el.

Büntetési mód lehet tenyésztés-szakmai vétségek esetén az alom törzskönyvezésének megtagadása, a jelen szabályzatba ütköző szabálysértések esetén időleges vagy végleges tenyésztési tilalom vagy időleges, vagy végleges Származási Igazolás bevonás hajtható végre.

A tenyésztési tilalom abban az esetben kerül bevezetésre, amennyiben az Állatvédelmi Törvény és a Szabályzatoknak megfelelő tenyésztési, tartási és felnevelési feltételek nem adóttak illetve a tenyésztő a tenyésztői tevékenysége során a komondor nem fajtatiszta vérben történő tenyésztésére tesz kísérletet vagy valósítja meg, vagy a tenyésztés során használt szülőpárt hamisan nevezi meg.

A Tenyésztési Tanács jogosult az összes a Klub által kiállított Származási Igazolás valóságát DNS származásvizsgálattal ellenőrizni. A vizsgálat megtagadása vagy a félretörzskönyvezés tényének bizonyossága esetén a tenyésztő tenyésztési jogát fel kell függeszteni, ismétlődő esetben a tenyésztőt a tenyésztéstől örökre el kell tiltani. A tenyésztési tilalom alapvetően addig szól, amíg a tenyésztő a hiányosságok elhárítását nem igazolta a Tenyésztési Tanács felé.

A Származási Igazolás bevonása abban az esetben hajtandó végre, amennyiben fontos a tenyésztést érintő szabályok ellen durva szabálysértés valósul meg, vagy ha a komondorfajta testi és lelki egészségét, a fajta ősi típusában való fajtatiszta tenyésztés, mint alapelv ellen való véttség valósul meg.

17. A HKK tenyésztési tevékenységét koordináló szervezete

A Tenyésztési Tanács Szervezetei és Működési Szabályozása

62

A Tenyésztési Tanács megalakulása

1. A Tenyésztési Tanács elnökét és tagjait a HKK Taggyűlése választja. Megválasztásuk a HKK elnöke által a Tisztújító Taggyűlés időpontja előtt legalább 30 nappal közzétett pályázati kiírás és az arra a Tisztújító Taggyűlés időpontja előtt legalább 10 nappal beérkezett pályázatok alapján történik.
2. A pályázati kiírás tartalmának igazodnia kell a HKK Alapszabályában rögzített tenyésztési és szervezeti célkitűzésekhez valamint igazodnia kell 98/2013. VM rendelet 20.§ (2)-ben előírt feltételekhez.
3. A Taggyűlés választja az egyes tisztségekre pályázatot benyújtók közül a Tenyésztési Tanács elnökét (Tenyésztésvezető) és tagjait. Az elnök az elnöki tisztségre pályázók közül legtöbb szavazatot kapott jelölt lesz, a tagok a TT. létszámának megfelelően legtöbb szavazatot kapott pályázók lesznek.
4. A megalakult Tenyésztési Tanács megbízatása 5 évre szól illetve az újonnan megválasztott Tenyésztési Tanács megalakulásáig tart.
5. A Tenyésztési Tanács elnökének vagy tagjának tisztségéről való lemondása esetén a megüresedett tisztségre HKK elnöke pályázatot ír ki - a 2. pontban megfogalmazott kritériumoknak megfelelően – mely tisztségre a HKK Taggyűlése választ új tagot illetve elnököt az 1. pontban meghatározott módon.

Tenyésztési Tanács működése, feladatai

1. Létszáma: 5 fő.
2. A Tenyésztési Tanács feladatai közé tartozik a Tenyésztési Program kidolgozása, a Vezetőség és a Taggyűlés informálása a tenyésztők helyzetéről, a tenyésztők munkájának segítése, megőrizni és fejleszteni a komondor tenyészértékét, külső és belső értékmérő tulajdonságait, növelni a fajta ismertségét.
3. Üléseinek napirendjét a Tenyésztési Tanács elnöke állítja össze, és terjeszti a Tenyésztési Tanács ülése elé megvitatásra és elfogadásra. Évente minimum kétszer ülésezik, amelyről jegyzőkönyvet készít. A Tenyésztési Tanács üléseit az elnök hívja össze írásban napirend

közlésével, elektronikus közlési úton legkésőbb az ülést megelőző 15 nappal. Ülésének összehívását bármelyik tag kezdeményezheti a megvitatásra kerülő téma megjelölésével.

Rendkívüli esetben az ülést azonnal is össze lehet hívni, azonban ebben az esetben azt virtuális formában kell lebonyolítani és a tagok véleményüket, döntéseiket elektronikus levél formájában kötelesek közölni.

4. Ülése határozatképes, ha azon a tanács tagjai közül 50% + 1 fő jelen van, akik közül egyiknek az elnöknek kell lennie. Határozatait egyszerű szótöbbséggel, nyílt szavazással hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök vagy akadályoztatása esetén az általa meghatalmazott szavazata dönt. Határozatait a Tanács saját Tenyésztési Határozatok könyvébe vezeti, és folyamatos sorszámmal látja el.

Rendkívüli esetben összehívott virtuális ülés határozatképes, ha a tagok 50%+1 tagja véleményt nyilvánít és az azonos vélemények, szavazatok száma több mint 50%-a az összes véleménynek, szavazatnak. Szavazategyenlőség esetén az elnök vagy akadályoztatása esetén az általa meghatalmazott szavazata dönt.

5. A Tenyésztési Tanács a Taggyűlésnek köteles beszámolni.

6. Figyelemmel kíséri a tenyésztésben történt változásokat, ha szükséges módosítja a HKK Tenyésztési-, Tenyészszemle és Törzskönyvezési Szabályzatát, Tenyésztési Programját, javaslatot tesz az Alapszabály és a Komondor Standard módosítására a HKK Taggyűlése felé.

7. Folyamatos kapcsolatot tart fenn a fajtát tenyésztőkkel, tanácsaival, információkkal segíti azok munkáját. A tenyésztők felől érkező felvetéseket, problémákat szakmai oldalról megvizsgálja, ha szükséges szélesebb szakmai fórumok elé tárja véleményezésre.

8. A Tenyésztési Tanács folyamatosan gyűjti és nyilvántartásszerűen vezeti a komondor populációra vonatkozó valamennyi tenyésztési, tenyészszemle, törzskönyvezési és kiállítási adatokat, arról kimutatásokat, statisztikákat vezet, melyet döntés előkészítéseiben felhasznál.

Az ország területét felosztva regionális jelleggel Tanácsadói Hálózatot működtet, Tenyésztési Tanácsadókat kér fel és bíz meg a tenyésztésszervezéshez kapcsolódó adatgyűjtéssel, adminisztratív és tenyésztési tanácsadással, kennel-, és alomlátogatások elvégzésével.

9. A Tenyésztési Tanács feladata a klub által kiírt tenyésztési díjak, pontversenyek, minősítések pályázati feltételeinek kidolgozása, kiírása, értékelése, elbírálása, kiosztása.

10. A tenyésztési-, párosztási engedélyek kiadása.

11. Indokolt esetben a Származási Igazolás időleges vagy végleges bevonásával, a tenyésztési jog felfüggesztésével vagy tenyésztési tilalom elrendelésével kapcsolatos vizsgálatok és döntések meghozatala.

Tenyésztésvezető

A Tenyésztésvezető a Klub Alapszabálya, Szervezeti- és Működési Szabályzata; Taggyűlésének, Elnökének, Vezetőségének határozatai, Tenyésztési Tanács Szervezeti- és Működési Szabályzatának és határozatainak keretei között, az FCI szabályok betartása mellett végzi tevékenységét. Feladatai ellátása során tudomására jutott adatokat és információkat bizalmasan kezeli és azt kizárólag a Tenyésztési Tanács felhatalmazásával hozza nyilvánosságra.

A Tenyésztésvezető feladata:

1. A tenyésztésre, tenyészszemlére, származás igazolására, magatartás- és viselkedésre, a komondor egészség megőrzésére, kiállítási etikára, fajtanépszerűsítésre, fajtamentésre és az eb tartásra vonatkozó szabályzatok, bizottságok megalkotása, létrehozása és a Tenyésztési Program kidolgozása. Figyelemmel kíséri a szabályzatok működését, végrehajtását, javaslatot tesz a szükséges korrekciókra.
2. Az utódellenőrzés, minősítés megszervezése és irányítása.
3. Részvétel a Klub tenyészértékbecsléssel kapcsolatos rendezvényeinek megszervezésében és lebonyolításában. A komondor állományra vonatkozó tenyésztési, kiállítási adatok, nyilvántartások naprakész gyűjtése és rendszerezése a Tenyésztési Tanács tagjaival szorosan közreműködve, a HKK által rendezett tenyészszemlék rendezői és lebonyolítói feladatainak felosztása a Tenyésztési Tanács tagjai között.
4. Tenyészszemlék, Tenyésztői Fórumok, Klub Napok szervezése.
5. Figyelemmel kíséri a fajta standard aktualitását, szükség szerint kezdeményezi annak módosítását, melynek alapját a komondor populáció áttekintése, jellemzése, populáció statisztikai kimutatásai és az eredeti standard képezheti.
6. Vezeti és felügyeli a törzskönyvezést, koordinálja és irányítja törzskönyvezés teljes folyamatát.
7. Indokolt esetben származásvizsgálat elrendelése, a vizsgálat folyamatának koordinálása.
8. Indokolt esetben a Származási Igazolás bevonása.
6. A komondor tartásmódjára vonatkozó alap irányelvek, ajánlások kidolgozása.
7. Figyelemmel kíséri az egyes tenyészegyedek tenyészértékét.
8. Vezeti és irányítja a Tenyésztési Tanács munkáját.
9. Minden olyan egyéb feladat megoldása, amely elvégzésére felkéri a Hungária Komondor Klub Taggyűlése, Elnöksége, Elnöke vagy Tenyésztési Tanácsa.

A Tenyésztési Tanács mandátumának megszűnése

1. A megválasztott Tenyésztési Tanács mandátuma 5 évre szól, az újonnan választott Tenyésztési Tanács megalakulásával szűnik meg.
2. Továbbá mandátuma automatikusan megszűnik az alábbi esetekben:

- a HKK jogerős feloszlásával illetve megszűnésével,
- a HKK taggyűlésének ilyen irányú kezdeményezése esetén 50%+1 fő szavazattöbbséggel,
- amennyiben a Tenyésztési Tanács tagjainak száma 3 fő alá csökken.

18. A Tanácsadói Hálózat

1. A Tanácsadói Hálózat célkitűzése, olyan személyes találkozásokon alapuló szaktanácsadási tevékenység és szolgáltatási rendszer kialakítása, amely lehetővé teszi a tenyésztők számára a fajtához kapcsolódó legkorszerűbb tenyésztői ismeretek megismerését valamint lehetőséget teremt a tenyésztőszervezet számára a tenyésztésszervezés magas szintű megvalósítására.
2. A Tanácsadói Hálózat szervezője és működtetője a HKK Tenyésztési Tanácsa (TT), melyet a TT Elnöke vezet, valamint a HKK Elnöksége, Felügyelő Bizottsága és Taggyűlése ellenőriz. Működésének megkezdéséről, felfüggesztéséről, megszüntetéséről a felügyeleti szerveken kívül a TT saját jogkörben is dönthet, a TT tagjainak 50%-ot meghaladó szavazati arányú döntésével.
3. Tanácsadási tevékenységet a TT tagjai illetve a TT által megbízott Klubtagok végezhetnek.
4. Létszámáról az országban folyó tenyésztési tevékenység mértékének függvényében a TT külön határozatban dönt.
5. Tenyésztési Tanácsadó lehet az a Klubtag, aki a TT tagja vagy akit a TT tagjainak több mint 50%-a javasol és a TT elnöke megbízza a tanácsadói feladatok elvégzésével.
6. A tanácsadói tevékenység a fajtát tenyésztőkkel való kapcsolattartást szolgálja, így a személyes vagy telefonos (email) találkozás-tanácsadás lehetőségét a tenyésztők bármikor kérhetik illetve a tanácsadóknak is a folyamatos kapcsolattartásra kell törekedniük az adott régióban tevékenykedő tenyésztőkkel.
7. A tanácsadási tevékenység Magyarország egész területén működik – külön megkeresés és az erre vonatkozó külön TT határozat alapján az ország határain túl is -, az országot az adott terület tenyésztői tevékenység aktivitásának függvényében régiókra felosztva.
8. Egy adott régió tanácsadói tevékenységét egy adott Tenyésztési Tanácsadó végzi.
9. A Tenyésztési Tanácsadót megbízatásából vissza kell hívni, amennyiben azt TT tagjainak több mint 50%-a javasolja vagy a Klub Fegyelmi Bizottsága erre vonatkozó határozatot hoz.
10. Egyéb esetben a Tenyésztési Tanácsadó megbízatásának ideje annak írásbeli lemondásával vagy a TT mandátumának megszűnésével fejeződik be.
11. A Tanácsadói Hálózat tagjait tanácsadói tevékenységük során keletkezett költségeik ellentételezéseként költségtérítés illeti meg, melynek mértékéről a finanszírozási lehetőségek függvényében a Klub Elnöksége határoz.
12. Amennyiben a költségtérítésre egy adott időszakban nem nyílik lehetőség, úgy a Klub Elnöksége, Taggyűlése vagy a TT saját határozatában dönthet a Tanácsadói Hálózat működésének felfüggesztéséről.

A TENYÉSZTÉSI TANÁCSADÓ FELADATAI

1. Folyamatosan kapcsolatban van a saját régiójában tevékenykedő tenyésztőkkel, azokat naprakész tenyésztői-kiállítói információkkal, ismeretekkel látja el, fogadja a tenyésztőktől kapott információkat, javaslatokat, a megosztani kívánt új ismereteket.
2. A bejelentett almok alapján, a TT által kidolgozott és határozatban elfogadott protokoll által szabályozott keretek között ellátja az alomlátogatási feladatokat, elvégzi az almok azonosítását, segítséget nyújt a tenyésztőknek az almok adminisztrációs feladatainak elvégzésében.
3. Részt vesz a DNS biobank adatbázisa alapján végzett kutatások megvalósításában, értékelésében és publikálásában.
4. A tanácsadás során kapott információkat rendszerezi, elvégzi annak adminisztrációját. A feldolgozott információkat felhasználva segíti a TT munkáját.
5. Folyamatosan képi magát, és aktívan részt vesz a HKK által szervezett rendezvényeken, amennyiben szükséges segít annak lebonyolításában (kiállítás, tenyészemle, tanfolyam, előadás).
6. Segítséget nyújt a tenyésztők tenyésztői elképzeléseinek megvalósításában (fedezőkan-vérvonal ismeret, örökletes problémák kiszűrése, táplálási tanácsadás, stb.)
7. Részt vesz a HKK szakmai és fajtanépszerűsítő médiatevékenységében.

A TANÁCSADÓI HÁLÓZAT VEZETŐJÉNEK FELADATAI

1. Folyamatos kapcsolatban van a programban résztvevő Tenyésztési Tanácsadókkal, fogadja a Tenyésztési Tanácsadóktól érkező információkat, javaslatokat.
2. Az almok adatainak bejelentése, a Fedeztetési Jegy, az Alombejelentő Jegy adatai és az alomlátogatás alkalmával kapott információkat összeveti, a rendelkezésre álló információk alapján ellenőrzi a bejelentett adatok valóságtartalmát. Probléma esetén az adott régió Tenyésztési Tanácsadójával egyeztetve szemlét végez.
3. A DNS biobank tartalma alapján egészségügyi kutatási programokat szervezhet.
4. Féléves gyakorisággal elvégzi a tenyésztési adatok statisztikai elemzését, azokat a Klub kiadványaiban publikálja.
5. Irányítja és felügyeli a HKK által szervezett tenyészemlék és kiállítások szakmai részének lebonyolítását.
6. A tanácsadói tevékenység és a tenyésztésszervezés eredményeit publikálja, arról rendszeresen beszámol a Taggyűlésnek és tanácsadói minőségben részt vesz az Elnökség munkájában.
7. Aktívan követi a tenyésztés során felmerülő új igényeket és lehetőségeket, melyekre vonatkozóan megoldási javaslatokat fogalmaz meg, illetve fajtagondozóként igyekszik formálni a fajta jövőjét illető trendeket.

19. Nyilvántartás, azonosítás és igazolások rendje

Nyilvántartások, igazolások:

A Hungária Komondor Klub (Klub) a komondor kutyafajtára vonatkozó Törzskönyvet, a Származási Igazolások elkészítését és azok nyilvántartását a Magyar Ebtenyésztők Egyesületeinek Szövetségével (MEOE Szövetség) kötött megbízási szerződés keretei között végzi.

A Származási Igazolások elkészítése a Klub Törzskönyvezési Szabályzata alapján történik. A született kölykök Származási Igazolásain szereplő adatokat a Klub Tenyésztésvezetője ellenőrzi és hagyja jóvá. A tenyésztésminősítést adó rendezvényeken (Klub rendezvények, tenyészszemlék) rögzített adatokról, a minősítések kiadásáról, azok összesítéséről a Klub számítógépes nyilvántartást vezet. A kiadott minősítések minden esetben a Származási Igazoláson is feltüntetésre kerülnek.

A Származási Igazolással rendelkező, de a tenyésztésből kizárt kutyákról a Klub számítógépes nyilvántartást vezet.

A tenyésztési joguktól felfüggesztett vagy eltiltott tenyésztőkről a Klub számítógépes nyilvántartást vezet.

A törzskönyvezés folyamatának részeként végzett alomlátogatások alkalmával felvett jegyzőkönyvben rögzített adatokról számítógépes nyilvántartást vezet a Klub.

A teljesítményvizsgálatok és a törzskönyvezési folyamat során elrendelt származásellenőrzés elrendelését és eredményét tartalmazó határozatokról, vizsgálati eredményekről számítógépes nyilvántartást vezet a Klub.

Azonosítás:

A született kölykök azonosítása a 41/2010. (II.26) számú, a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló kormányrendelet 3.(§) (2) alapján történik.

20. Tenyésztőszervezeti minősítések

A Hungária Komondor Klub Tenyésztési Tanácsa a kiemelkedő egyedek *tenyésztőszervezeti minősítésének* céljából, a legsikeresebb egyedek elismerésére és a tenyésztési, kiállítási színvonal emelésének elősegítésére kiadja a **HKK Champion** címet, valamint minden évben meghirdeti a **Klub-Sztár** és az **Év Győztes** díjakat.

A HKK Champion cím elnyerésének feltételei

1. A HKK Champion címet kaphatják azok a komondorok, amelyek rendelkeznek a Klub által rendezett tenyészszemlén megszerzett legalább tenyészhető minősítéssel és a Klub által rendezett kiállításon legalább két alkalommal CAC vagy CCW minősítést szereznek. A minősítéseket két különböző bírónál kell megszerezni.
2. Pályázni a Klub által erre a célra kialakított nyomtatvány (7.sz. melléklet) kitöltésével és aláírásával lehet, csatolva a pályázó komondor Származási Igazolásának másolatát, az elért eredményeket igazoló dokumentumok másolatát és a Klub Szolgáltatási Díj Jegyzékben feltüntetett szolgáltatási díj megfizetésének igazolásának beküldésével lehet.
3. A címet elnyert komondor az elért címről igazolást kap és tárgyi díjazásban részesül. A tőle származó kölykök Származási Igazolásán pedig a cím feltüntetésre kerül.
4. A HKK Champion cím az FCI által nem elismert, FCI rendezvényen nem jogosít a champion osztályba való nevezésre.

A Klub-Sztár cím elnyerésének feltételei

- 1) A Klub-Sztár címet kaphatják azok a komondorok, amelyek adott naptári évben legalább 3, legfeljebb 10 FCI kiállításon (tenyészszemlén) elért eredményeik alapján 11 pontot szereztek. A három klubrendezvény (Klubkiállítás, Komondor Fesztivál, Speciál CAC Kiállítás) egyikén is pontot kell szerezni. Klub-Sztár címet kaphat a 11 pont elérése nélkül az a fiatal komondor is, amely az adott évben szerzi meg a HJCH címet és Klub rendezvényen HPJ címet szerez.
- 2) A Klub-Sztár címet kizárólag csak a Hungária Komondor Klub – érvényes tagsággal rendelkező – tagjának tulajdonában lévő komondor kaphat.
- 3) A Klub-Sztár cím nem kerül kiadásra, illetve visszavonható, ha a komondor tulajdonosa kiállításon vagy tenyészszemlén sportszerűtlen magatartást tanúsít, vagy a fajta érdekével ellentétes tevékenységet folytat.
- 4) A Klub-Sztár címet elnyert komondorok tulajdonosai oklevéldíjazásban részesülnek, továbbá fényképük és adataik – rangsor nélkül – megjelenik az évi Komondor Magazinban.
- 5) A kiállítási eredmények pontozása:
  - Kitűnő minősítés: 1 pont
  - Minden egyes Győztes cím: 1 pont (HPJ, Fialat Klubgyőztes, Klubgyőztes, Derbygyőztes, CAC, CCW, CACIB, Fajtagyőztes, BOG, BIS, stb.)

- Minden egyes tartalék győztes cím: 1pont (Res.CAC, RES.CCW, Res.CACIB, Res.BIS, stb.)
- Kizárólag a Klub rendezvényin elért (Klubkiállítás, Komondor Fesztivál, Speciál CAC Kiállítás) eredmények közül az Osztálygyőztes: 4pont, Res.Győztes: 3pont, a Kitűnő-3 és Kitűnő-4: 2pont
- Az egy kiállításon szerzett Kitűnő minősítés és a Győztes címek pontszámai összeadódnak (pl. Kitűnő+K-1, CAC-Res.CACIB=3pont)
- A pontszámításnál csak annyi külföldi kiállítás eredménye vehető figyelembe, amennyi hazai kiállításon eredményesen szerepelt a komondor (hazai kiállítás a tulajdonos lakhelye szerinti országban rendezett kiállítás)
- A MEOE kiállításokon elért eredmények pontszáma nem lehet kevesebb, mint a más szervezet által rendezett kiállításokon elért eredmények pontszáma.

6) Tenyészemle pontozása:

- Tenyészhető minősítés: 2pont
- Tenyésztésre javasolt minősítés: 3pont

7) A kiállításokon szerzett pontszámhoz hozzá kell adni – ha van – 1, a Klub tenyészemléjén elért pontszámot.

8) A Klub-Sztár cím odaítélését a Tenyésztési Tanács végzi, azt a komondor tulajdonosának kell kérnie, a pályázati lap (8.sz. melléklet) pontos kitöltésével, a bizonyító iratok és fénykép (digitális, vagy jó minőségű fotópapíron) megküldésével együtt. Folyamatosan elért 3 Klub-Sztár kitüntetés esetén Babérkoszorús Klub-Sztár cím adományozható, melyre külön pályázni kell.

Az Év Győztes díj elnyerésének feltételei

1. A Hungária Komondor Klub Tenyésztési Tanácsa a kiállítói kedv növelésének elősegítésére, a legsikeresebb egyedek elismerésére és a tenyésztési, kiállítási színvonal emelésének céljából meghirdeti az Év Győztes díjat.
2. Az Év Győztes díjat kaphatja korosztályonként (fiatal és felnőtt) és nemenként az a komondor, amely legtöbb pontot kapja a pályázati kiírásban ismertetett pontozási rendszer alapján. A fiatal korosztályos Év Győztes kategóriába csak a fiatal osztályban, a felnőtt korosztályos Év Győztes kategóriába csak a növendék, nyílt, nyírott, champion, veterán osztályban adott évben elért eredmények számítanak bele. Ugyanazzal a kutyával lehetséges pályázni mind a két korosztályban, amennyiben az adott kutya adott évben rendelkezik az adott korosztályhoz szükséges kiállítási osztályban szerzett eredménnyel. A korosztályokba pályázni külön pályázati lapon, a korosztály megjelölésével lehet.
3. A pályázáshoz szükséges minimum feltételek a következők: a pályázó komondor tulajdonosa érvényes Hungária Komondor Klub tagsággal rendelkezik, a pályázó komondornak a három fő

klubrendezvény (Klubkiállítás, Komondor Fesztivál, Speciális CAC kiállítás) közül kettőn pontot kell szereznie.

4. Pályázni az adott évben elért korlátlan számú kiállítási eredménnyel lehet, de a külföldi kiállításon elért pontok száma nem haladhatja meg a Magyarországon elért pontok számát, nem számít külföldi kiállításnak az Európa- és Világkiállítás. A kiállításon elért eredmények pontértékeit az alábbi pontszámítási táblázatok tartalmazzák.

5. A korosztályonként (fiatal és felnőtt) és nemenkénti első helyezettek serleg vagy egyéb értékes tárgy jutalomban, a 2., 3., és 4. helyezettek oklevéldíjazásban részesülnek.

6. Pályázni a pályázati kiírás mellékleteként szereplő pályázati lapon (9.sz. *melléklet*) lehet.

A pályázat benyújtási határideje: adott év december 31.

7. Az Év Győztes címet elnyert komondorok fényképei és adatai megjelennek a következő évi Komondor Magazinban.

Fiatal Év Győztes (9-18 hónapos korig, FIATAL OSZTÁLY)

Kiállítás típusa Eredmény	CAC	CACIB	Európa- és Világkiállítás	Klub Kiállítás, Speciál CAC	Fesztivál	Egyéb (Deák Orbán Emlékiállítás, Tájjellegű kiállítások, stb.)	
Kitűnő	1	1	1	1	1	1	
HPJ v. kiállítás szépe	3	5	10	20		3	
Junior BIS- ba javasolt	5	7	10	20		5	
Derby- győztes	7	7					
Fajtagyőztes v. kiállítás bajnoka	10	10	30	50		7	
Ellenkező nemű (BOS)	8	8	25	40		5	
Legszebb Magyar Fajta 1.	20	20	50	50		10	
Legszebb Magyar Fajta 2-3.	15	15	40	40		7	
Legszebb Pásztorkutya 1.	20	20	50	50		10	
Legszebb Pásztorkutya 2-3.	15	15	40	40		7	
BOG	20	20	50	50		10	
BOG 2.,3.	15	15	40	40		7	
Junior BIS	30	30	50	50		20	
Junior BIS 2.,3.	20	20	40	40		15	
BIS	50	50	100	100		30	
BIS 2., 3.	40	40	75	75		20	
Fesztiválon kapott DÍJ						30	
Különdíj bármilyen kiállításon pl. közönségdíj, MEOE elnökének díja						30	

71

Csípőízületi diszplázia szűrés minősítése	HD-A 100	HD-B 50	HD-C 30
--	-------------	------------	------------

Tenyészhető minősítés	30
----------------------------------	----

**Felnőtt Év Győztes (15 hónapos kortól, NÖVENDEK, NYÍLT, NYÍROTT, CHAMPION,
VETERÁN OSZTÁLY)**

Kiállítás típusa Eredmény	CAC	CACIB	Európa-, Világkiállítás	Klub Kiállítás, Speciál CAC	Fesztivál	Egyéb (Deák Orbán Emlékkiállítás, Tájjellegű kiállítás, stb.)
Kitűnő	1	1	1	1	1	1
CAC, CCW v. kiállítás szépe	3	3	10	20		3
Res.CAC, Res.CCW	2	2	7	15		
Derby- győztes	5	5				
CACIB		5	20			
Res.CACIB		4	15			
Fajtagyőztes v. kiállítás bajnoka	10	10	30	50		7
Ellenkező nemű (BOS)	8	8	25	40		5
Legszebb Magyar Fajta 1.	20	20	50	50		10
Legszebb Magyar Fajta 2-3.	15	15	40	40		7
Legszebb Pásztorkutya 1.	20	20	50	50		10
Legszebb Pásztorkutya 2-3.	15	15	40	40		7
BOG	20	20	50	50		10
BOG 2.,3.	15	15	40	40		7
BIS	50	50	100	100		30
BIS 2.,3.	40	40	75	75		20
Fesztiválon kapott DÍJ					30	
Különdíj bármilyen kiállításon pl. közönségdíj, MEOE elnökének díja						30

Csípőízületi diszplázia szűrés minősítése	HD-A 100	HD-B 50	HD-C 30
--	---------------------	--------------------	--------------------

Tenyészhető minősítés	30	Tenyésztésre javasolt minősítés	100
----------------------------------	----	--	-----

21. Záró rendelkezések

Jelen Tenyésztési Programot a HKK Tenyésztési Tanácsa 2016. november 11-én, Budapesten tartott Tenyésztési Tanács ülésén fogadta el.

A Tenyésztési Program 2016. november 30. időponttal hatályos.

E szabályzat életbe lépésével egyidejűleg a korábbi vonatkozó szabályzatok érvényüket veszítik.

TULAJDONOS VÁLTOZÁS

IGAZOLÓ LAP

Hungária Komondor Klub

ALULÍROTT

.....
TENYÉSZTŐ/K (TULAJDONOS/OK) IGAZOLOM/JUK, HOGY A

Kutya neve:.....

Fajtája:.....

Születési ideje:.....

Neme:.....

TULAJDONOMAT/UNKAT KÉPEZŐ KUTYA TULAJDONJOGÁT ÁTRUHÁZTAM/TUK

1. Tulajdonos név, cím:.....

2. Tulajdonos név, cím:.....

3. Tulajdonos név, cím:.....

RÉSZÉRE.

HOZZÁJÁRULOK/UNK, HOGY A HUNGÁRIA KOMONDOR KLUB (HKK) A FENT
NEVEZETT SZEMÉLY/EK TULAJDONJOGÁT A KUTYA SZÁRMAZÁSI IGAZOLÁSÁRA
RÁVEZESSE, ÉS A HKK ÁLTAL VEZETETT EBTÖRZSKÖNYVBE BEVEZESSE.

Dátum: 20.....

Átruházó/k

A kutyát átvettem: .....

Tanú 1

Tanú 2

Név:.....

Név:.....

Cím:.....

Cím:.....

Szem.ig.sz.:.....

Szem.ig.sz.:.....

Aláírás:.....

Aláírás:.....

FEDEZTETÉSI JEGY

Hungária Komondor Klub

Sorszám:.....

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a tulajdonomat képező

_____ nevű

_____ fajtájú

_____ törzskönyvi _____ chip számú

20____ év _____ hó _____ nap született **kan kutya**

20____ év _____ hó _____ napon befedezte a

_____ nevű

_____ fajtájú

_____ törzskönyvi _____ chip számú

20____ év _____ hó _____ nap született **szuka kutyát.**

Kantulajdonos neve: _____

Kantulajdonos lakcíme: _____

_____ 20____ év _____ hó _____ nap

_____
kantulajdonos aláírása

ALOMBEJELENTŐ JEGY

Sorszám:.....

76

Tenyésztő: _____		Apa neve: _____	
Tenyésztő címe: _____		Tkv.-i száma: _____	
Telefonszám: _____		Mikrochip száma: _____	
Email: _____		Tenyészminősítése: _____	
Tagsági kártya száma: _____		Időpontja: _____ év _____ hó _____ nap	
Tenyészet neve: _____		Eredményei: _____	
Fedeztetési jegy sorszáma: _____		_____	
Az ellés ideje: _____ év _____ hó _____ nap		Anyja neve: _____	
Született: _____ kan, _____ szuka		Tkv.-i száma: _____	
Mikrochipet behelyező állatorvos neve, címe: _____		Mikrochip száma: _____	
_____		Tenyészminősítése: _____	
_____		Időpontja: _____ év _____ hó _____ nap	
_____		Eredményei: _____	
_____		_____	
Utódok			
Kanak		Szukák	
Név	mikrochip száma	Név	mikrochip száma
1		1	
2		2	
3		3	
4		4	
5		5	
6		6	
7		7	

Alulírott, az Alombejelentő Jegy benyújtásával megbízom a Hungária Komondor Klubot (HKK), hogy az általa vezetett és kezelt törzskönyvi adatbázis alapján a tenyészetemben született alom törzskönyvi regisztrációját elvégezze és annak alapján kiállítsa a kölykök Származási Igazolását. Tudomásul veszem, hogy a kiállított Származási Lapok az FCI által elfogadottak és jogszabály által biztosított, hiteles, állandóan elismert törzskönyvi adatok kivonata.

Aláírással hozzájárulok, hogy adataimat és az általam tenyésztett alom adatait a HKK, az FCI és a Magyar Állatorvosi Kamara kezelje, nyilvántartsa és a magyar valamint a nemzetközi állatkereső adatbázisba is elhelyezze.

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a fenti adatok a valóságnak megfelelnek.

_____ 20 _____ év _____ hó _____ nap

_____ Tenyésztő aláírása

Iktatási szám:

HUNGÁRIA KOMONDOR KLUB TENYÉSZSZEMLE BÍRÁLATI LAP

A tenyésztés helyszíne és időpontja: .....

A kutya neve: ..... Ivara: ..... Születési ideje: .....

Törzskönyvi jel: ..... Chip: ..... Ellenőrizve: igen nem

Tenyésztő neve, címe: .....

Tulajdonos neve, címe, telefonszáma: .....

Szűrővizsgálatok:

Típusa	Állatorvos	Dátuma	Eredménye

Típusa	Állatorvos	Dátuma	Eredménye

Testméret, arányosság

Marmagasság: ..... cm Törzshossz: ..... cm

Övméret: ..... cm Testsúly: ..... kg

Összbenyomás

Fajtajelleg: kifejezett idegen
 Ivari jelleg: kifejezett gyenge
 Izmoltság: jól izmolt gyengén izmolt
 Csontozat: jól fejlett gyenge
 Szerv. szilárdság: feszes laza
 Összbenyomás: homogén heterogén

Fej

Összbenyomás: széles finom durva
 Fültűzés: szabályos magasan könnyű fül
 Szemek színe: sötét barna közép barna világos
 Harapás: ollós előre hátra
 Szemhéj: laza feszes
 Fog. teljessége: komplett hiányos: .....

Fogív:

Fogív: rendezett rendezetlen: .....

Test

Nyak: köz.hosszú rövid megnyúlt
 Mar: kifejezett süppedt
 Hátvonal: egyenes hajlított ponty
 Ágyék: köz.hosszú hosszú rövid
 Mellkas: mély köz. mély sekély

Megjegyzés:

Viselkedési Teszt

Feladat leírása	Eredmény	
A kutya viselkedése idegen személy megjelenésakor	megfelelt	nem felelt meg
A kutya viselkedése egy rendszertelenül mozgó 4-5 fős idegen embercsoportban	megfelelt	nem felelt meg
Zaj iránti közömbösség	megfelelt	nem felelt meg
A kutya számára egy személy kinyit egy esernyőt	megfelelt	nem felelt meg
Végeredmény:	megfelelt	nem felelt meg

Eredmény

Nem tenyésztendő

Az az egyed, amely a tenyésztésben bemutatva a Standard, a Tenyésztési Szabályzat és a HKK által kiadott magyarázat előírásait nem felelt meg.

Tenyésztésre javasolt

A minősítés kizárólag annak az egyednek, amely a Tenyésztési minősítés előírásait megfelelő, 2 kiterjedő alomból legalább 2-2 tenyésztendő utódot mutat fel és rendelkezik szexuál (HD-A), majdnem normál (HD-B) vagy nyílt (HD-C) minősítésű csipmentes utópárta utópai eredménytel.

DNS mintavétel igazolása

Igazolom, hogy a fent nevezett komondortól a DNS mintavétel megtörtént. ....

a mintavételt végző személy aláírása

Nyilatkozat

Hozzájárulok, hogy a HKK a bírálati lapon szereplő adatokat és a DNS mintát statisztikai, tenyésztés-szervezési, származás vizsgálati célokra felhasználja.

.....
tulajdonos aláírása

.....
bíró aláírása
a rendező szervezet bélyegzője

Has: kissé felhúzott felhúzott
 Far: széles keskeny túlnőtt
 Farok tartás: szabályos hátvonal fölé
 Farok hossza: csánk. alul: ..... cm csánkig csánk. felül: ..... cm

Végtagok

Elülső végtagok: oszlopos franciás elálló könyök
 Hátsó szög: kissé meredek meredek túlszögelt
 Hátsó végtag: párhuzamos tehénállás hordó
 Mancsok: zárt nyitott

Szőrzet:

Szőrzet: nemezes szalagos zsinóros
 Pigment
 Orrtűkör: sötét fekete barnás foltos
 Szájszél: sötét fekete barnás foltos
 Szájpadlás: pigmentált rózsaszín foltos
 Szemhéj szél: pigmentált rózsaszín
 Talppárnák: pigmentált rózsaszín foltos
 Martájakon: sötét halvány rózsaszín
 Karmok: pigmentált váltakozó fehér
 Kanoknál herék: kettő, ép rendellenes: .....

Mozgás:

.....
 .....

Utódok adatai

(tenyésztésre javasolt minősítés esetén)

Az utódok neve, törzskönyvi jele	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

Tenyésztendő

A tenyésztésben bemutatott, a Standard, a HKK által kiadott magyarázat, valamint a Tenyésztési Szabályzat előírásait megfelelő egyedek.

Tenyésztésre ideiglenesen nem alkalmas

A fémorok szabályozott előírásai szerinti hibák nem hordoz, azonban a bemutatott egyed jelen állapotában nem ültethető meg (pl. kondíció, megrendezés, egészségügyi állapot stb.). Ebben az esetben a tenyésztésben egy éven belül megismételhető.

HONOSÍTÁSI KÉRELEM

ALULÍROTT .....KÉREM AZ ALÁBBI KUTYA
HONOSÍTOTT SZÁRMAZÁSI IGAZOLÁSÁNAK HONOSÍTÁSÁT.

ADATOK:

Kutya neve:.....

Fajtája:.....

Születési ideje:.....

Neme:.....

Tulajdonos neve, címe:.....

A kutya származási országa:.....

Eredeti törzskönyvi száma:.....

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a fent közölt adatok a valóságnak megfelelnek.

Dátum: ....., 20.....

.....
Kérelmező neve nyomtatott betűkkel

.....
Kérelmező aláírása

A honosítási kérelemhez kérjük csatolni:

- eredeti Származási Igazolást a tulajdonos nevére átírva,
- amennyiben még nincs az új tulajdonos nevéen, úgy egy eredeti tulajdonváltozási lapot, vagy adás-vételi szerződést,
- szövetségi kártya másolatát,
- szolgáltatási díj befizetéséről szóló igazolás másolatát

6.sz melléklet

Iktatási szám:

HUNGÁRIA KOMONDOR KLUB
Tanácsadói Hálózat
ALOM LÁTOGATÁS

A tenyészet neve: .....

Tenyésztő neve, címe, telefon, web, email: .....

A látogatás helyszíne és időpontja: .....

Fedezőkan adatai

Név:	Tkv.azonosító:	Chip: .....
		Ellenőrizve: ☐ igen ☐ nem
Születési idő:	Egészségügyi szűrések:	
Tenyésszemle, helye, dátuma: TBL száma:	Minősítése:	

Tenyésszuka adatai

Név:	Tkv.azonosító:	Chip: .....
		Ellenőrizve: ☐ igen ☐ nem
Születési idő:	Egészségügyi szűrések:	
Tenyésszemle, helye, dátuma: TBL száma:	Minősítése:	

Alom adatai

Fedzítés időpontja(i): ..... Az alom születési dátuma: .....

Az alombejelentő jegy leadásának dátuma: ..... Chip beültetés dátuma: .....

Chip beültetést végezte: .....

Kölyök neve	Ivar	Származási igazolás száma	Chip azonosítója	Ellenőrizve	Rövid jellemzés

Aláírással igazolom, hogy a felvett adatok a valóságnak megfelelnek.

.....
Tenyésztő Tanácsadó

HKK CHAMPION KÉRELEM

Hungária Komondor Klub

ALULÍROTT ..... KÉREM AZ ALÁBBI KUTYA

HKK CHAMPION BIZONYÍTVÁNYÁNAK KIÁLLÍTÁSÁT

ADATOK:

Kutya neve:.....

Törzskönyvi száma:.....

KIÁLLÍTÁS IDŐPONTJA	TÍPUSA, HELYSZÍN	BÍRÓ
1.	.....	.....
2.	.....	.....
TENYÉSSZEMLE IDŐPONTJA	HELYSZÍN	BÍRÓ
.....	.....	.....

Dátum: ....., 20.....

.....
Kérelmező aláírása

Serleget átvettem:

.....
Átvevő aláírása

<p>A champion kérelemhez kérjük csatolni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Származási Igazolás másolatát - bírálati lapok és kártyák másolatát - Szövetségi kártya másolatát - befizetésről szóló igazolás másolatát	<p>A HKK Champion követelményei röviden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - HKK rendezvényen szerzett 2 CAC vagy CCW cím, - 2 különböző bírótól, - a Klub által rendezett tenyészszemlén elért legalább tenyésztető minősítés.
---	---

Hungária Komondor Klub Klub-Sztár 20..... pályázati lap

A komondor neve:.....
.....

tkv. jel:.....
tkv. száma:.....
ivara:.....

Klub Tenyészszemle:

Év, hó, nap	Helységnév	Minősítés (tenyészhető, tenyésztésre javasolt)	Pont

Klubrendezvények: (KL – Klubkiállítás, KF – Komondorfesztivál, SP – Speciál CAC Kiállítás)

Év, hó, nap	Helységnév	Minősítés-helyezés	Győztes, Res. győztes címek	Pont

CAC és CACIB kiállítások:

Év, hó, nap	Helységnév	Minősítés-helyezés	Győztes, Res. győztes címek	Pont

Összes pontszám:

Bejelentem, hogy a fent nevezett komondorom a felsorolt eredmények alapján teljesítette a Klub-Sztár 20.... cím elnyerésének feltételeit, kérem a cím odaítélését.

<p>20.....</p> <p>Csatolva: 1 db származási lap másolata (mindkét oldal) 1 db teljesítményfüzet másolata 1 db fénykép (digitális, vagy jó minőségű fotópapíron) ..... db bírálati lap másolata</p>	<p>A tulajdonos adatai: neve:..... címe:..... telefon:..... e-mail cím:.....</p> <p>☐ Hozzájárulok a saját és a kutyám adatainak a Komondor Magazinban való közzétételéhez.</p> <p>..... a komondor tulajdonos aláírása</p>
--	--

Tájékoztató:

- A bírálati lap másolatát csak azokról az eseményekről kell csatolni, amelyek a származási lap hátoldalára nincsenek rávezetve, illetve a csatolt teljesítményfüzet másolatán nem szerepelnek.
- A pályázati lapon szerepeltetni kell, hogy a tulajdonos hozzájárul-e lakcímének a Komondor Magazinban való közzétételéhez.
- A kitöltött és aláírt pályázati lapot a mellékleteivel együtt a 11 pont elérése után azonnal, de legkésőbb 20..... december 31-ig az alábbi elérhetőségek egyikére kérjük küldeni:

Hungária Komondor Klub

Év Győztes 20..... pályázati lap

A komondor neve:..... tkv. jel:.....
 ..... tkv. száma:.....
 ..... ivara:.....

Klub Tenyészszemle:

Év, hó, nap	Helysége	Minősítés (tenyészhető, tenyésztésre javasolt)	Pont

Klubrendezvények: (KL - Klubkiállítás, KF – Komondorfesztivál, SP – Speciál CAC Kiállítás)

Év, hó, nap	Helysége	Minősítés-helyezés	Győztes, Res. győztes címek	Pont

Hazai kiállítások:

Év, hó, nap	Helysége	Minősítés-helyezés	Győztes, Res. győztes címek	Pont

9.sz. melléklet folytatása

Külföldi kiállítások:

Év, hó, nap	Helységnev	Minősítés-helyezés	Győztes, Res. győztes címek	Pont

Csípőízületi diszplázia szűrési eredmény:

Szűrés dátuma	Állatorvos neve, címe	Minősítés	Pont

Összes pontszám:	
-------------------------	--

Bejelentem, hogy fent nevezett komondorommal a felsorolt eredmények alapján pályázom a ..... Év Győztes 20.... díjra.

<p>20.....</p> <p>Csatolva: 1 db Származási Igazolás másolata (mindkét oldal) 1 db teljesítményfüzet másolata 1 db fénykép (digitális, vagy jó minőségű fotópapíron) ..... db bírálati lap másolata</p>	<p style="text-align: center;">Tulajdonos adatai:</p> <p>neve:..... címe:..... telefon:..... e-mail cím:.....</p> <p>☐ Hozzájárulok a saját és a pályázó kutyám adatainak Komondor Magazinban való közzétételéhez.</p> <p>..... a komondor tulajdonos aláírása</p>
---	--

Tájékoztató:
 - A bírálati lap másolatát csak azokról az eseményekről kell csatolni, amelyek a származási lap hátoldalára nincsenek rávezetve, illetve a csatolt teljesítményfüzet másolatán nem szerepelnek.
 - A pályázati lapon szerepeltetni kell, hogy a tulajdonos hozzájárul-e laccímének a Komondor Magazinban való közzétételéhez.
 - A kitöltött és aláírt pályázati lapot a mellékleteivel együtt legkésőbb 20..... december 31-ig az alábbi elérhetőségek egyikére kérjük küldeni

IGAZOLÁS TRANSZPONDER (MICROCHIP) BEHELYEZÉSÉRŐL

Kérjük az állatorvosához a MÁR ELŐRE, KÉT PÉLDÁNYBAN KITÖLTÖTT NYOMTATVÁNNYAL ÉRKEZZEN!

Kutya fajtája: .....

Tenyésztő neve: .....

Tenyésztő címe: .....

Igazolom, hogy a .....nevű tenyészetben
..... napján született kutyá(k)ba az alábbiak szerinti
transzponder(eke)t behelyeztem.

Kelt: .....év ..... hó .....

.....
Beültető állatorvos pecsétje és aláírása

Kan kölykök törzskönyvi neve

Transzponder száma
Kérjük a vonalkódot beragasztani!

Szuka kölykök törzskönyvi neve

Transzponder száma
Kérjük a vonalkódot beragasztani!

1.		1.	
2.		2.	
3.		3.	
4.		4.	
5.		5.	
6.		6.	
7.		7.	
8.		8.	
9.		9.	
10.		10.	

Kelt: _____ év _____ hó _____ nap

Kijelentem, hogy a fenti adatok a valóságnak megfelelnek.

_____
Behelyezést végző állatorvos

_____
Tenyésztő/Tulajdonos